

C:\Users\Plazma\Desktop\303\Pasaliina_Arto-Les obesenych lisek.pdb

PDB Name: Pasallina A.Les obesenych lisek
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 24.3.2008
Modification Date: 24.3.2008
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Arto Pasaliina (nar. 20. dubna 1942)
je nejoblíbenější současný finský spisovatel,
humorista. Česky dosud vyšly jeho romány
Zajícův rok, Stará dáma vaří jed
a Chlupatý sluha pana faráře. Román Les
oběšených lišek se odehrává v laponských
pustinách. Náhoda svede do hromady tři lidi,
které by v "normálním životě" sotva
něco spojovalo, a oni společně přečkávají
dlouhou laponskou zimu. Úspěšný zloděj
zlata Oiva Juntunen se ukrývá před kumpánem,
nínž se nerozdělil o kořist. Major
finské armády Sulo Armas Remes se během roční dovolené snaží vyléčit ze závislosti
na pomerančovém likéru a alkoholu
vůbec. Devadesátiletá Laponka Naska
Mosnikoffová prchá před úředníky, kteří ji
chtějí umístit do domova důchodců. Les oběšených lišek je stejně jako ostatní
Paasilinovy knihy plný napětí, dobrodružství
a humoru, ale tentokrát je to humor
hodně černý. Ve vážnější rovině můžeme
knihu číst jako oslavu odvahy a svobodomyšlnosti

I.

VE STARÉM HONOSNÉM CIHLOVÉM DOMĚ na okraji stockholmské
luxusní čtvrti bydleli mohovití občané jako například Oiva
Juntunen, původem Fin a povoláním darebák.
Oiva Juntunen, který se narodil ve Vehmersalmi v kraji Savo,
byl třicetiletý hubený starý mládenec. Ačkoliv žil v cizině již
více než deset let, když se dostal do nálady, ruče přešel do svého
rodného savoského nářečí.
Juntunen se díval širokým podkrovním oknem dolů do parku,
ozářeného jarním sluncem. Parta městských uklízečů tam
nespěchavě metla pohnilé javorové listí z loňského podzimu na
malé hromádky, které svěží jarní vítr téměř vzápětí rozfoukával
po parku. Tak se aspoň ti dobří muži nemuseli obávat, že
zůstanou bez práce.
Podle Oivy Juntunena pocházeli snědí metaři nejspíš odněkud
z Bosny. A pár jich klidně mohlo být z Turecka nebo Řecka.
Svého času, když byl ještě jen ubohým finským přistěhovalcem,
se i Oiva Juntunen seznámil s podnikem komunálních
služeb a jeho košťaty. Týden či dva si vydělával na živobytí
tím, že čistil šterkové cestičky v parku od psích exkrementů.
Ještě teď se otřásl, když si na to vzpomněl. Nic podobného by
už nikdy nechtěl zažít.
Zatím se ale obávat nemusel, neboť momentálně byl majitelem
třiceti šesti kilogramů zlata. Tři dvanáctikilových zlatých
prutů. Ve skutečnosti nepatřily jemu, on se jich ale nemínil
vzdát. Zvykl si na ně, upřímně k těm zlatičkům přilnul. Když

uvážíme, že jedna unce prutového neboli ryzího zlata měla cenu 400 amerických dolarů, snadno pochopíme jeho oddanost. Unce je necelých 31,2 gramů, a je-li kurz dolaru asi pět švédských korun, před stavuje 36 kilo zlata čtyři miliony korun, což ve finské měně dělá bratru 3,6 milionu marek.

Původně, tak asi před pěti lety, byly ty pruty čtyři. Teď jeden chyběl: padl za obět marnotratnému a nákladnému způsobu života, jaký Oiva Juntunen vedl. Jezdil pouze ve velkých autech, pil ročníková vína a cestoval první třídou. Sedací souprava v obývací byla z pravé kůže, noha se měkce bořila do koberec položených od zdi ke zdi. Dvakrát týdně chodila pětipokojový byt uklízet profesionální uklízečka, padesátiletá Jugoslávka, trpící zánětem křečových žil. Když byl Oiva Juntunen náhodou doma, vždy dal té ubožance dvě koruny "spropitného". Tuhle uklízečku si považoval, protože žena byla pracovitá a ani moc nekradla. A Oiva Juntunen dokázal ocenit poctivost, neboť sám byl darebák.

Zlato bylo ukradeno před pěti lety norskému státu. Norové právě našli na šelfu obrovské zásoby ropy a začali bezbřezě utrácet. Státní banka musela nakoupit z ciziny zlato, které by krylo tu záplavu papírového oběživu. Zprvu je vozili z Austrálie a Jižní Afriky, jak ale ropná horečka stoupala, Norsko nakoupilo zlato i z Namibie.

V té době Oiva potkal ve svém rodném Vehmersalmi syna své sestřenice, který se v padesátých letech vystěhoval do Austrálie. Seděli v sauně, potili se a bylo jim moc dobře.

"Když jsi tako vý darebák," ponoukal Oivu synovec a hodil vodu na rozpálené kameny, "tak já na tvém místě bych přestal troškařit a udělal nějakou pořádnou ránu, abych byl až do smrti zajištěnej."

Sestřenice měla v Sydney truhlářství, jehož služeb občas využila australská vláda. Zlato z dolů se balilo do pevných dřevěných beden, které se vyráběly právě ve firmě synovcovy matky. Do každé bedny přišlo dvě stě kilo zlata v dvanáctikilových prutech.

"Já sice to zlato nikdy neviděl, ale je všeobecně známo, že ho v těch bednách nakládají na loď a informace o odjezdu lodí si každý může přečíst v novinách v rubrice Zprávy z přístavu."

"Proč neposílají zlato letecky?" zajímal se Oiva Juntunen.

Synovec prohlásil, že by to bylo příliš riskantní.

"Představ si mezipřistání v Kalkatě nebo v Teheránu... místní celníci se začnou hrabat v bednách se zlatem... Kolik myslíš, že zbyde prutů, až letadlo přistane na letišti v Oslu! Kromě toho létání v těch zeměpisných šířkách je dost nebezpečné. Říká se, že každé páté letadlo někdo unese!"

V zločinném mozku Oivy Juntunena se okamžitě zrodil znamenitý plán. Domluvili se, že synovec Oivovi z Austrálie zatelegrafuje, jakmile do Norska vypluje loď se zlatem. Stačí datum odjezdu a jméno lodí. Zbytek už zařídí Oiva Juntunen.

A tak to také udělali. Za několik měsíců dorazil do Stockholmu telegram, v němž synovec uváděl jméno lodí se zlatem, cíl cesty (Oslo), den odjezdu, a dokonce i předpokládanou rychlost plavby. Oiva Juntunen změřil vzdálenost ze Sydney do Osla, vypočetl dobu cesty a konstatoval, že když si pospíší, stihne to do přístavu na slavnostní přivítání.

Za pomocníky si za tučnou odměnu najal dva finské kriminálníky. Obrovitého, poněkud však prostoduchého muže jménem Heikki Sutinen, zvaného též Mlátička Sutinen, bývalého řidiče bagru. Ten druhý byl marketinkový poradce Hemmo Siira, odporný drobný mužík, specialista na vraždy bez krve. Oba museli složit slavnostní přísahu. Podle ní se zmocní zlatého nákladu hned v přístavu, části kořisti se zbaví, jakmile vyjedou z města, a pak ještě budou pro forma bojovat s úřední mocí, dokud je nezadrží. Zlato, kterého se nestačili zbavit, odevzdají

příslušným orgánům, zbytek zapřou. Následovat bude pár let v base, ale za to je čeká královská odměna.

"Milion korun každému," slíbil jim Oiva Juntunen. "Nebo se dohodneme tak, že až si to odsedíte, rozdělíme zlato na tři díly a pak si každý půjdeme po svých."

Na tom se tedy smluvili a začali shánět výzbroj. Samopaly, masky, nákladní auto a ostatní nezbytné věci.

Norové to za druhé světové války totálně zvorali. Když se v Oslu objevilo německé válečné námořnictvo, ani pořádně nevěděli, která bije. Nacistické válečné lodi mohly v klidu a pokoji proplout až na konec fjordu a výsadky se vylodily rovnou na můstky. Jelikož byla hluboká noc a na generálním štábu nebyla ani noha, žádné vojenské operace z norské strany se nekonaly. Vyděšený velitel norských pozemních sil telefonoval premiérovi a ptal se, co má dělat. Premiér mu přikázal, aby ihned odjel na generální štáb. Tak pozdě v noci však nebyl v Oslu k sehnání taxík, a tak se hrdinná norská armáda musela Němcům vzdát.

V obdobném stylu se odehrála i velká krádež zlata v osloském přístavu. Když zlato vyložili z lodi na můstek, zacouval bývalý bagrista Sutinen s nákladákem s návěsem vedle beden se zlatem. Mnohonásobný vrah Hemmo Siira zatím rejdil samopalem po přístavu tak dlouho, až v dohledu nezůstal jediný

Nor, potenciální svědek zločinného jednání dvou chamtivých mužů. Náklad přenesli na návěs, Sutinen skočil za volant a Siira se skrčil vzadu na návěsu za bednami. Těžký vůz se prohnal Oslem a zabočil na silnici vedoucí do Švédska. Jakmile se dostali dostatečně daleko za město, mnohonásobný vrah Hemmo Siira začal vyhazovat zlaté pruty z návěsu. A Oiva Juntunen, který jako náhodou šel na výlet po téže silnici, je pak sbíral do velkého batohu, který měl na zádech. Každou chvíli prosvítl kolem policejní auto se zapnutou sirénou, v dálce bylo slyšet štěkot samopalu. Vše probíhalo podle plánu.

Až v horách na švédské straně se policistům podařilo pomoci zátarasů uprchlíky zastavit. První dva zátarasy hravě prorazili a až před třetím, posíleným pásy s hřebíky, nákladák, kterému se už kouřilo z chladiče, zastavil. Po krátké, zbrklé přestřelce se Siira a Sutinen vzdali. Švédské úřady je předaly Norům, aby si je sami potrestali. Siira se Sutinenem všechno přiznal, káli se a dostali poměrně nízký trest. V Norsku si odseděli tři a půl roku a pak je převezli do věznice do Stockholmu, aby si tu odpykali tresty za nějaké drobnější přestupky, spáchané ve Švédsku ještě před tou zlatou loupeží.

Siira vyhazoval pruty, jak ho napadlo, a Oivovi Juntunenovi dalo práci je najít. První den našel jen dva, třetí objevil až druhý den po loupeži. Strouhy při silnici začala prohledávat i policie, a to Oivovi Juntunenovi poněkud zkomplikovalo pátrání. Čtvrtý prut našel až dva měsíce po loupeži. Norská policie prohledávala strouhy a remízky kolem silnice dva roky a našla ještě dva pruty. Pak to vzdala. A tak dodnes leží někde v příkopu pár prutů nejlepšího australského ryzího zlata.

Oiva Juntunen měl před sebou mnoho bezstarostných, bohatýrských let. Zatímco mnohonásobný vrah Siira a Mlátička Sutinen seděli ve vězení, žil si Oiva spokojeně, prost finančních starostí, ve svém přepychovém stockholmském bytě. Australskému synovci poslal tisíc liber a pozval ho, aby se u něj zase zastavil, až bude mít cestu do Švédska.

Jednou týdně Oiva Juntunen zašel do vězení potěšit své kumpány. Nosil jim pornografické časopisy, cigarety, čokoládu a perníky. Někdy se dal Sutinenem a Siirou uprosit a přinesl i nějaká sedativa. S postupem času mu však ty návštěvy začaly být na obtíž, pochmurné prostředí vězení ho čím dál víc děsilo a skličovalo. Nakonec omezil návštěvy kamarádů na jednu či dvě v měsíci a zdržel se vždy jen pár minut.

Čas od času navštívila Oivu Juntunena norská či švédská policie. Obrátili mu byt vzhůru nohama, nikdy však nenašli nic , co by ho mohlo usvědčit z krádeže zlata. Zlaté pruty Oiva Juntunen ukryl ve Vehmersalmi pod hromadu hnoje u své zpustlé, polorozpadlé chalupy. Několikrát za rok sem pak zajel a odřízl z prutu kus zlata, načež se vrátil do Stockholmu, aby pokračoval ve svém zahálčivém, rozmařilém životě.

Dnes však, toho slunečného jarního dne, se mu ze stockholmského vězení donesla nemilá zpráva. Mnohonásobnému vrahovi Siirovi a bývalému bagristovi Sutinenovi bude za vzorné chování odpuštěn zbytek trestu, což znamenalo, že je v blízké době propuštěn na svobodu. Možná už začátkem léta budou tito dva zločinci volní a jistě se hned přihlásí o svůj podíl.

Po těch nádherných letech měl Oiva Juntunen pocit, že už s těmi kriminálníky, bývalými kumpány nemá nic společného , a proto by podle jeho názoru byla zcela nepatřičné dělit se s nimi o zbytek kořisti. Zbývalo sice ještě 36 kilo, ale přesto . Co by si taky takoví zatvrzelí zločinci počali s tolika penězi? A Oiva Juntunen v duchu rozhořčeně kritizoval fešácké poměry ve švédských věznicích. Podle něj s profesionálními zločinci, jako byli Siira a Sutinen, ve Švédsku zacházeli příliš v rukavičkách. Takoví zatvrzelí recidivisté by měli dostat doživotí ve vězení s nejpřísnějším režimem. Zatímco teď to vypadalo, že je propuštěn na svobodu. "Mazlí se s vrahounama. Ve Finsku by s nirna zatočili," říkal si Oiva Juntunen trpce.

II.

BÝVALÝ BAGRISTA MLÁTIČKA SUTINEN se choval v stockholmském vězení tak vzorně, že švédské úřady usoudily, že se napravil, a proto si zaslouží, aby byl propuštěn na svobodu. Sutinen seděl ve vězení - napřed v Norsku a pak ve Švédsku - celkem pět let, a tak nebylo divu , že když opouštěl bránu kriminálu, byl štěstím bez sebe. Lehkým krokem kráčel krásným jarním ránem, ptáci zpívali a Mlátička Sutinen si vesele pobrukoval. Nádherný pocit štěstí ještě násobila jistota, že ho na svobodě čeká nejméně dvanáct kilo zlata, se kterým může naložit, jak bude chtít.

Pět let Mlátička plánoval, co s tak obrovským majetkem udělá. Za pět let usilovného přemýšlení se už dá něco vymyslet jak pokud jde o vlastní peníze, tak pokud jde o budoucnost vůbec. Tak zaprvé se Sutinen rozhodl, že se pořádně napije. Opije se do nemoty, bude pít v jednom tahu několik měsíců.

Zadruhé si pořádně zasouloží. Znal spoustu švédských děvek, které mu v tomto bodě ochotně vyjdou vstříc.

Zatřetí si koupí nové auto. Musí být velké a červené . Po stranách žluté pruhy a ve schránce na rukavice stereo.

S těmito dalekosáhlými a konstruktivními plány do budoucna v myslí Sutinen stiskl zvonek u vchodu do vznešeného cihlového domu na okraji luxusní čtvrti. V mikrofonu na dveřním rámu to zapraskalo. Sutinen se vyděsil a rychle se rozhlédl: nestílí po něm někdo ?

"Kdo je tam ?" zeptal se mikrofon známým hlasem Oivy Juntunena.

"Co tady sakra děláš? Nemáš sedět v kriminále?"

"Pustili mě a ty mě teď pu st' dovnitř . "

"Musel jsi utéct. Nedomluvili jsme se před pěti lety, že budete sekat dobrotu a nepokusíte se o útěk? "

"Neutekl jsem. Poctivě jsem si to odseděl a za vzorný chování mně prominuli zbytek trestu. A teď mě už laskavě pust' dovnitř."

Mikrofon nezdvořile zmlkl. Chvíli se nedělo nic. Nakonec bzučák krátce bzkl a Sutinenovi se podařilo vklouznout do domu.

Oiva Juntunen zavedl Mlátičku Sutinena do přijímacího pokoje.

Místnosti vévodily modrošedé kožené pohovky a klubovky ve stejné barvě. Stěny zdobily obrazy velkých rozměrů, u jedné stěny stála několik metrů dlouhá dubová knihovna, u druhé stereo souprava. Pak tu ještě byl malý bar a vedle něj doširoka otevíral obrovskou tlamu krb z přírodního kamene. "Zuj se," nakázal Oiva Juntunen bývalému komplicovi, který poslušně vyklouzl z polobotek s ostrými špičkami, jaké byly v módě před pěti lety.

"Radši si je zase nazuj," zavrčel Oiva Juntunen a nastavil na maximum větrák, který v minutě vysál pach Sutinenových propocených ponožek.

Sutinenseděl na kraji pohovky a nestačil se divit. Tak takový si kamarád pořídil bejvák! Nebo to snad teď bylo ve světě normální?... O to víc se těšil, až i on začne žít jako svobodný člověk.

Oiva Juntunen si měřil svého komplice zkoumavým pohledem.

Nechutný týpek. Co řekl, bylo primitivní a hloupé. Jak také jinak, stačilo se podívat, jak byl vymóděný: kožený kabát a džínsy. A na neodborně tetovaném zápěstí se naparovaly potápěčské hodinky, ačkoli Mlátička Sutinen ani neuměl plavat.

Oiva Juntunen si vzdychl. Pěkného hovňouse mu teď společnost hodila na krk! A takovému by měl dát dvanáct kilo ryzího zlata? To je rovnou mohl hodit do kanálu.

"Co plánuješ dělat?" zeptal se Oiva Juntunen, třebaže si i bez ptaní dovedl představit, co se bývalému bagristovi honí hlavou.

Plamennými slovy líčil Sutinen, co všechno má v úmyslu dělat.

Čím déle mluvil, tím byl Oiva Juntunen přesvědčenější, že takovému ňoumovi by byl hřích dávat nějaké zlato. Jen by to dokonalo všeobecnou zkázu mravů toho individua. Navíc tu bylo nebezpečí, že se Sutinen v opilosti bude holedbat svým zlatým pokladem a nakonec dostane do neštěstí i Oivu Juntunena.

Musí toho člověka nějak... eliminovat.

"Dej mi zlato a já zase zmizím," naléhal Sutinen.

To zrovna! Bude jen tak rozdávat zlato, jako by to byla sklenička vodky. A Oiva Juntunen začal vysvětlovat zdeředním hlasem, že by teď nebylo moudré zlatý poklad dělit. Je třeba ještě nějaký čas počkat, neboť policie hlídá jeho dům a dá se předpokládat, že i Sutinena sledovali až sem.

Oiva Juntunen dal Sutinenovi dva tisíce korun a prohlásil, že je čas se rozloučit.

"Najdi si na dnešek nějaký nocleh a zítra se sejdem dejme tomu v deset ve Slussenu..."

"Myslíš Brendu? Fajn, tak v deset. Pět let jsem nepil pivo.

Nashle, Oivo! Dobřej pocit, po takový době říct Nashle. Myslím takhle v civilu."

Oiva Juntunen sledoval Sutinena, jak prochází parkem a mizí za budovou knihovny. Až mu ho trochu přišlo líto. No, ať si ten chudák užije aspoň jeden den na svobodě. To takovému, jak? je Sutinen, musí stačit. Namíchal si osvěžující drink a vytočil číslo svého kamaráda Stickana. Stickan Miekkonen patřil k stockholmskému podsvětí, k jeho vyšším vrstvám.

Jak se daří rodině? To rád slyším. Poslyš, mohl bys pro mě zařídít na příští noc menší vloupačku? Ať ten, koho najmeš, rozbije výklad hodinářství. Nesmí ale nechat žádné stopy, zvlášť ne na kradeném zboží. No a pak ať přijde v deset do Brendy. Bude tam sedět Mlátička Sutinen, pamatuješ si na něj, ne? To je kamarád, který od tebe před pár rokama vezl jistý náklad do Helsinek. A tomu musí tvůj chlápek předat kradene zboží s prosbou, aby je odnesl na určité místo. Jako starej zloděj bude Mlátička určitě souhlasit. Ať mu ten tvůj člověk objedná pár piva Sutinen tutově udělá, co se mu řekne."

„O co vlastně jde?“ zajímal se Stickan.

Nic velkého, jen dostat Sutinena s hodinkama na to smluvené místo, chápeš. A pak tam pošleš poliše. Banální případ, chlápek chycený při činu zpátky za katr."

Stickan správně pochopil, o co jde, a hned se taky zeptal, zda by část z lupu mohl dát za odměnu tomu svému muži, který to všechno zařídí.

"Klidně mu pár hodin dej," souhlasil Oiva Juntunen. "A pokud jde o tebe, mohl bych tobě a Evě koupit letenky na Floridu, prý tam v téhle roční době není takové vedro. Takže domluveno?"

Druhý den dopoledne seděl Mlátička Sutinen v Brendě a hlavu měl jako střep. Společnost mu dělal jeden švédský zlodějíček, který ho napájel pivem a snažil se ho přemluvit, aby za něj v poledne odnesl na určité místo jisté horké zboží. On bohužel nemůže, má důležitou obchodní schůzku.

Dvě hodiny Sutinen marně čekal na Oivu Juntunena, na klíně igelitku plnou hodiněk a stříbrných svíců. Když se přiblížilo poledne, vstal a šel na smluvené místo.

Tam ale nikdo nečekal.

Zato za pár vteřin přistálo u chodníku světlešedivé volvo. Z auta vystoupili dva mladí muži v popelínových pláštích a požádali Sutinen, aby jim dal k nahlédnutí svou igelitku. Pak už jen zbývalo nasadit Sutinenovi na tetované zápěstí náramky a strčit ho do vozu.

Když Stickan Oivovi Juntunenovi oznámil, že o Sutinen, bylo "postaráno", Oiva si soucítěně vzdychl. Život už byl takový. Některým lidem prostě svoboda neslušela a Mlátička Sutinen byl jedním z nich.

Ale pak přišla z vězení další, mnohem hrozivější zpráva. Mnohonásobný vrah a marketinkový poradce Hemmo Siira poslal švédskému králi další, již pátou žádost o milost. V podsvětí se šušalo, že mnohonásobného vraha, který vzorně dodržoval všechna vězeňská nařízení, konečně pustí na svobodu.

Oiva Juntunen se steskem vzpomínal na Karla XII. a na Gustava Vasu. Kdyby v zemi vládl takový král, jako byli oni, Siira by darmo žádalo milost. Takového grázla by totiž rovnou pověsili. Ale Carl Gustav, ten holobrádek... ten podepíše, co mu strčí pod nos.

Oiva Juntunen dobře věděl, co je Siira zač. Ten člověk měl na triku pěknou řádku trestných činů, odpykaných i neodpustitelných. Byl to nelida, bezcitný ďábel, který za sebou nechával zmrzačené a někdy i bezduché oběti. Se Siirou nemohl jednat jako s tím moulou Sutinenem. Siira viděl i za roh, měl přesnou mušku a neznal slitování. Chtěl - li svůj podíl z kořisti, tak ho také získá, po dobrém nebo po zlém.

Když ale dá Siirovi jeden zlatý prut, zůstanou mu už jen dva... a kde má jistotu, že Siira nebude požadovat také Sutinenův podíl? Oiva Juntunen začínal mít pocit, že nejjistější bude nedávat zlato ani Siirovi. Ostatně zabijáci potřebují železo, ne zlato, rozhodl nakonec.

Jistější bude zmizet ze Stockholmu, dřív než Siiru pustí.

Mnohonásobný vrah měl pět let na to, aby si naplánoval, Jak se svým bývalým kumpánem naloží. A Oiva Juntunen neměl nejmenší chuť poznat, co všechno se za těch pět let v hlavě marketinkového poradce vylihlo. Nejvyšší čas se vypařit, a to hodně daleko. Co takhle na Floridu?

III.

FLORIDA OIVU JUNTUNENA ZKLAMALA. Po chladném Stockholmu si tu připadal jako ve skleníku, navíc tu bylo hrozně rušno. Protože neměl nic jiného na práci, trávil většinu času pitím. A tak peníze jen lítaly.

Oiva Juntunen se brzy seznámil s několika finskými podvodníky, kteří uprchli p řed spravedlností až na Floridu. Ti šizůňkové měli na svědomí nezaplacené daně, zpronevěry, uplácení a ji né podobné věci. Jedni se snažili podnikat, druzí utráceli peníze, které nakradli ještě v rodném Finsku. Když byli

střízlíví, vychvalovali americký způsob života, jak se ale opili, rozlítostnili se a se slzami v očích vzpomínali na domov. I zločinec-uprchlík strádá steskem po domově. Finové často pořádali domácí večírky, při kterých rožnili, šplouchali se v bazénu a rozprávěli o vraždách a loupežích, k nimž došlo v posledních dnech v jejich okolí. Pravidelnými hosty večírků byli vypasení obchodníci s brunátnými tvářemi, kteří mastnými rty srkali whisky. Také bývalé missky s prvními vráskami na čele, manekýny s prvními faldy na břiše a pár letušek s pochroumanými křídly. Občasným hostem byl i jistý důstojník, který bojoval ještě v lesích Karélie, nebo bývalý pilot, kterému odebrali licenci. A pak houf krákajících finských vdov, jež úspěšně přivedly do hrobu své muže-horníky a nyní trávil podzim života tím, že si ještě víc rozsedávaly své ochablé zadnice a lamentovaly nad ubohou životní úrovní ve staré zemi. Večírky končily k ránu bezuzdnou pitkou, kořeněnou melancholickými finskými lidovými písněmi. Zvlášť oblíbená byla "Už se na karelských vršcích strom listím odívá..." Jistý ředitel Jabala, původem ze Savo a dřívějším jménem Jappila, vyprávěl Oivovi, jak si žije. Má velký člun, krásný dům na ideálním místě a dvě auta. Taký bazén a u něj babu, žádnou chudinku, ale docela pěknou ženskou. Ředitel Jabala byl republikán, takže všechno by mělo být O. K. Jenže: "Pět let jsem nejedl pořádnou rybí polívku, věřil bys tomu, Oivo? A někdy mám tak hroznou chuť na masové kuličky s brusinkami, až se mi z toho rozbolí břicho. Kam se na ně hrabou ty jejich hamburgery! " Jabala si stýskal i na to, že kolik let neviděl opravdovskou tramvaj. "Kdybych tak ještě jednou mohl jet trojkou z Kallia na Kauppatori... a tam bych si koupil desetikilového lososa a nasolil si ho. Tady jsou jen ty bílé oceánské ryby ... Ale nejvíce se mi stýská po normální sauně. Jen si to představ - z páry rovnou do jezera a pak se zase natáhnout na palandu. Ani kabanos tady nedostaneš! Nikdo neumí udělat normální lacinej salám. Kdybych se dostal do Finska třeba na jedinou noc, šel bych do sauny, zbaštil kilo studenýho kabanosu a navrch vypil bečku domácího piva." "Máš přece saunu," připomenul mu Oiva Juntunen. "Kdo by se v takovém vedru saunoval. Napřed je celé týdny k zadušení a pak se z moře přizene tornádo. Rozbije ti čluny, střechu odnese na míle daleko a tyhle podělaný palmy ti shodí do bazénu. A když ti dům nezničí tornádo, tak ti oknem dovnitř vlezou zloději a vybilí půl baráku. Spíš v jedné části domu - a druhou ti v noci vykradou. Já teď spím už jen ve sklepě, jinde se neodvážím. A v mojí ložnici si spí služka - černoška! Ale to nejhorší je, že tu není žádná zima. Když si chceš zalyžovat, musíš letět do Kanady." "Ale aspoň tu jsou krásné ženy," snažil se Oiva. "Jo, s hubou plnou oparů." Oiva Juntunen se zeptal, proč tedy tady Jappila žije, když se mu tak strašně stýská po Finsku. "Dva bankroty a ještě pár drobností. Můžu být rád, že mě sem nepřijedou zabásnout. Tady už zůstanu, musím. Nakonec jsem si zvykl, to jen když přijede někdo z Finska, zase mě to rozlítostní. Mimochodem, nemohl bys mi přivést nějaký peníze? Zůstaly ve staré vlasti, chápeš? Působíš počestně, nikdo tě z ničeho nebude podezírat. Vrátiš se domů a pak si sem zajedeš na pár dní na dovolenou..." Oiva Juntunen myslel na své zlaté pruty. Bude mít co dělat, aby dostal přes oceán je. Jabalovi pomoci nemohl, a tak mu aspoň slíbil, že až příště přijede, přiveze mu konzervu morén na polévku. Každě mi takhle slibuje. Jeden kamarád slíbil, že mi přive ze pravej žitnej chleba. Nakonec mi přinesl preclíky, na ty mu

kašlu."

Oiva Juntunen došel k závěru, že na Floridě není před marketinkovým poradcem Siirou v bezpečí. Mnohonásobný vrah sem přiletí, jakmile zjistí, že jeho komplic zmizel. Soustředují se tu všichni zločinci, tak proč by tu měl chybět Siira.

Jednoho krásného rána by se marketinkový poradce Hemmo Siira mohl objevit na terase s revolverem v ruce. A než by Oiva stačil něco vymyslet, to prase by ho zabilo.

A tak Oiva Juntunen odcestoval do New Yorku. V tak velkém městě ho Siira nikdy nenajde.

Než se však Oiva Juntunen stačil ubytovat v hotelu, okradli ho. Uprostřed dne, uprostřed ulice, uprostřed lidí. Vzáli mu všechny peníze, mohl být rád, že nestříleli. A na odchodu mu jeden z nich serval z krku hedvábnou kravatu. Ještě že mu nechali pas i většinu oblečení.

Takhle brutálně oloupenému člověku není v milionovém městě co závidět. Oiva Juntunen napochodoval na švédský konzulát, kde mu ale nepomohli.

"Zase Fin," bylo všechno, co řekli, a lítostivě potřásli hlavou. Oiva Juntunen tedy požádalo pomoc finský konzulát. Dostal letenku, ne však do Stockholmu, ale do Helsinek, protože byl finský občan.

"A takhle peníze na cestu do Moskvy byste nechtěli?" řekli, když něco namítli. "V Helsinkách půjdete na sociální úřad a požádáte o peníze na letenku do Stockholmu. Finským občanům pomáháme jen při návratu do vlasti."

K okýnku na sociálním úřadu tedy poslali člověka, který má v savoském hnojišti ukryto šestatřicet kilo zlata! To tedy byl fôr! Ale od úřadů člověk málokdy může čekat něco rozumného.

V letadle se Oiva Juntunen rozhodl, že se do Ameriky nevrátí. Na světě přece musela být pro ubohého zloděje bezpečnější místa.

Z letiště Oiva Juntunen zavolal svému příteli Stickanovi, aby mu poslal nějaké peníze. Pak si pronajal přepychový vůz a vyrazil na svůj zpustlý statek, kde na něho čekala zrezivělá lopata a nejdražší hnojiště světa.

Jak kráčel známou cestičkou k rodné chalupě, rozhlížel se po polích, zelenajících se díky přízni časného léta čerstvě vzešlým osením, a říkal si, že ta jeho rodná země je přece jen čarokrásná.

Jak nádherně šuměl v letním větru věkovitý jeřáb na dvoře! Střecha chléva byla dojemně prohnutá, poklop studny byl porostlý měkkým mechem, spodek dřevěných schůdků chalupy si v klidu a míru trouchnivěl a dveře jizby, napůl vyvrácené z pantů, jako by vybízely ztraceného syna, aby vstoupil.

Oiva Juntunen však nezamířil do světnice, ale pohlédl směrem k hnojišti před chlévem, na němž bujně rostly kopřivy. Jak nádherně zdvíhaly hlavy až téměř do výše zešedlého přístřešku pro dobytek... měly dostatek energie a síly k růstu, neboť rostly ze zlata! Z Oivova zlatého pokladu, ukrytého v bezpečném sejfů. Avšak jakmile dostane marketinkový poradce a mnohonásobný vrah Siira od nezodpovědného švédského krále milost

a bude propuštěn, vypraví se do Vehmersalmi a začne tu čenichat. O tom nebylo pochyb, a proto musí co nejdříve přepravit zlato na bezpečnější místo. Oiva Juntunen vklouzl do stářím nachýlené kůlny, kde ho láskyplně pozdravila zrezivělá sekačka na trávu. Co se s ní jen nebožtík otec s valachem Hnědákem v opratích nakosil bojínku ... V koutě byl ještě brus, kámen byl zázračně zachovalý.

Oiva několikrát otočil klikou. Klidně by se na něm dal nabrousit řeznický nůž, pomyslel si Oiva dojatě.

Vyšel z kůlny s lopatou v ruce a zamířil k hnojišti. Kopřivy ho pálily přes tenké krepsilonové ponožky do kotníků, nevíšmal si však toho. Stál teď na zlaté hromadě kravského hnoje!

Oiva Juntunen to měl přesně změřeno: tři a půl metru od rohu chléva a od otvoru, kterým se vyhazoval hnůj, necelé dva metry.

Někde uprostřed mezi těmi dvěma souřadnicemi zarazil lopatu do hnoje. Bylo to , jako kdyby na číselnici sejfu vytočil první číslo.

Že ale pohřbil ten zlatý poklad hluboko! Po hodině usilovného kutání vznikla metr široká a půl metru hluboká jáma, zlato však pořád nikde. Oiva vylezl z jámy, polobotky měl obalené hnojem a hrozně se potil. A každý zlatokopův krok sledovalo obrovské hejno modrobříchých much. Oiva si zapálil cigaretu a utřel pot z čela.

"Do přčic," ulevil si.

Když dokouřil, pokračoval v práci. Nic na světě nebylo zadarmo.

Zvolil nové, širší souřadnice a pilně pracoval ještě další hodinu. Vznikla úctyhodná jáma a konečně se dočkal odměny.

Jeden po druhém zazvonily o lopatu tři zlaté pruty. Oiva Juntunen odnesl drahocennou kořist na dvůr, vytáhl ze studny vodu a pruty důkladně umyl a položil do trávy. A jak potom láskyplně hladil ty tři kapříky z ryzího zlata s razítkem australské banky na boku, potily se mu dlaně a srdce mu bilo rychleji než obvykle. Z téhle kořisti nesmí mnohonásobný vrah Siira dostat ani co by se za nehet vešlo. I kdyby zlato musel schovat na to nejpouštěnější místo na světě, například do hor severního Laponska.

Na sousedním poli se objevil děda na traktoru. Oiva Juntunen rychle schoval zlato do kufru auta a otočil klíčem v zámku.

Pak zamával dědovi , který už vjížděl do dvora, aby se přesvědčil , kdo že to k nim přijel.

"A hele, to je Oiva ! Přijel jsi ze Švédska na dovolenou?"

Chvilí si Oivu prohlížel a pak pokračoval :

"Máš pěkně zprášený boty. Zajdi večer do sauny."

"Hledal jsem tady v hnoji červy. Chci si jít zachytat."

Když se Oiva vrátil od jezera, pořádně se se sousedem vy saunovali.

A pak ještě dlouho rozprávěli.

"Musíš si tam ve Švédsku hodně vydělat, když máš takový fajnový rybářský náčiní a nóbíl auto," prohlásil soused.

"Nestěžuju si ."

"A tvému synovci v tý Sytneji taky nebude špatně . Prý je tam velký zvíře . Byl tu před týdnem a hrozně se vynášel. Pozdravuje tě a máš ho někdy navštívit. Stačí zavolat a vyzvedne tě na letišti."

Ráno se Oiva Juntunen rozloučil se sousedem, nasedl do auta a obrátil vůz směrem k severu. Co kdyby jel až do Laponska?

Tam kdyby to zlato schoval , Siira by ho nenašel, i kdyby se šťoural v zemi do konce života.

A sám by tam taky mohl zůstat, žít jako poustevník a hlídat svůj poklad.

Oiva Juntunen přenocoval v Rovaniemi, ráno nakoupil výzbroj na cestu a trochu jídla a pak se vypravil do Kyanderova zlatnictví prodat část zlata. Odřízl z jednoho prutu pořádný kus , zabalil ho do toaletního papíru a šel ho nabídnout Kyanderovi. Kyander, který obchodoval tak nanejvýš se zlatými zrnky, která mu nosili laponští zlatokopové, ihned poznal, že se jedná o čtyřiadvacetikarátové ryzí zlato.

"Tak to zvážíme," prohlásil a odložil lupu.

Zlato vážilo čtyři unce a kousek a Oiva Juntunen za ně dostal 11 400 marek. Kyandera naštěstí nezajímalo, jaký je původ toho zlata.

Když bylo i tohle vyřízeno, Oiva Juntunen vyrazil rychlým vozem směrem na sever. Zvolil silnici na Kasivarsi, projel Kittila, v Sirce a Tepastu předjel dlouhé vojenské kolony, až konečně dorazil do Pulju, bezvýznamné vesnice uprostřed nekonečných mokřin. Tam nechal auto a vykročil nejkratší cestou k lesu . S těžkým batohem plným zlata na zádech mířil teď na západ.

Půldruhého dne se vlekl se svým zlatým nákladem, a čím

hlouběji pronikal do neobydlené pustiny, tím si byl jistější, že až sem nikdy nedosáhnou spáry mnohonásobného vraha Siiry. Pak mu ale došly síly, a tak schoval zlato u paty nevysokého písčitého hřebene, v místě, kde se na ploše několika arů rozkládalo ledovcové pole. Odvalil pár velkých kamenů a do vzniklé jeskyňky ukryl zlaté pruty. Než skrýš zakryl, sklonil se k prutům a každý kus toho chladného, ušlechtilého kovu vroucně políbil.

Pak si zapálil cigaretu a přiznal si, že zabloudil. Že se prostě ztratil. Nevěděl-li on, kde je, jak to mohl vědět někdo jiný? Jestli nikdy, tak teď bylo zlato v bezpečí. Bylo vykopáno kdesi na severu Austrálie, a teď bylo tady. Oiva Juntunen seděl na kameni, pod nímž spočívaly zlaté pruty, a šťastně sál kouř z cigarety.

IV.

MAJOR SULO ARMAS REMES SEDĚL v kanceláři velitele praporu. Tvář měl rudou, velké srdce unaveně tlouklo do mohutných žeber. V hlavě mu šumělo, žaludek měl jako na vodě. Hlava ho však nebolela, neboť major Remes měl takovou hlavu, která se nerozbolí, i kdyby praskla vedví. Major nikdy nenosil helmu, ani při střelbě ostrými náboji, tak pevnou měl hlavu.

Ted' však měl příšernou kocovinu. Jako ostatně touhle dobou téměř pravidelně. Major Remes byl čtyřicetiletý obrovitý aktivní důstojník, hotový goliáš s hlasem jako nakřáplý zvon a se sklonem k nadměrnému pití. V nejhořejší zásuvce majorova psacího stolu ležela nabitá pistole. Ve stejné zásuvce byla i láhev pomerančové kořalky. V ostatních zásuvkách byly výcvikové programy pěšího praporu a zažloutlé seznamy inventáře.

Major Remes vytáhl zásuvku a vzal do ruky vojenskou pistoli. Krhavýma očima hleděl na modře se lesknoucí zbraň. Opuchlými prsty přešel po chladném kovu, odjistil, zavřel oči a strčil hlaveň zbraně do úst. Chvilí sál hlaveň pistole jako dudlík. Nakonec však nezmáčkl spoušť, i když k tomu měl velice blízko. Přestal oslintávat ústí smrti, zajistil zbraň a uložil ji zpátky do zásuvky. Pak vytáhl láhev.

Mrkl na hodinky, bylo pár minut po desáté. Na pití sice ještě bylo trochu brzy, ale jeden doušek si snad dát může.

Jak zakroutil zátkou, ozval se důvěrně známý vrzavý zvuk. Jeden hltánek mi přece neuškodí, znovu se ujišťoval. Přiložil láhev ke rtům, ohryzek mu několikrát poskočil a pak už zlořečená lihovina bublala do překyseleného žaludku, kde žaludeční šťávy sváděly nero vný boj s pomerančovou kořalkou. Major zavřel oči. To byla síla! Dlaně se mu potily, srdce tlouklo jako splašené, na čele mu vyrazily krůpěje potu. Pak se mu sevřel žaludek a major musel vyskočit ze židle a upalovat na záchod. Výzvracel se, vyčistil si zuby, ústa vypláchl vodou a nakonec si utřel uslzené oči, ty dvě planoucí krvavé koule těžce zkoušeného muže. Následovaly tři gymnastické cviky, vzpažit, připažit a opatrný předklon... a pak honem zpět k načaté láhvi.

Další doušek již zůstal v žaludku. Také srdce se uklidnilo a z kůže už nevyrážel v tak hojných krůpějích páchnoucí pot. Major Remes si přičísł hrubé tmavé vlasy, dal si ještě jeden krátký doušek a láhev vrátil do zásuvky. To by zatím stačilo. Major zalovil v hromadě papírů, map a seznamů. Byl velitelem praporu, ale co se na takovém obyčejném praporu dá navelet? Štáb brigády ho pověřil přípravou vojenského cvičení v Laponsku. Taková nuda! Cvičení se zúčastní i vojáci z ostatních jednotek jejich vojenského okruhu.

Major Remes byl ženista a štábní důstojník. Ted' ale seděl tady, v téhle bezvýznamné garnizoně jako velitel pěšáckého praporu. Přitom jeho místo bylo u ženistů, ve zvláštní jednotce

nebo ještě spíš přímo v generálním štábu. Jak se mohlo stát, že jeho kariéra skončila tady, u tohoto bezvýznamného stolu? Major roztržitě čtla na mapu jednotlivé oblasti připravovaného cvičení. Shromaždiště, směry útoku, linie ústupu, soustředěný transport jednotek, zdravotníci ... bezduchá rutina, kterou by stejně dobře zvládl kterýkoli poručík nebo kapitán. Tou otravnou prací ho pověřil plukovník. Ponižující práci pro kancelářské krysy! Někdy měl chuť dát plukovníku Hanninenovi pěstí do zubů.

Major se podíval na svou ruku zaťatou v pěst. Na to kladivo, které se tak snadno rozhoupalo. Tou pěstí dostal do nosu nejeden podřízený. Bylo to klubko kostí, které se automaticky sevřelo, kdykoliv se Remes opil.

Major Remes si zavolal desátníka-písaře, který měl na starosti kancelářské práce. Desátník ležérně zasalutoval. Remes měl chuť dát mládenci jednu do nosu, ale něco takového teď nebylo v ozbrojených silách dovoleno. Podal mládenci ušpiněnou desetimarkovku a nakázal mu:

"Běžte do kantýny a přineste mi pár láhví limonády. Nějak mě pálí žába."

"Rozkaz, pane majore, vás přece pořád pálí žába," odpověděl desátník a rychle vypadl.

Zatracený holomek, ulevil si Remes. Proč jsem mu musel něco vysvětlovat? Přece se velitel může v pracovní době napít limonády, to snad ještě nezakázali.

Za chvíli byl desátník zpátky s limonádou. Major na něj zařval, ať zmizí, a pak si nalil do pohárku na zuby kořalku a zředil ji limonádou. Chtělo by to led, ale dalo se to pít i tak.

"Žádný zázrak, ale snad to pomůže."

Zazvonil telefon. Manželka, to mu ještě chybělo.

Poslyš, Sulo, musíme si promluvit. Naše manželství už nemá smysl."

"Víš, že mi sem nemáš volat. Mám moc práce."

"Už to dál nevydržím. Vážně, Sulo. Nejsem hysterka, ale chováš se tak hrozně, že mi docházejí síly."

Tak to teď bylo pořád. Žena naléhala a stěžovala si. Přitom major Remes se považoval za celkem chápavého manžela, který jen tu a tam své drahé polovici nějakou tu vlepí. Přece i medvěd drží v kázní své hnízdo, tak proč ne major. Kromě toho by Remes neměl nic proti tomu, kdyby se s ním manželka rozvedla.

Obě děti už naštěstí byly dospělé. Dvě mladé ženy, jedna vdaná, druhá měla vážnou známost. A obě pěkné mrchy...

"Promluvíme si večer, Irmeli. Vážně mám teď práci. Ahoj."

A major položil sluchátko. Irmeli... to už bylo let, co se oženil s dívkou toho jména. Byl v druhém ročníku vojenské akademie. Irmeli byla krásná žena. Všichni důstojníci měli krásné ženy. To díky těm modrým uniformám. Kadeti byli neodolatelní a tak nádherně mužní; krásné dívky se do nich snadno zamilovaly. Ani Remes nebyl výjimka. Potom se z dívek staly důstojnické paničky: napřed manželky podporučíků, pak ženy kapitánů a nakonec choti majorů. Muži se stali léty podrážděnými a stejným tempem propadaly jejich ženy hysterii. Pokud manžel včas nepovýšil, začala se jeho žena stydět. Přetrvávající hierarchie ve finské armádě je dílem vdaných žen. Manželky plukovníků závidí chotím generálů, manželky kapitánů sočí na ženy majorů.

Remes věděl, že z něho nikdy nebude ani podplukovník, nemluvě o tom, že by měl na výločkách tři plukovnické hvězdy.

Žena to nesla těžce. Jako nezkušený mladík snil Remes o tom, že to dotáhne až na generálmajora... tehdy mu to připadalo div ne samozřejmé. Teď už tedy ne. Teď šlo o to, jestli se vůbec udrží v sedle. Jestli vydrží v armádě až do důchodu. Velitel brigády ho nedávno varoval. Mezi čtyřma očima.

Poslyšte, majore. Vaše násilnické chování není v souladu s výchovným posláním armády. Považujte to za otcovské varování.

Víte, co by mohlo následovat."

To mu řekl plukovník Hanninen. A od jeho otcovských slov byl k vyhazovu z armády jen krůček, to major Remes moc dobře věděl.

Zazvonil telefon. Plukovník chtěl vědět, jak je daleko s přípravou vojenského cvičení. Plán ještě není hotový?

Když Remes položil sluchátko, dal si pořádný doušek kořalky a dopil druhou láhev limonády. Život nestál za nic. Ani na dovolenou se mu nechtělo, když neměl dost peněz.

A major Sulo Armas Remes si říkal, že pokud jde o něj, ještě dnes by mohla vypuknout třetí světová válka. Válka by vyřešila všechny jeho problémy. Napřed by mezi kontinenty svištěly rakety a pak by začala celosvětová jatka. Nic lepšího si nemohl přát. Hned první den války by majora Remese poslali jako velitele ženijního praporu na frontu ... dělaly by se záseky, stavěly zátaras, zaminovávaly cesty, budovaly mosty. Celý svět by byl v plamenech. A nikdo by se už neptal, zda major Remes ještě pije. Válka by spálila na popel všechna hloupá ponížení z času míru. Major Remes věděl, že je každým coulem voják, statečný a krutý člověk. Poklidný život v míru ho ničil.

Třetí světová válka však bohužel toho rána nevypukla a Remesovi nezbývalo, než se pustit do přípravy vojenského cvičení.

Jeho rukopis byl poněkud škobrtavý, linie útoku vyšly o poznání širší, než měly být. Ale co, aspoň se mládenci trochu proběhnou, v Laponsku je dost místa.

Pak ale majora Remese napadlo, že by si mohl vzít neplacenou dovolenou. Aby aspoň na rok vypadl z téhle ničemné díry, co nejdál od pěšáckého praporu. Taky by se mohl přihlásit na techniku a absolvovat pár semestrů nebo aspoň nějaký technický kurz. Určitě by na to ještě měl, třebaže psal tak prasecky.

Ani na psacím stroji mu to moc nešlo: když pořádně uhořel, ukazováky mu uvízly mezi klávesami. A major vztekle praštil do psacího stroje.

Ve dveřích se objevila vydešená tvář desátníka-písaře.

V.

MAJOR SULO ARMAS REMES DOPIL láhev pomerančové kořalky a učinil rozhodnutí hodné vojáka:

"Odejdu!"

Zavolal veliteli brigády a požádal ho o dovolenou. Na celý rok. Aby se mohl přihlásit k dvousemestrovému studiu na technice.

V dnešní době převratného rozvoje si musí i on jako ženijní důstojník osvojit základní technické znalosti a vědomosti.

Jedná se tu přece o bezpečnost Finska! Kdyby oni, ženisté, zaostali za vývojem, jak by Finsko dopadlo v příští válce?

Plukovník Hanninen byl nadšený. Že by ten ochlasta nakonec přišel k rozumu a snažil se polepšit?

"Doporučím vaši žádost ke kladnému vyřízení. Ale napřed připravte to vojenské cvičení a pak můžete jít."

"Moc děkuju, pane plukovníku."

"Jako placenou dovolenou vám to ale dát nemůžeme."

"S tím jsem ani nepočítal," řekl major a položil sluchátko.

Cítil se zase plný síly. Měl naději, že změni způsob života, a tenhle podělaný prapor mu odedávna mohl být ukradený.

Ted' už nepromarnil ani chvilku. Spěšně dokončil plán vojenského cvičení, dal jej písaři přepsat načisto a pak začal pořádat rodinné záležitosti. Své ženě Irmeli, která byla zvyklá občas si zabrnkat na křídlo, řekl:

"Piano se prodá a pak si zajed' do Španělska. Část peněz dáme holkám. Po cvičení si řekneme víc."

Za křídlo dostali 14000 marek. Paní Remesová okamžitě odletěla do Španělska a major se věnoval dokončení příprav vojenského cvičení a také dál vydatně nasával.

Následoval červenec, horký a válečný . Do železničních vagónů naložili celý pluk, k vlaku připojili osobní vůz pro důstojnictvo a pak se všichni začali sunout k severu.

Remes ve vlaku pil a zpíval. "Poslední bitva vzplála," hulákal. Nikdo tu noc nezamhouřil oka.

Ráno v Rovaniemi naložili pluk na nákladáky. Major Remes se vecpal do džípu, který řídil desátník Sääntäälä. Řidič dostal rozkaz jet napřed do rovaniemského obchodu s lihovinami.

Tam naložili půl džípu pomerančovou kořalkou a pak pokračovali dál na sever.

Pro vojenské cvičení vybral major Remes neobydlené končiny na východ od Pallastunturi . Jeho původní plány doznaly ještě mnoho změn, základní dispozice však zůstaly zachovány. Podle nich byly válčící strany tři a nikoliv dvě. Jako v normální válce. Byli tu modří a žlutí a nádavkem ještě zelení. Modří byli Finové, žlutí Rusové a zelení západní spojenci. Poznávacím znamením zelených byla helma, žlutí měli žluté lodičky se štítkem a modří neboli Finové lodičky modré.

Výchozí situace Remesova plánu byla následující. Vojska Varšavské smlouvy a vojska NATO se utkají konvenčními zbraněmi na půdě Finska a bojů se účastní rovněž Finové, jejichž úkolem bude zahnat oba soupeře tam, odkud přišli, jednalo se tedy o jakousi válku všech proti všem.

Cílem cvičení

pak bylo zjistit, jak by to dopadlo, kdyby v Laponsku proti sobě válčily tři strany. Protože bylo tolik účastníků, bylo nutné vybrat dostatečně velkou oblast a neobydlené končiny na východ od Pallastunturi byly pro takové účely jako stvořené .

Major Remes jel džípem až do Pulju, vzdáleného od Rovaniemi dobrých dvě stě padesát kilometrů. Tady bylo shromaždiště vojsk a také hlavní velitelské stanoviště.

Major Remes se tu ale necítil moc dobře, neboť do Pulju mělo přijet půl nákladáku podplukovníků , několik plukovníků a dva generálové. Před takovými blbci se nehodilo šejbrovat s flaškou v ruce. Před níže postavenými si však zavdávat mohl - pokud nezhasl přímo uprostřed povelů .

A tak nakonec major Remes přikázal desátníku Santalamu, aby jel ještě dalších osm kilometrů na západ od Pulju, po silnici vedoucí lesem podél Siettelčselka až k místu, kde si zřídil velitelské stanoviště pluku. Stan vztyčili při úpatí nízkého písčitého hřebene; dva prezenčáci dostali za úkol vyhnat ze stanu komáry, a teprve potom přinesli karimatky a rozložili je po podlaze. Polní telefon a stolek na mapy postavili majorovi vedle polního lůžka. Major pil jednu sklenku svého oblíbeného nápoje za druhou a brzy po poledni zhasl. Ráno kolem osmé ho vzbudil velitel roty, kapitán Ollinkyrä.

"Pane majore, podle našich průzkumníků směřem od Puljutunturi pronikají oddíly žlutých v síle jedné divize. Současně ze západu postupují přes Raattamu zelení, kteří se střetnou se žlutými nejspíš v okolí Pokkuvaary. Obě strany disponují velkým počtem mužů dobře obeznámených s terénem, a tak můžeme očekávat tuhý boj! "

"No a co," zavrčel major, který měl zase pořádnou kocovinu.

„Úkolem našich jednotek," nemilosrdně pokračoval kapitán,

"Je sledovat průběh boje a zabránit poražené straně v útěku , aby je vítězná vojska mohla zcela zničit. Potom náš prapor zaútočí na bojem zesláblého vítěze. Podle plánu k tomu dojde pozítří. Počítám, že rozhodující boj se protáhne na několik dní.

Odehraje se v trojúhelníku, který na jihu tvoří Pokkuvaara, na západě Vuosiselka a na východě Kuopsuvaara. Je možné, že se nepřítel pokusí na východě ustoupit k Puljutunturi a ještě i za ni, nebo druhý nepřítel na západě do Raattamy a odtud pak až do Muonia."

Major Remes si říkal , že do konce týdne by se vojenské cvičení

mohlo přenést až k Pallastunturi a tam si v hotelu dá pořádnou sobí pečení a pár skleniček koskenkorvy. Jen kdyby teď všechno nebylo tak děsně drahé... kdyby však tohle byla skutečná válka, na peníze by hledět nemusel. Mohl by napochodovat do hotelu, jíst, pít a saunovat se, co hrdlo ráčí, a pak účet zapravit samopalem.

Nad velitelským stanovištěm prosvištělo pár Drakenů, Všichni upalovali do krytu a major Remes využil příležitosti, vydoloval zpod matrace láhev pomerančové kořalky a pořádně si zavdal. Když skončil letecký poplach, cítil se už mnohem lépe.

"Během dnešního a zítřejšího dne se prapor připraví k útoku," nařídil. "Ženisté postaví most přes Siettelajoki. Hlavní část praporu se rozmístí v prostoru A, kde se zakope a připraví k boji. Průzkumníci budou rekognoskovat situaci směrem na severovýchod i na západ, a to i v noci."

Za odpoledne postavili ženisté most přes Siettelajoki. Major se nechal odvézt ke Kuopsuvaare, kam dal přemístit kulometnou rotu i četú ženistů, aby provedla nezbytné terénní úpravy.

Trén zatím nechali na základně.

Občas přelétlo nad krajinou pár stíhaček nebo osamělá helikoptéra.

A z východu sem čas od času zalehlo tlumené zahřmění

- to jak někdo vystřelil slepou střelu z děla. Jinak vládl všude mátožný poklid. Major Remes ležel ve svém stanu

a popíjel kořalku. Válku střízlivý nepřezíješ, filosofoval.

Pak někdo zavolal na velitelství praporu, že z Pulju jedou na inspekci předsunutého praporu modrých jeden generál, jeden plukovník a několik vojenských atašé.

Remes prchl před inspekci za Kuopsuvaaru. Jeho ordonanc dostal za úkol informovat ho, hned jak panstvo odjede.

Při severním úpatí Kuopsuvaary stál velký opuštěný barák.

Major si ho prohlédl a říkal si, že by nebylo špatné pro lenošit tu zbytek léta. Dokonce chvíli uvažoval i o tom, že by sem přenesl své velitelské stanoviště, ale ze strategických důvodů bylo přece jen bezpečnější zůstat na druhé straně pahorku.

Konečně přišel ordonanc a oznámil, že panstvo odjelo. Major mohl odvrátit zpět na svoji základnu. Nasupeně pil jednu skleničku za druhou. Přijdou si sem takhle drze slídit, jak pracuje profesionál! Major se rozhodl, že ihned zaútočí. A bylo jedno, na koho. Lenošení a schovávání bylo dost!

Major si svolal důstojníky a vydal jim rozkazy: každá rota i každá speciální jednotka dostala konkrétní a jasný úkol. Hlavní část praporu vyrazí k odkrytému útoku směrem na Vuossijanka a obchvatem napadnou zelené ze severu. Žluté zaženou později.

"A jde se na to! "

Kapitán Ollinkyrč se snažil odporovat. Tvrdil, že podle původního plánu se s válečnými operacemi mělo začít až za čtyřicet hodin. Major zařval:

"Já jsem velitel praporu! Dělejte, co jsem vám přikázal, nebo půjdete před vojenský soud. Nebo vás, milý pane kapitáne, osobně zastřelím, pokud okamžitě neposlechnete."

Kapitán Ollinkyrč si pomyslel, že kdyby podal o opilém majorovi hlášení, Remes by si to pěkně odskákal. Ale ještě předtím by mu tenhle goliáš rozbil hlavu na kaši ... Ollinkyrč dobře věděl, jakou má Remes pověst, proto nakonec usoudil, že bude nejlepší svého představeného poslechnout, tak jak se to ostatně ve finské armádě vždycky dělalo a i nadále bude dělat.

K boji se vystrojilo na tisíc mužů. Shodili stany, trén se dal do pohybu, záda prezenčáků se ohnula pod těžkými břemeny. Miliardy komárů sledovaly každý pohyb praporu, sbírajícího se k útoku.

Navečer se modří v prostoru Vuosiselka dostali na dotyk se zelenými neboli ohelmovanými vojáky Severoatlantického paktu.

"Bijte je!" řval major Remes.

Následoval prudký útok a lýtý boj, v němž byla vojska NATO poražena na hlavu. Podle plánu totiž měli modří zaútočit až zítra, a tak útok zastihl zelené, poklidně podřimující po vydatném obědě, zcela nepřipravené. Rozkopali jim stany, nešetřili slepými náboji, a výsledek byl na pět set padlých prezenčáků a několik stovek zoufalců, kteří zmateně pobíhali lesem a hledali své jednotky.

Major Remes, nadšený překvapivým úspěchem, se rozhodl zaútočit i na východ, na tyl žlutých. Během noci se jeho lidé přesunuli přes Potsuraisvaaru do Země nebožtíka Juhy, kde se na svých pozicích nudili Rusové. Namáhavý pochod přes třasoviska sebral mužům hodně sil, zvláště když koně táhnoucí trén každou chvíli odmítli jít dál a bylo třeba je vlastními silami převést bahnisky, z nichž neustále vyletovala hejna komárů. Podle scénáře měli na žluté zaútočit zelení. A tak když Rusové zjistili, že útočníci mají na hlavě modré lodičky, situace se zcela vymkla velení žlutých z rukou. S vítězným pokřikem procházel major Remes jako nůž máslem pozicemi žlutých...

Kdyby se jednalo o skutečný boj, padlí by se dali počítat na tisíce.

Divá zvěř by tu měla dostatek šťavnaté potravy na mnoho let a nebožtíky by oplakávali příbuzní až ve Vladivostoku.

Pouhé dva dny operoval major Remes v pustinách Laponska - a výsledkem byl nepředstavitelný zmatek. Jednotky tří armád se tak dokonale promíchaly, že po lese bloudily pestrobarevné hloučky mužů, často v síle celé roty; někteří z těch modrých, zelených či žlutých měli jako padnout nebo aspoň být zranění či zajatí, a všichni bez rozdílu byli zmatení, unavení a hladoví. Telefonické spojení nefungovalo a z polního rádia nebylo slyšet rozumné slovo, jen přival výhrůžek a nadávek z úst důstojníků štábu, marně žádajících vysvětlení té náhlé změny plánu.

Jedinými rozumnými bytostmi se ukázali být koně, kteří se snažili vytáhnout smyky z propadajícího se močálu, aby celá bojující armáda nakonec bídne nezhylnula hladu.

Triumfální pochod majora Remese byl zničující. Modří dobyli všechna postavení obou nepřátel, porazili jejich vojska a rozprášili je. Cizáci na vlastní kůži poznali, jak dopadne každý, kdo by se chtěl zmocnit dědičné finské půdy. Něco takového žádný opravdový Fin, a navíc voják, nepromíjí, ale nemilosrdně ztrestá, byť nepřítel měl mnohonásobnou převahu.

Pouze jeden jediný muž nebyl ochoten vzdát se pěšáckému praporu majora Remese. Nebyl to však voják, ale prašivý civil, na kterého natrefili v prostoru Potsuraisvaary blízko Potsuraisjarvi.

Podle majorova ordonance bylo dotyčnému odvážlivci asi třicet let, byl vybaven cestovní výzbrojí a tábořil při úpatí nevysokého písčitého hřebene, obklopeného ze všech stran donekonečna se táhnoucím kamenišťem. A právě tam si minometčíci chtěli vybudovat základnu. Vojáci vyzvali muže, aby si sbalil věci a šel, ale ten člověk se rozběsnil a odmítl hnout se z místa. Velitel jednotky se tedy pokusil obsadit dotyčný prostor násilím, avšak muž vytáhl nůž a prohlásil, že zabije každého, kdo se odváží vztáhnout na něho ruku. A když pak začal po minometčících házet kameny velkými jako pěst, velitel usoudil, že mají co dělat s bláznem, a zavelel jednotce, aby se stáhla a vybuchovala si základnu na jiném místě.

Major Remes si do mapy poznačil pozici toho statečného muže. Rozhodl se, že za chrabřím turistou zajde, hned jak skončí manévry a jemu začne neplacená dovolená.

Manévry trvaly o dva dny déle, než se předpokládalo, neboť shromáždit několik tisíc mužů roztroušených po celém Laponsku byla nadlidská práce. Závěrečné hodnocení pak nevyznělo pro Remese zrovna lichotivě, když ale cizí vojenští ataše začali jedněmi ústy velebit skvělé bojové výkony modrých neboli Finů, bylo rozhodnuto věc dále nerozebírat a pouze ji uchovat

v paměti jako varovný příklad a ponaučení. Velitele manévru, generálmajora Suulasvua, pak před Vánocemi pozvali, aby přednášel na francouzské vojenské akademii. Požádali ho o detailní popis taktiky, díky níž finští bojovníci pustin při laponských manévrech zvítězili nad početně mnohem silnějším nepřítelem. Finský prapor dokázal během osmačtyřiceti hodin zlikvidovat armády dvou nejsilnějších vojenských uskupení na světě. Takový zázrak Evropa naposledy zaznamenala, když plukovník Siilasvuo rozprášíl jednu sovětskou divizi v Suomussalmi a druhou v Raate.

ČÁST DRUHÁ

VI.

OIVA JUNTUNEN BYL JAKO BERAN. Četa minometčíků ho chtěla vyhnat z jeho tábořiště při úpatí písčitého hřebene a vybudovat si tam základnu. To Oiva Juntunen v žádném případě nemohl připustit. Ještě by nakonec nějaký hloupý prezenčáci objevili jeho zlato. Musel vytáhnout nůž, aby mu uvěřili, že to myslí vážně.

Tři dny a tři noci Oiva Juntunen hlídal svůj zlatý poklad. Pak vojenské cvičení skončilo, minometčíci odešli a Oiva Juntunen se konečně mohl natáhnout a pořádně se vyspat. Pak mu ale došel chleba a salám; zato nedostatkem protiventství netrpěl. Nevěděl, kde je, byl na smrt vyčerpaný a napůl sežraný komáry. Chvillemi se už bál, že se zblázní. Ale zlato opustit nemohl. Zatím ho ještě musí hlídat, i kdyby měl vypustit duši.

Tou dobou mířil od Kuopsuvaary směrem k jeho táboru major Remes. Na mapě si v místě, kde tábořil Oiva Juntunen, udělal poznámku: Tábor Bláznivého muže. Majorovi právě začala roční neplacená dovolená, měl pořádnou kocovinu, jinak ale byl ve výborné náladě. Čekal ho rok volna! Jak ho využije, to se časem ukáže. Není proč spěchat.

Šel napřed přímo na sever, pak pokračoval severozápadním směrem k Putsuraisvaare. Po pěti kilometrech došel k Táboru Bláznivého muže.

Oiva Juntunen spal u vyhaslého ohně. Obličej měl napuchlý od komářích štípanců a i jinak vypadal dost zbědovaně.

Major Remes si sundal batoh a začal rozdělávat oheň. Byl už večer, vzduch se ochladil, v noci asi bude pořádná zima.

Postaví si ještě za světla přístřešek z větví, napřed ale musí uvařit kávu a sníst maso z konzervy a pár knackebrotů. Ani doušek něčeho silnějšího by neuškodil, všechnu pomerančovou kořalku však už vypil.

Major konstatoval, že ten spící blázen nebude ani zálesák, ani lovec. Měl sice patřičné vybavení, ale podle způsobu, jakým založil oheň a vůbec celý tábor, bylo poznat, že neovládá ani základní pravidla života v divoké přírodě. Nejspíš nějaký maminčin mazánek... Ale statečný ten mládenec být musel, když si poradil s celou četou minometčíků. To major dokázal ocenit.

Jakmile se oheň pořádně rozhořel a jeho plameny začaly příjemně hřát, Oiva Juntunen se probudil. Major Remes ho pozdravil, ale mládenec neodpověděl, jen rychle vyskočil a zastavil se až dobrých deset metrů od ohniště. Pak vytáhl z pochvy nůž a nasadil na tvář výhrůžný výraz.

"Jsem major Remes. Uvařil jsem kávu, posluž si."

Co je zase propánajána tohle?! řikal si Oiva Juntunen. Co tu má co dělat nějaký major? Je to snad Siirův komplic?

Oiva Juntunen se rozhodl, že bude bránit svůj zlatý poklad do poslední kapky krve.

Remes viděl, že mládenec je úplně mimo. Prostě blázen, no.

Asi zabloudil a z hladu a vyčerpání ztratil rozum. Majorovi přišlo zbědovaného turisty líto. Taková městská sušinka... musí tomu nebožákovi vnutit nějaké jídlo, snad se pak trochu uklidní. Major nalil do šálku kávu, osladil ji, otevřel půlkilovou vepřovou konzervu, tlustě namazal knackebrot máslem a navrch dal několik velkých plátků masa. Pak rozlámал tabulku čokolády a vše rozložil jako na podnos na velký plochý kámen. Mávl rukou na mládence, pak ukázal na prostřený stůl a odstoupil od ohniště.

Oiva Juntunen usoudil, že major asi nebude mít ty nejhorší úmysly, když mu nabízí jídlo. Rozhodl se proto, že se nají, nůž však bude mít stále po ruce, kdyby snad majora napadlo na něj zaútočit.

Zatímco Oiva Juntunen jedl, Remes si asi dvacet metrů od ohniště začal stavět nevelký přístřešek. Přitom konejšivým hlasem mluvil na mládence, který polykal jedno velké sousto za druhým, i kávy se několikrát napil. Odpovědi od něj se však nedočkal. Když se mládenec nasytil, stáhl se opět dál od ohniště, tam si lehl a v minutě usnul. Major se rozhodl, že nechá toho blázna chrnět a promluví si s ním až zítra.

Před ránem se Oiva Juntunen probudil, svěží jako rybička. Spánek a jídlo mu vrátily rozum i síly. A tak hned začal spřádat historku, dostatečně hodnověrnou na to, aby mu ji major zbaštil, až se probudí. V žádném případě nehodlal prozradit své jméno ani co je zač.

Taky nesmí připustit, aby major odešel. Neboť Oiva Juntunen dobře věděl, že sám se z téhle divočiny jaktěživ nedostane. Uvařil si kávu, a když dopil, šel si do potoka opláchnout obličej a teprve pak vzbudil majora.

"Vstávat, majore... káva je na stole."

Zatímco Remes srkal kávu, Oiva se ho zeptal, kde jsou. Major mu na mapě ukázal místo jejich tábořiště. Nejbližší vesnice směrem na východ bylo Pulju, necelých patnáct kilometrů. Na západ to bylo do civilizace ještě o něco dál. Do Raattamy aspoň dvacet kilometrů. Nacházeli se mezi Kittila a Enontekio, blíž ke Kittila. Ještě dřív než začal balamutit majora, omluvil se Oiva Juntunen za své včerejší chování:

"Byl jsem trochu unavený... zabloudil jsem a znervózněl."

"Taky tě asi znervóznili minometčící, co sem přišli, že?" vyzvídal major a usrl si kávy. "Řekli mi o tom, proto jsem věděl, kde tě najdu."

"Trochu jo. Jak se sem přihnali s minometem... Ty budeš asi lampasák, co?" -

"Jo, aktivní důstojník. Ale teď mám roční dovolenou. Potřebuju na čas vypadnout z té každodenní rutiny, jestli mi rozumíš. A taky vypadnout z domova, hahaha."

Oiva Juntunen majorovi rozuměl. Moc dobře. Stačilo pomyslet na Stockholm a mnohonásobného vraha Siiru - a podepsal by každé majorovo slovo.

Taky si říkal, že je vhodná chvíle začít s tou svojí historkou.

"Já jsem magistr Asikainen," představil se. "Pracuju jako knihovník v helsinské univerzitní knihovně."

"A co přivedlo knihovníka až sem? Tady přece zrovna moc knih není," divil se major.

"Nejsem tu jako knihovník, ale jako ekolog. Vždy mě zajímalo všechno, co souvisí s ochranou životního prostředí."

Ve skutečnosti problémy životního prostředí Oivu Juntunena nijak zvlášť nezajímaly, usoudil však, že tenhle oficiální golem o nich bude vědět ještě míň než on, a tak bude naděje, že uvěří jeho historce.

"Umřela mi teta... odkázala mi menší obnos, a tak jsem si řekl, že konečně mám příležitost myslet pouze na sebe a strávit nějaký čas tady v Laponsku."

Což ostatně byla pravda, Oiva Juntunen myslel na sebe, a byl

už jen drobný detail, že myslel také na bagristu Sutinena, marketinkového poradce Siiru a policii celé Skandinávie. Prostě na všechny ty, kteří ho společně přinutili uchýlit se do téhle pustiny. A zemřelá teta byla v porovnání s živým Siirou jen další zanedbatelný detail.

Oiva Juntunen dál lhal, jako když tiskne. Pokud šlo o curriculum vitae, uvedl jediný pravdivý údaj: že je starý mládenec.

Že pochází z Helsinek, byla lež, a že je knihovník, byla lež na druhou. Také to ostatní, co následovalo, byly pusté výmysly: již od dětství sbíral různé divoce rostoucí byliny, krmil rybičky v akváriích, dalekohledem sledoval ptáky a studoval stopy savců.

Přitom jediní savci, o které Oiva Juntunen v dosavadním životě projevil zájem, byly ženy.

Mám doma hvězdářský dalekohled a knihovnu o více než tisíci svazcích. A jsem členem Svazu ochránců přírody. U nás ve Finsku by se už neměla postavit jediná vodní elektrárna. Voda musí proudit volně, nikdo jí v tom nesmí bránit."

Načež se Oiva Juntunen široce rozpovídalo hrozící ekologické katastrofě.

Máš to ale starosti, v tomhle věku," poznamenal major.

"Když teta na jaře zemřela při operaci ledvinových kamenů, rozhodl jsem se vypravit do Laponska, abych si doplnil sbírku lišejníků," lhal Oiva Juntunen statečně dál.

Kolik jich vlastně je?" projevil zájem major. „Já si vzpomínám jen na tři. Ploník, rokytník a normální lišejník."

Oiva Juntunen zpozorněl. "Známe víc než deset druhů. Myslím lišejníků. Mechy a provazovky stejně jako choroše sem nepočítám, ty jsou zvlášť. Já se specializuji u výslovně na lišejníky."

To jo. Nás na akademii zrovna o lišejnících moc neučili."

"V atmosféře Země došlo za poslední roky k alarmující změně," přešel Oiva Juntunen pro jistotu k obecnějšímu tématu.

"Do vyšších vrstev ovzduší proniklo obrovské množství kyslíčnicku uhličitého, a to díky ozonu. Ten zase vzniká v atmosféře z dezodorantů, které používají hlavně ženy a v kterých je stlačený plyn. Ani těžký průmysl napojený na uhelné elektrárny není bez viny. A co plundrování amazonských pralesů? Jestli lidstvo nedostane rozum, do roku 2050 zmizí ze světa chlorofyl."

"Prkna a fošny ale lidstvo potřebuje," namítl major.

"A tady na severu hrozí ještě další nebezpečí. V důsledku nadměrného znečištění ovzduší se zvýší intenzita slunečního záření.

Následně tají ledovce na pólech a stoupá hladina moří.

Když roztaje Grónsko, hladina Atlantského oceánu se zvýší o tři metry, když roztaje Antarktida, zvýší se hladina Tichého oceánu o šest metrů. To představuje v průměru čtyřapůlmetrové zvýšení ve všech mořích světa. Dovedeš si představit, co by to mohlo znamenat!"

"Přístaviště se ocitnou pod vodou," odpověděl major. "Bude nutné uvolnit víc peněz pro potřeby válečného loďstva - a pozemní síly zase ostrouhají."

"Bude třeba znovu postavit přístavy na celém světě! Ústí řek se rozvodní hluboko do vnitrozemí. Ve Finsku v Pohjanmaa voda vystoupí až po Lapuu. Pori zmizí v moři. A jak to dopadne v Indii a v Bangladéši? Stamiliony lidí se utopí! Proto ochrana přírody není žádný prázdný pojem!" hřímal Oiva Juntunen. Jeho samotného udivovalo, co všechno o těch věcech ví. To asi že o tom každý den psaly švédské deníky a stejné problémy pak večer rozebírali televizní komentátoři.

"Ty seš teda nadšenec, to se musí uznat," prohlásil major.

"Ale ne fanatik, to chraň Pánbůh! I když jsem se zúčastňoval demonstrací, na kterých jsme požadovali, aby společnost měla víc rozumu."

Ve skutečnosti se Oiva Juntunen za celý život účastnil jedné

jediné demonstrace. Ve věznici Kakole v Turku roku 1969. Vězňové s Oivou Juntunenem v čele spustili v jídelně pekelný rámus. Chtěli tím mlácením talíři a hrnky dosáhnout toho, aby jim kuchaři dávali do polévky více masa.

"To je všechno hezké, ale jak sis představoval, že tady budeš sám žít?" zajímal se major Remes. Jako člověku praxe mu bylo jasné, že magistr Asikainen nemá zrovna ty nejlepší předpoklady k dlouhodobějšímu pobytu v této zemi lišejníků.

"Jak, jak ... to je právě ten problém ... myslel jsem, že si najmu za průvodce nějakého Laponce. Žijou tady snad Laponci, ne? Mohl by lovit zvěř a třeba taky postavit nějakou chatrč. Peníze mám, zbylo mi ještě dost z toho dědictví. Slyšel jsem, že tady na severu je spousta nezaměstnaných, kteří si rádi vydělají."

To jsou mi nápady, podívoval se major Remes v duchu lehkomyšlnosti, s nímž se ten nebožák vypravil do Laponska zkoumat lišejníky. Nahlas však své pochybnosti o plánech magistra Asikainena nevyslovil. Mládenec očividně měl dost peněz, proto se vyplatí se ho držet... neboť majorova situace, pokud šlo o materiální zabezpečení, nebyla právě nejutěšenější. Žena utrácela peníze za klavír ve Španělsku (což na druhou stranu bylo dobře, aspoň ji neměl na očích). Dcery byly ve světě, i ta druhá snad bude brzy pod čepcem... ale domov byl v troskách, major nedostával pravidelný plat a ani ty rajtky mu už nikdo nevypere. A tady teď byl naivní mladíček, zřejmě z dobré rodiny, vysoce vzdělaný knihovník, s jehož penězi by majorův život, utopený v alkoholu, snad mohl opět dostat křídla.

Jenže jak ty peníze z chlapečka dostat? Rozmlátit tomu sběrateli lišejníků hlavu na kaši a hodit jeho tělo do propasti ... nebo do bezedného Potsuraisjarvi? Tady za zády Pánaboha a policie by nikdo nějakého magistra nehledal.

Major Remes hleděl na svoji obrovitou pěst, začerněnou uhlíky z ohniště. Stačil by jediný úder do mládencova spánku. Však už s ní rozbil tlustší lebky, a vždycky to pomohlo.

"Dáš si kávu?" zeptal se Oiva Juntunen zdvořile.

Major strčil pěst do kapsy a druhou rukou zvedl hrnek.

"Pro mě za mě ať si žije," pomyslel si.

Alespoň prozatím."

VII.

OIVA JUNTUNEN SI ŘÍKAL, CO KDYBY si toho hromotluckého majora najal za pomocníka. Důstojník, navyklý na partyzánský život, by tady v té divočině byl k nezaplacení. Oivovi Juntunenovi sice připadla taková představa trochu ztřeštěná, přesto nebylo od věci zjistit, co je ten člověk vůbec zač. A tak byl Remesovi stále v patách a vyptával se na všechno možné.

Majorovi to bylo divné, na druhé straně mu ale bylo docela milé, že se o něj někdo zajímá. To se mu nestalo už léta. Vlastně opravdový zájem o jeho záležitosti neprojevil nikdo. Ani žena, ani děti, ani kolegové důstojníci, ani prezenčáci. A tak mu nakonec dělalo tuze dobře, že se jednou může dosyta vypovídat, mluvit jen o sobě. A bylo mu jedno, že posluchačem je ten divný člověk, nějaký magistr Asikainen.

I knihovníci jsou přece lidé.

Major vyprávěl, že napřed splnil normální brannou povinnost, během níž to dotáhl na podporučíka v záloze. Také získal dvě medaile, jednu za sportovní výkon, druhou za střelbu. Tohle byla lež, ale nemuselo přece všechno být pravda.

"Následovala důstojnická škola. Tam jsem strávil tři roky a byl jsem ze třídy nejlepší. (Ve skutečnosti dvacátý druhý, ale ani to nebylo nejhorší.) Mimochodem, kde jsi sloužil ty? Nebo jsi v rámci náhradní služby sbíral lišejníky?"

Oiva Juntunen usoudil, že v téhle věc i nemá smysl lhát.

"V savoské brigádě. Jako obyčejný pěšák."

Major pokračoval ve vyprávění . Jelikož předpokládal, že kamarád se jako obyčejný infanterista ve vojenských, a zvláště důstojnických záležitostech asi zrovna moc nevyzná, dovolil si ještě doplnit své vojenské úspěchy a zásluhy.

"Během studia na důstojnické škole jsem se oženil. Po škole jsem jako poručík krátce sloužil jako velitel družstva, ale brzy jsem dostal vlastní rotu a povýšili mě na nadporučíka. Následoval rok v kapitánském kurzu, narodilo se první dítě... teď mám dvě dospělé dcery. Pak na vysokou vojenskou, tam jsme měli jako hlavní jazyky francouzštinu a ruštinu, ty jsou dnes v armádě důležitější než němčina a angličtina. Půl roku jsem dokonce studoval ve Francii, na tamější vojenské akademii. Po návratu z Francie jsem vyučoval na vysoké Škole a nakonec jsem skončil v hlavním štábu. Zúčastnil jsem se také různých mezinárodních aktivit. Velel jsem finským jednotkám OSN na Kypru a v Suez a naposledy jsem na Sinaji se Siilasvuem organizoval mírové rozhovory mezi Egyptem a Izraelem..."

Všechno to byly pusté výmysly.

Major Remes ihned poukončení vysoké školy nastoupil k vojenské jednotce a nebyl ani ve Francii, ani na Sinaji. Na Oivu Juntunena však jeho vyprávění ve lice zapůsobilo .

"Ty jsi fakt byl u těch mírových rozhovorů?" zeptal se a oči mu plály vzrušením.

" Přesně tak. Psali jsme další kapitolu dějin OSN... Ale zabezpečení míru , to je přece povinnost každého správného vojáka," dodal Remes skromně. "I na Golany mě chtěli poslat, a teď zase do Libanonu, ale já to odmítl. Myslím si totiž, že zkušeností získaných v zahraničí je třeba využít také tady ve Finsku. A důstojník s tak rozsáhlými zkušenostmi z celého světa má povinnost podělit se o ně též s kolegy ve vlastní armádě, jinak suma získaných vědomostí přijde nazmar, zestárne a nepřinese vlasti žádný užitek. Když jsem se vrátil z ciziny, povýšili mě na velitele brigády. Slušná odpovědnost na mladého majora, co říkáš?! (Jak známo, Remes nikdy nevelel většímu útvaru, než byl prapor.) Ale voják nesmí ustrnout na místě , i kdyby to místo bylo sebelepší. Proto jsem si vzal roční dovolenou , mám v plánu udělat si doktorát, případně obhájit dizertační práci na technice. V dnešní době překotného technického rozvoje musí mít i ženista důkladné technické vzdělání. Nevystačí si už se znalostmi obyčejného stavbaře."

Oiva Juntunen opět zobraštil. Teď měl před sebou nejen úspěšného vojáka, ale též vzdělance, téměř vědce . Nebylo trochu neuvážené a riskantní holedbat se před ním tím svým univerzitním knihovnictvím?

Zato major Remes žádné pochybnosti neměl.

"Jak jsem se vrátil z těch manévřů, hned mi za to přiznali dovolenou.

Za odměnu ... Přitom v armádě je téměř nemožné dostat navíc dovolenou, mně však stačil jediný telefon - a uvolnili mě na celý rok!" (Skutečně decentní pohled na věc! Že major dostal dovolenou díky pomerančové kořalce, nebylo v dané chvíli důležité.)

Oivu Juntunena zajímalo, co dělá major v Laponsku, když by měl sedět v Helsinkách a psát dizertační práci.

Major horečně přemýšlel, co odpovědět. Jemu samému totiž nebylo dost jasné, proč se choulí u ohně s nějakým magistrem. Nakonec řekl:

"Nooo... napřed si chci trochu odpočinout. Stačí, když začnu pracovat v zimě. Teď sbírám síly."

Na pár vteřin se zahleděl do ohně a pak pokračoval:

"A je tu ještě jedna věc. Po ekonomické stránce na tom nejsem zrovna nejlíp. Majetek žádný nemám, a abych dostal půjčku na studium, na to jsem už moc starý. Tak mě napadlo, že bych se mohl pokusit najít tady v Laponsku nějaké zlato. Když tu uspěli jiní, tak proč ne já."

Oiva Juntunen se vyděsil. Zlato! Že by tenhle nadělaný major přece jen byl Siirův špion?

Major si všiml Oivova vzrušení a usoudil, že také srdce magistra Asikainena rozpaluje žádost po zlatě. Že by ho ten zdvořilý knihovníček ošálil? Přišel sem na základě nějaké zaručené informace hledat zlato, a ne sbírat lišejníky. Stará rýžoviště zlata na Lemmenjoki nejsou odtud daleko. A bývala to významná naleziště!

Major Remes nespouštěl z Oivy zkoumavý pohled. Pan magistr vypadal dost vyplašeně. Já ti dám lišejníky, ty podrazáku! Ale nakonec co - tak budou hledat spolu. Půjde jim to lépe, když ten mládenec zřejmě má dost peněz.

"Zdá se, že tě zmínka o zlatě nějak moc zaujala," prohlásil major nevinným hlasem. Oiva Juntunen horečně přemýšlel.

Co major těmi řečmi o zlatě

sleduje? Ještě před chvílí mluvilo studiu na vysoké škole, a teď najednou tohle. Věděl snad Remes, že má tolik zlata, že i silný chlap by měl co dělat, aby je naráz unesl? Není to všechno jen odporná léčka? Zná snad major Siiru, toho mnohonásobného vraha a ďáblova syna?

Oiva Juntunen se přinutil ke klidu.

"Řeknu ti tolik. Lišejníky - to je můj život. Ale ani hledání zlata nemusí být ten nejhorší koníček."

Major usoudil, že dál tlačit kamaráda ke zdi nemá smysl. Raději převede řeč na méně ožehavé téma.

"V třicátých letech si otec pofínštil jméno, takže ani já se od začátku nejmenoval Remes."

Oiva Juntunen se uklidnil. Asi se bojí zbytečně. Jen po třech týdnech skrývání trochu ztrácí nervy. Když o tom přemýšlel s chladnou hlavou, major Remes přece nemohlo jeho zlato nic vědět. Remes? Jak se tedy jeho otec původně jmenoval?

"Co znamená Remes švédsky?" zajímal se Oiva Juntunen.

Do prčic, znervózněl pro změnu zase major. O žádném švédském ekvivalentu nevěděl. Něco však říct musel.

"To nevím, ale táta byl takový vlastenec, že se prostě pofínštil na Remese. Původně se jmenoval Reuterholm. Jedním z jeho předků byl baron Reuterholm, jistě znáš to jméno z historie, ne?"

Oiva Juntunen horlivě přikývl. Nemělo nějakých Reuterholmech ani páru, ale copak se k tomu musel přiznat? Nepochyboval, že magistři se vyznají ve všech reuterholmech světa, tak proč ne on?

"V našem rodě žádného barona nemáme," přiznal Oiva Juntunen čestně. "Tak nemáte... ale co v dnešním světě znamenají šlechtické tituly?" Zlehčoval svoji vznešenost major Remes. .Prd! Jsme zchudlá aristokracie, které zbyla jen zašlá sláva kdysi proslulého šlechtického rodu, nic víc. Samozřejmě že občas s trpkostí myslím na to, že ještě před dvěma sty lety jeden z mých předků prakticky vládl této krásné zemi."

"Já ti rozumím," prohlásil Oiva Juntunen. "To přijde člověku líto."

Major těžce vzdychl. Ve skutečnosti nebylo nic víc šlechtic než pivovarský kůň, ale stejně ho ta představa vzala.

Prohrábl oheň a řekl: "Ale po tom zlatu bychom se podívat mohli. Do zimy je ještě daleko."

Oivovi Juntunenovi přišlo líto zchudlého šlechtice, který neměl dost peněz ani na dizertační práci. Voják, major, potomek slavného barona Reuterholma, a musí počítat každou marku.

Oiva Juntunen vytáhl peněženku a podal majorovi pět tisíc marek.

"Tady máš. Hledej zlato, nebo můžeme hledat společně. Ty se budeš starat o praktickou stránku věci a já zatím, než všechno připravíš, budu dál sbírat lišejníky. O nalezené zlato se rozdělíme. Půl na půl nebo jak se dohodneme."

Majora to trochu vyvedlo z míry, peníze však přijal. "To je

z toho dědictví po tetě? A že důvěřuješ úplně cizímu člověku?"
"Věřím slovu šlechtice. Mám u silnice do Pulju auto z půjčovny. Zajed' s ním do Kittila, auto vrať a pak kup, co je třeba .
Krumpáče, lopaty, prostě všechno, co potřebuje zlatokop. Taký jídlo, zůstaneme tu nějaký ten měsíc. Budeme zkoumat lišejníky a hledat zlato. A nemusíme spěchat. Oba máme dovolenou."
Major nevycházel z údivu, jak to nakonec dopadlo. Bez jediné rány pěstí mu ten slabihoudek strčil do dlaně svitek bankovek. Jsou to na světě naivkové! Ale co - s takovým part'ákem stojí za to hledat zlato, i kdyby nakrásně nic nenašli. Neuvěřitelně důvěřivý mladý muž.
Také Oiva Juntunen byl s vývojem věci spokojený. Měl teď part'áka, důstojníka se šlechtickými předky. A nádavkem zlatokopa. Až mu toho oficíra bylo líto, jak je důvěřivý. Někteří lidé jsou prostě jednodušší, povzdychl si, a těm pak nezbyvá, než dělat ty nejtěžší práce.
"Hned zítra zajedu do Kittila pro ty věci," slíbil major. "Ted' ale ještě zvětším přístřešek, abychom se pod něj vešli oba."
Za prvního ranního rozbřesku se major vydal na cestu. Bystře kráčel letní pustinou ten uniformovaný pária a nezávislý zlatokop, nadopovaný svazkem bankovek, a Oiva Juntunen jen doufal, že nezmizí navždy. Nechal si přece v táboře věci, tak se určitě vrátí. Oiva nějakým šestým smyslem cítil, že majorovu slovu se dá důvěřovat.
"Přece nejsou všichni takoví lumpové jako já."

VIII.

MAJOR REMES NAŠEL AUTO Z PŮJČOVNY přesně tam, kde ho nechal stát jeho nový společník. Když v Kittila vůz vracel místnímu zástupci půjčovny, ukázalo se, že auto si pronajal jistý Oiva Juntunen, a nikoliv magistr Asikainen. No, snad měl Asikainen dobrý důvod vystupovat občas pod falešným jménem, vzal to major Remes s humorem. On sám přece tvrdil, že je von Reuterholm. Ted' si jsou kvít.
Když se zbavil auta, spěchal na poštu, odkud poslal telegram ženě do Španělska . Uvedl, kde právě je, a že se teď nějaký čas nebude zdržovat na žádném určitém místě. Načež zavolal mladší dceři, která mu oznámila, že se zasnoubila a přestěhovala ke svému snoubenci.
"Do příc . Co je to za ludráka?"
Dcera představila svého snoubence v těch nejružovějších barvách. Majorovo ztučnělé srdce obměklo, zvlášť když si uvědomil, že je nyní zbaven otcovských povinností též k mladší dceři. Popřál dceruše hodně štěstí a poslal jí tisíc marek z peněz magistra Asikainena. Načež zamířil do místního hostince a s hřejivým pocitem u srdce, že udělal pro své děti, co mohl, do sebe obracel jedno pivo za druhým.
Oiva Juntunen upřeně hleděl na nekonečný močál před sebou. Z bahnitých třasovisek vyletovala pištící hejna komárů, kteří zabodávali své sosačky do k ů že profesionálního zločince. Oiva Juntunen si říkal: Tohle že je ta velebená čarokrása Laponska? Prdlajs, jen nekonečné močály plné odporného hmyzu. Zatím však nezbyvalo, než žít tu dál jako poustevník. Každou chvíli Siiru pustí z vězení a ten vrahoun ihned začne hledat zmizelého kumpána. Vyráží jako chrt za elektrickým zajícem. Až sem ale drápy mnohonásobného vraha Siiry nedosáhnou. Jen aby se vrátil major Remes. Sám v téhle divočině dlouho nepřežije.
Oiva teskně vzpomínal na svůj nádherný byt ve Stockholmu. To byl, panečku, život! Dobré jídlo, vybraná vína, večírky s inteligentními přáteli... a když zatoužil po společnosti lehkých žen, stačilo zavolat Stickanovi, a on už to zařídil. Jednou za měsíc ho sice navštívili policisté, ale i na fyzly si člověk zvykne

, když se s nimi stýká tolik let.

Občas se však stalo, že se nedostavili na pravidelnou domovní prohlídku v termínu, kdy měli přijít a kdy je Oiva Juntunen očekával. To se pak cítil opuštěný a zrazený. Jako když za těžce nemocným pacientem nepřijde na návštěvu nikdo z příbuzných či přátel. Navíc se i trochu vyděsil: Nechystá na něj policie nějaký podraz, když odkládá pravidelnou domovní prohlídku? A když pak po několika dnech strávených v nejistotě muži od kriminálky konečně přišli, aby ho jako překvapili, cítil se opět bezpečně. Ochotně otevíral zásuvky prádelníků, nadzvedával matrace a sám klepal na stěny za obrazy, aby ukázal, že si tam od poslední návštěvy neudělal tajnou skrýš. Nakonec uctil policisty sklenkou vynikajícího ročníkového vína a mísou slaných tyčinek, aby jim trochu zpříjemnil jejich nudnou práci.

Remes zůstal v Kittila celé čtyři dny. Oiva Juntunen, dítě města, měl co dělat, aby tu dlouhou dobu přežil. Ještě že tu major nechal část svých zásob jídla a stačil dostavět přístřešek, který chránil Oivu před deštěm.

Byla mu však dlouhá chvíle. Připomínaloto roky strávené ve vězení. Tehdy také měl času na rozdávání a přitom neměl kloudně co na práci. Tak aspoň trávil čas sprádáním těch nejfantastičtějších plánů na útěk. Zkusil tedy stejnou metodu, ale situace, v níž se nacházel, byla jaksi jiná, a tak mu plánování nepřinášelo stejné uspokojení jako tehdy. Nakonec se rozhodl, že se podívá po borůvkách. Pár jich skutečně našel, ale moc si na nich nepochutnal, zřejmě ještě nebyly dost zralé.

Na zpáteční cestě se propadl až po pás do mokřadu. Odnesla to i peněženka s jeho posledními penězi.

Když se vrátil do tábora, rozdělal oheň, aby si usušil šaty a boty. Mokré pětisetmarkovky opatrně vytáhl z peněženky a rozložil na kámen.

A pak dostal Oiva zajímavého společníka. Malé lišče, které zřejmě velice zaujal ten polonahý tvor, křepčící kolem ohně. Oiva hodil liščetě pár kousků salámu, neboť usoudil, že šelmičku přivedl k ohni hlad.

To malé rozčepýřené lišče neznalo strach z lidí, ba nebálo se ani profesionálního zločince. Zato mělo tak hrozný hlad, že když napřed maso opatrně očichalo a zjistilo, jak krásně voní, zhltlo každý další kousek, sotva dopadl na zem. Nakonec se odvážilo přiblížit až na necelých dvacet metrů od ohně.

Jakmile pětisetmarkovky na kameni uschly, stačil slabý závan větru, a rozletěly se po okolí. Oiva Juntunen se věnoval ohni, a tak si hned nevšiml, že mu peníze odlétají do blízkého lesíka. Zato liška si toho všimla a v domnění, že to je další chutné sousto, odvážně skočila po jedné pětisetmarkovce s bankovkou v tlamě pelášila pryč. Oiva Juntunen vyskočil a začal sbírat šustivé papírky. Lišče zatím dál upalovalo po močálu, v tlamě pětisetmarkovku, kterou Oiva již nikdy nedostal zpět. Posbíral bankovky z lišejníku a pro jistotu je hned nacpal zpátky do peněženky. Seznámení s liškou ho stálo pět set marek.

K večeru se liška znovu objevila na kraji lesíku: nejspíš přišla žebrat o další chutná sousta. Oiva Juntunen na ni zakřičel, že je hanebné krást lidem peníze a že udělá nejlíp, když mu vrátí uloupenou bankovku. Avšak lišče jen upřeně hledělo Oivovi do očí a nic nenasvědčovalo, že by chtělo peníze vrátit. Nakonec vycenilo na Oivu zuby, z čehož se dalo usoudit, že nemá nejmenší výčitky svědomí. Oiva hodil lišče pár knackebrotů a kus salámu a prohlásil:

"Tak si ty peníze nech. Jsem dost bohatý na to, abych mohl oželet pár stovek."

Bylo nádherné občas si odskočit k zlaté skrýši a pokochat se leskem ušlechtilého kovu, pohlédit zlaté pruty, vtisknout těm zlatíčkům vřelý polibek.

Zkusil také, jak snadno lze drahocenný kov opracovat. Odloupal fínkou kousek z jednoho prutu. Zlato bylo téměř tak měkké jako olovo, stačilo pořádně přitlačit na nůž, a odloupala se tenká hoblina, z níž Oiva Juntunen vyrobil asi tři stagramů "pravého" laponského zlata. Předpokládal, že laponské zlato se za těch několik tisíc let v horských potocích zcela ohladilo, a tak hřbetem nože vyklepal z větších šupinek pár malých nugget. Nejmenší šupinky mohl nechat, jak byly: vypadaly dostatečně věrohodně i bez úpravy.

Major Remes zatím v Kittilě zařizoval, co bylo třeba. První tři dny sice jen nasával, když se ale pak probral z kocoviny, začal shánět zlatokopeckou výzbroj. Nakoupil pánve, lopaty, sekery, hřebíky, pily, krumpáče a sochory, ale také síť proti komárům a velký kotel do sauny. Samozřejmě také nějaké oblečení a obrovské množství potravin. Pak zavolał do Rovaniemi vedoucímu lesního hospodářství Severinenovi.

"Dobrý den, u telefonu major Remes. Volám z Kittila. Zjistil jsem, že na Kuopsuvaare máte prázdný dřevěný barák. Můžu se tam na pár dní ubytovat?"

Severinen souhlasil, a protože žadatel byl státní úředník jako on, navíc vysoce postavený úředník, ani po něm nechtěl nájem. Remes se vrátil do hospody, vybral si čtyři opilé štamgasty, nacpal je do taxíku a nakoupené věci naložil na přívěs.

Jeli do Pulju a odtud po lesní silnici k Siettelčselka. Právě tam měl Remes během manévru velitelské stanoviště. Vyložili věci z přívěsu do vřesu a rozdělili si náklad. Nejtěžší byl kotel, ale i s ním si poradili: pověsili kotel na železnou tyč, kterou nesli dva chlapi, a do kotle ještě naskládali větší část potravin. Každý měl náklad jako hrom, ale s pomocí kořalky to zvládli. Remes dovedl karavanu k baráku pod Kuopsuvaarou, zaplatil nosičům a pak se vypravil za Asikainenem.

Opětovné shledání majora a zloděje bylo až dojemné. Chvilí se poplácávali po ramenou, pak si zapálili a vyprávěli si, co všechno za ty čtyři dny zažili. Jen o pití a tisíc i markách, jež poslal dceři, major moudře pomlčel. Oiva Juntunen vyprávělo liščeti, které ho oloupilo o pět set marek.

"A teď dávej pozor," řekl a dlouze hvízdal. Netrvalo dlouho, a z lesa vyběhla malá liška. Hodili jí knackebrot a jednomyslně ji pokřtili na Pětistovku.

Ještě před večerem se pak vypravili podél východního okraje močálu k dřevěnému baráku. Byla to dlouhá stavba, postavená v padesátých letech z borovicových klád. Na jednom konci byla místnost s palandami pro nejméně padesát mužů, na druhém mozkovna, místnost pro šéfy. Uprostřed pak komůrka, kde spali kuchaři, a kuchyně. Z mozkovny do kuchyně byl přístup dvěma, do velké světnice vedlo jen okénko, kterým se mužstvu vydávalo jídlo. Major věděl, že mu lesní dělníci říkají Životabudič.

V mozkovně byla čtyři lůžka. Oiva Juntunen si roztáhl spací pytel na lůžko u okna, major si vybral palandu u stěny.

"Kdo tady asi spával," řekl Oiva Juntunen a zkusmo si lehl.

„Kasíř" prohlásil major. "Tamhle spali dílovedoucí a tohle byla postel šéfa." "Jak to víš?" podivil se Juntunen.

"Šéf nikdy nespí u okna, protože tam táhne, ale vždy co nejbližší kamen," vysvětloval major. Kasíř a dílovedoucí spí v průvanu, šéfové nikdy."

Oiva Juntunen se zamyslel. Na jedné straně bylo jisté, že on je tím, kdo má na starosti peněžní stránku celé akce, tedy kasířem, na druhé straně ale byl citlivý na průvan.

"Co kdybychom si vyměnili místa," navrhl.

Major Remes měl chuť praštit svého společníka po hlavě, byl přece major a šlechtic, zatímco tenhle magistr jen obyčejný vojáček. Pak si ale vzpomněl na Asikainenovo dědictví a rozhodl se, že ho zatím nechá žít. Sroloval spací pytel a ustlal si na kasířově

loží. Oiva Juntunen se šťastně uvelebil na šéfovské palandě. Major nějaký čas ležel bez hnutí, jen si vztekle hryzl ret, a když se pak konečně zvedl na lokty, oznámil Oivovi :
"Řeknu jen tolik, že měsíční plat majora dělá bez příplatku za odsloužená léta 6 200 marek."
"Hrubého nebo čistého?" zeptal se Oiva ze šéfovského lože .
"Samozřejmě hrubého. U generála to ale může být čistého ."
"Dohodneme se tedy, že ti budu platit jako armáda, souhlasíš? Odečteme částku na daně a na sociální pojištění a zbytek dostaneš na ruku."
Vstali, aby vypočítali, kolik Remes dostane. Major si vzpomněl , že v loňském roce jeho celková daň činila asi 35 % . Čistý příjem tedy vyšel na 4000 marek. Když od toho odečetli 50 marek denně na jídlo, zbylo 2500 marek, které major každý měsíc dostane na ruku. Za tento plat pak bude major pracovat pro Asikainena osm hodin denně.
"Berme to tak, že první plat jsi už dostal, souhlasíš?" řekl Oiva a myslel tím zálohu, kterou Remes utratil v Kittila. Pláclí si na to a Oiva Juntunen se spokojeně natáhl na šéfovskou palandu. Odtud pak dirigoval majora.
"Připrav večeři. A kdybys byl tak laskav a udělal něco s těmi komáry."
Major vystříkal místnost prostředkem na hubení hmyzu a odešel do kuchyně. Brzy zaprskala pánev a otevřenými dveřmi kuchyně se do šéfovské jizby linula vůně smaženého masa. Také bylo slyšet tiché broukání, jak si major Remes při práci zpíval známý vojenský pochod.
Neuplynula snad ani půlhodina, a stůl v mozkovně se prohýbal pod opulentní večeří. Menu sestávalo ze smažené šunky, obložené kyselými okurkami, červenou řepou a nakládanými cibulkami, hromady klobásek, z kterých se kouřilo, a kopce bramborového salátu. K pití kuchař servíroval podmásli a po jídle ještě šálek čaje, do něhož vymačkal šťávu z citronu a lžičkou zamíchal med.
"Kurděje nám tu snad nehrozí," konstatoval.

IX.

RÁNO OIVU JUNTUNENA PROBUDILA vůně kávy a smažené slaniny.
"Vstávat, pane magistr, za chvíli se podává snídaně."
Oiva Juntunen se posadil na lůžku a mnul si bradu, na které mu vyrazilo husté, drsné strniště. Po těžkém spánku se cítil celý upatlaný.
"Dobré jitro, majore. Připravil jsi mi vodu, abych se mohl trochu zcivilizovat?"
Majorovi jen blýsklo v očích. Už už zatínal obrovitou pěst, včas si však uvědomil, že i tohle teď bude patřit k jeho povinností dobře placeného společníka. Vyšel ven, nabral ze studny vědro průzračně čisté vody a vrátil se do kuchyně. Když se voda na kamnech trochu ohřála, přelil ji do umyvadla. Pak ještě přinesl ručník , mýdlo a Asikainenovu holicí soupravu . Oiva Juntunen se umyl, oholil a pečlivě si osušil obličej. Teprve pak se posadil ke stolu.
"Slušná snídaně," pochválil majora.
"Voják musí umět všechno," zabručel Remes spokojeně.
Oiva Juntunen upřeně hleděl na drsnou desku stolu, u něhož se po léta jedlo a psalo do účetních knih. Bylo to monstrum, narychlo sbité z nahrubo opracovaných prken, z nichž tu a tam vyčnívaly zrezivělé hlavičky hřebíků. Některé účinné mistry vyryl tupou špičkou nože do desky stolu své iniciály a rok: M. T. 1954. Anno tomini.
Ten stůl už něco pamatoval.
"Musíme sem dát ubrus. Jinak nám ani nebude chutnat," prohlásil Oiva Juntunen.

Major dosrkal kávu a spěchal splnit přání svého šéfa. Napřed ho napadlo, že obětuje svůj saunový ručník, ale když si k němu přičichl, nechal ručník na věšáku. V komůrce, kde spávali kuchaři, byly staré květované záclony. Major jednu strhl, odstříhl ozdobné okraje a rozestřel záclonu na stůl.

"Až půjdeš příště do vsi, koupíš nějaký ubrus, přehozy na postele a taky záclony," řekl Oiva Juntunen. Vzpomněl si na svůj byt ve Stockholmu a usoudil, že tenhle zpustlý barák bude potřebovat ještě hodně dovybavit, aby se v něm dalo a spoň trochu lidsky žít.

Po snídani se šli muži vyčurat. Taky zahvízdali na Pětistovku a hodili jí zbytky od snídaně. Liška si na křupavé slanině moc pochutnala a svůj vděk dala najevo tím, že se na muže zakřenila a trochu i zavrčela. Šelmy se ale u stolu zrovna moc chovat neumí, konstatovali muži.

Major navrhl, aby si šli zarýžovat. Jen tak jako na zkoušku. Pár kroků od Kuopsuvaary bublal nevelký potok plný bláta, který se po několika kilometrech vléval do Siettelojoki. A právě k němu Oiva Juntunen zamířil. Potok zrovna nepřipomínal rýžoviště zlata na Lemmenjoki nebo Ivalojoki, ale Oiva Juntunen prohlásil, že by mohli - pro legraci - zkusit štěstí i tady.

Major tomu potoku moc nevěřil a byl to pro něho jen další důkaz, že magistr Asikainen je typický měšťák, když věří, že najde zlato v téhle stoce. Oba břehy potoka byly zabahněné, na dně však přece bylo vidět světlejší pruh písku. Oiva Juntunen sestoupil do potoka - voda byla pěkně studená - a nabral písek do pánve. Když pak trochu zatřásl pánví - jak to viděl v kině dělat opravdové zlatokopy - dosáhl pouze toho, že mu ledová voda a písek natekly do holínek.

Major zůstal na břehu a sledoval jeho počínání s nedůvěřivým výrazem na tváři.

"Nenajdem nějaký lepší potok? Hrabat se v téhle blátivé stoce je ztráta času."

Ale Oiva Juntunen se nevzdával a pokračoval v rýžování.

Major se ušklíbl:

"Stejně dobře bys mohl hledat zlato v hromadě hnoje."

Oiva Juntunen probodl majora pohledem. A měl sto chutí mu prozradit, že on teda na hnojišti zlato našel. Dobrých šestatřicet kilo! Samozřejmě však nic neřekl, ale dál se brodil potokem až za nejbližší zákrut. Tam rychle vsypal do pánve hrst vlastnoručně vyrobených zrněk zlata a na ně nabral z potoka vodu a písek.

Ted' už to rýžování bylo veselejší. Bylo napínavé sledovat, jak se zlatá zrnka postupně vyplavovala z písku a usazovala na dně pánve. Když v pánvi zůstalo jen trochu písku a uprostřed zářil ostrůvek zlatých zrněk, zakřičel Oiva Juntunen na majora:

"Pojď se, von Reuterholme, podívat! "

Major se přišoural a Oiva Juntunen mu podal pánev.

"Tak co říkáš? Právě zlato, ne?"

Majorovi vypadla cigareta z úst. Jak držel pánev, třásly se mu ruce. Střídavě hleděl na zlato svítící z písku a na svého úspěšného společníka. Oiva Juntunen vystoupil z potoka, opatrně položil pánev na kopeček trávy a vzal mezi prsty největší zrnko. A jak si je pak zblízka prohlížel a otáčel jím, jako by se třpyt toho nuggetu odrazil i v majorových hluboko zapadlých očích: náhle to byly oči šilence, šířaného nezřízenou touhou po zlatě. Major strčil zrnko do úst a zkoušel je. Zlato se v majorových klofácích zploštilo.

"Zlato! Herdek, pravé laponské zlato!" Major spěšně a obratně vypláchl zbytek písku a jako omámený si prohlížel zlatý úlovek. Aspoň deset nebo patnáct gramů čistého zlata!

Jak si pak Oiva Juntunen sypal zlato do peněženky, major z něj nespouštěl oči, v nichž i nadále plála ta nezřízená vášeň, Ted' byla řada na něm. Skočil do potoka, nabral plnou pánev písku a horečně jej začal proplachovat. Oiva Juntunen si zapálil

cigaretu a v duchu si říkal, že najednou je ten potok majorovi dobrý.

Avšak Remes neměl štěstí. Ačkoliv se brodil potokem dobré dvě hodiny, zvrátil bahno na půl kilometru daleko a zpřevracel všechny kameny na dně, nevyryžoval jedno jediné zrnko zlata. Oivovi Juntunenovi přišlo příčinlivého druha líto a slíbil, že mu část svého zlata dá. Remes však hrdě odmítl a prohlásil, že si zlato vyrýžuje sám. Dnes se mu to sice ještě nepovedlo, ale je před nimi zbytek léta a podzim.

"Každopádně stojí za to u toho potoka zůstat. Musí tu být šíleně zlata, když jsi hned napoprvé uspěl. Jdem zlato zvážít, koupil jsem v Kittila listovní váhu. A zítra začnu stavět žlaby. Jen s pánví bychom se zbytečně nadřeli."

Váha ukázala, že Oiva vyrýžoval plných šestnáct gramů. Zlato dali do malé lékovky, v které Remes míval pilulky na kocovinu.

"To je nádhera," řekl major a zvedl lahvičku proti oknu. Zlatá zrnka na dně lékovky se leskla, jak jimi procházely paprsky světla, a když lahvičkou zatřásl, zlatinky jen zašustily. Příštího dne major rozebral tři stání ve staré stáji a široké fošny jednu po druhé odtáhl k potoku. Porazil pár mladých smrčků na stojky a začal budovat žlaby.

Oiva Juntunen se vlastní stavby zlatého dolu nezúčastnil.

Hověl si na břehu a udílel pokyny, občas si odskočil do lesa, jako že jde hledat lišejníky, nebo si šel zdřímnout do baráku. Major vybudoval skutečně obřímí dílo: dobrých dvacet metrů dlouhé žlaby. Postavil je tak, že se do nich dala svést voda z horního toku potoka, která pak při průtoku žlaby měla rýžovat zlato z písku. Bude s sebou odnášet písek i drobné kamínky, avšak zlato, které je těžší, zůstane na dně žlabů. Pro jistotu pak Remes ještě natloukl na dno žlabu malé příčné lišty, aby se zlato v případě silnějšího proudu neprorýžovalo zpátky do potoka.

Major se vynášel, že ženista dokáže postavit cokoli – když na to přijde, třeba i zlatý důl. Sám sice zlato ještě nikdy nehledal, pouze kdysi viděl ve skansenu na Seurasaari v Helsinkách žlab na zlato a podle něj taky ten svůj postavil.

Po týdnu usilovné práce byl Remesův zlatý důl hotov. Teď ho bylo třeba vyzkoušet. Major začal horečně sypat do žlabu písek ze dna potoka. Když byl žlab z poloviny naplněný, zvedl major stavidlo a pustil do svého dolu vodu. Oiva Juntunen se zájmem sledoval, jak to všechno pěkně funguje.

Major Remes za ten týden zhubnul a vypadal teď úplně jako zlatokopové ze starých obrázků. Celou dobu se nemyl, i šaty měl špinavé, bradu neoholenou a v očích divý svit. Od starých zlatokopů se lišil jen vojenskou polní uniformou a samozřejmě distinkcemi na ní. A taky že byl zablácený až po závesník.

Voda se divoce hnala do žlabu. Jak si razila cestu vpřed, brala s sebou písek i štěrky, proudu odolávaly jen větší kameny.

V žlabu dlouhém dvacet metrů měla zrnka zlata dostatek příležitosti usadit se někde na dně, dřív než žlab skončil a vrátil vodu s pískem a kamínky do potoka.

Major Remes házel lopatou jako smyslů zbavený. Voda hučela, písek lítal. Za hodinu se tak do žlabu přemístil a propláchnutý opět vrátil do potoka dobrý kubík písku. Čas od času major nahlédl na dno žlabu, zda se tam netřpytí úlomek laponské zlaté mateční skály, zatím však hledal marně.

Když už na dně žlabu zůstal jen nejhrubší štěrk, major vzal pánev a propláchl i ten zbytek. Celkem to bylo dobrých deset pánví plných štěrku, výsledek však byl žalostný: Remesův zlatý důl zatím nevynesl jediný střípeček zlata. Zlatokop si setřel z opuchlého obličej krvežíznivé komáry, vrhl vyčítavý pohled na svou důmyslnou stavbu a těžce si vzdychl. Unaveně se odšoural do baráku a začal svému chleboďárci chystat oběd.

Držel v ruce nůž na porcování masa se širokou čepelí a díval se na Oivu Juntunena, který čist'ounký a upravený klímal na

šéfovské palandě. Major viděl, jak mu pulzují krční žíly, jako by ho zvaly... Přejel prstem po nemilosrdné čepeli řeznického nože, stiskl rukojeť, až mu zbělely klouby, a začal krájet tenké plátky mětského salámu. Magistr Asikainen kategoricky požadoval, aby plátky masa či uzeniny na mise byly všechny stejně velké a tenké. A nemajetnému vojenskému sluhovi nezbývalo, než splnit přání svého pána.

"Takhle se upsat nějakému bláznivému sběrateli lišejníků," bručel si major pod nos a snažil se ukrojit co nejtenčí a nejuhlednější plátek. Ty nepovedené dával stranou pro Pětistovku.

X.

MAJOR DŘEL VE SVÉM DOLU jako otrok od rána do večera, den za dnem. V délce několika desítek metrů přemístil tuny materiálu z břehů a ze dna potoka do žlabu, kterým voda splachovala masy zeminy do potoka, až vznikl umělý práh. V místě zlatého dolu pak potok zcela změnil své koryto. Tak usilovně tu zlatokop pracoval s lopatou. Majorovi narostla dlouhá brada, smrděl špinou, dlaně měl jeden mozol a oči mu svítily jako šelmě, která už týdny neulovila kus masa.

Marná však byla všechna jeho snaha. Jediné zrnko, jedinou zlatinku ze svého dolu nevytěžil.

Zato Oiva Juntunen byl mimořádně úspěšný. Na konci července měl ve dvou lahvičkách už dobrého půl kila zlatých zrněk.

A to vše byl výsledek občasných náhodných pokusů s pávní.

Major to nechápal. Bohové přáli magistrovi, ale posmívali se člověku, který se skutečně snažil.

Aby se major z toho neúspěšného hledání nakonec nezbláznil, Oiva Juntunen ho poslal do Pulju doplnit zásoby. Major co nejrychleji nakoupil, vrátil se s batohem plným jídla, připravil svému chlebedárci chutný oběd a upaloval k potoku dál plnit jeho dno.

Nakonec se Oiva Juntunen nad svým účinným důstojnickým služebníkem smíloval. Potají nasypal do žlabu hrstku zlatého prachu, a když se major po krátké přestávce vrátil k potoku, i nad ním se otevřelo nebe: našel zlato! Neumdlévající házení lopatou slavilo úspěch.

Oiva Juntunen zamíchal do písku něco přes pět gramů zlata.

A sám pro sebe se vsadil, kolik z něho major dokáže zachránit do své lahvičky.

Major propláchl písek snad desetkrát a byl tak pečlivý, že když dal zlato na váhu, vážilo víc než čtyři gramy! Oiva Juntunen si říkal, že v těch slavných letech na Lernmenjoki by major určitě patřil k nejúspěšnějším zlatokopům. A na Klondiku by se z něj díky jeho preciznosti a chamtivosti stal milionář.

Major taky hned vypočítal, že zlatník by mu za jeho zlato dal nejméně tři sta marek. Jako nezdaněný příjem to nebyl špatný začátek dráhy novopečeného zlatokopa!

Oiva Juntunen majorovi navrhl, že by se mohl vypravit do Rovaniemi a prodat tam všechno zlato, co zatím narýžovali, protože hotových peněz jim už moc nezbývalo. Dokoupil by nějaké jídlo a ještě pár drobností. Ale major Remes měl teď myšlenky jen na rýžování a o cestě do města nechtěl ani slyšet.

Kromě toho se obával, že za tu dobu, co by byl na cestách, by magistr Asikainen vyplundroval celý potok, a až by se vrátil, zlatonosné dno jejich potoka by bylo mrtvé a jalové... Byl by hřích mrhat časem na cokoli jiného než na zběsilé házení lopatou.

Oiva Juntunen tedy přestal mluvit o zlatě a věnoval se opět sběru lišejníků. Nebyl přece žádný zlatokop, ale ochránce přírody, který sem přijel kvůli vzácné laponské flóře. Vytrhával z písčitých pahorků světlešedý lišejník sobí, sbíral i mech, různé dřevní i zemní chorošovitité houby těch nejbizarnějších tvarů, provazovky a šíchy černé. Všechno ten umatlaný studijní

materiál nosil do světnice pro mužstvo, kde ho rozkládal po palandách, aby uschl, a o večeře ho pak předstíral, že své nálezy nadšeně studuje. A ono na těch lišejnících opravdu něco bylo, když ses na ně díval hodně zblízka a ještě sis k nim přičichl. Jejich stélky připomínaly tu sobí parohy, tu zase nějakou houbu nebo vlákna provázku.

Hledáním zlata plně vytížený major nad počínáním svého společníka jen kroutil hlavou. Sice to potvrzovalo, že magistr Asikainen mluvil pravdu, když tvrdil, že zkoumá lišejníky, ale jaký mělo smysl mrhat časem na něco takového, když dny se krátily, na dveře už málem klepal podzim a nejvzácnější laponský kov ještě čekal na svého nálezce?

Začátkem srpna Oiva Juntunen přimáčkl majora ke zdi.

"Situace je taková, že se okamžitě musíš vypravit do Rovaniemi prodat zlato a koupit jídlo. Jsi v mých službách a já ti to nařizuji."

"Posíláš mě pryč a sám zatím budeš hledat zlato," bránil se Remes. "Dej mi ještě nějaký čas."

Ale Oiva Juntunen byl neoblomný. Prohlásil, že hledání zlata se musí až na další přerušit a to, co se zatím našlo, prodat.

"Platím cestovné a dostaneš i diety. Než však odejdeš, podepíšeš mi na zlato stvrzenku. Ne že bych pochyboval o slovu šlechtice, ale přece jen se jedná o téměř půl kila zlata a to patří mně."

Major podepsal stvrzenku a Oiva mu dal dva tisíce marek a dlouhý seznam toho, co je třeba koupit. Major strčil peníze a láhev se zlatem do kapsy a šel.

"Nezapomeň krmit Pětistovku," byla jeho poslední slova.

Oiva Juntunen ještě chvíli počkal a pak začal stěhovat zlaté pruty z původní skrýše blíž k baráku. Hned za jejich bydlíštěm objevil při úpatí nízkého pahorku opuštěný liščí brloh a sem dotáhl svůj poklad. Brloh měl tři nory a Oiva pro jistotu do každé ukryl jeden prut. Okolí brlohu bylo za ta léta, co tu řádily lišky, tak rozvrtané, že ani nepotřeboval zahlazovat vlastní stopy.

Pětistovka z uctivé vzdálenosti sledovala jeho počínání, a jen co Oiva odešel, lišče přiběhlo očichat starý brloh. Všechna tři místa, kde byly ukryty pruty, označovalo močí a pomočená místa zakrylo jemným pískem. Takto lišky obvykle označují své poklady.

Oiva Juntunen dál pilně zkoumal lišejníky a jen ho mrzelo, že nemá akademické vzdělání. Teď by měl ideální příležitost dát dohromady materiál hned na dvě vědecké práce - jednu o lišejnících a druhou o provazovkách.

Major se svezl poštovním vozem jedoucím z Pulju až do Rovaniemi.

Tam se ubytoval v hotelu Pohjanhovi. Dostat se do něj však nebylo snadné, neboť majorův vzhled zrovna nevzbuzoval ve vrátném důvěru. Remes ukázal pas a pak si prstem poklepal na límec, na němž se leskla majorská hvězda.

Současně významně plácl dlaní na závěsník. Teprve pak portýr kapituloval a ubytoval Remese ve staré části hotelu, a to až v nejvyšším poschodí a na samém konci chodby. Tam aspoň nebude druhým tolik smrdět, řekl si ten dobrý muž. A sám pro sebe dodal:

"Z jaké války sem ten člověk přišel... nejspíš odněkud z východního Timoru."

Hned ráno po osmé Remes spěchal ke Kyanderovi. Zlatník odvedl majora do zadní místnosti a tam začal vážit zlato. Bylo ho víc než 500 gramů, přičemž majorův podíl představoval jen něco přes čtyři gramy. Ryzost zlata byla vysoká, podle Kyandera se jednalo o čtyřicet dva karátové zlato. S lupou na pravém oku však nakonec konstatoval, že se nejedná o laponské zlato, nýbrž nepochybně o průmyslově upravené zlato z dolů. Snad z Namibie nebo Austrálie.

"Za laponské zlato bych vám mohl zaplatit i 100 marek za

gram, ale tohle je normální zlato, za něž vám za gram můžu dát .
nanejvýš šedesát marek."

Načež Kyander majorovi vysvětlil, že laponské zlato je červenější
než zlato průmyslové. Odborník to rozezná na první
pohled.

"Chcete mě napálit," nedal se major. "Osobně jsem ho vyrýžoval.
Podívejte na ty ruce , třeba jsem přeházel stovky kubíků
písku a kamení."

Kyander chtěl vědět, z které řeky tedy to zlato pochází. Major
Remes samozřejmě nemínil prozradit, kde se nalézá jeho
zlatá žíla. Zlatník sundal lupu z oka a vrátil majorovi láhev se
zlatem. "Můžete zkusit nabídnout zlato nějakému jinému zlatníkovi,
ale víc vám nikdo nedá. Je to normální průmyslové zlato,
věřte mi."

Major strčil láhev do kapsy uniformy a vrátil se do hotelu.
Tohle byla zpropadeně divná věc, říkal si. Co za tím vězí? A co
je ten magistr Asikainen vlastně zač? Jak to, že se mu tak dařilo?
Na několik málo pokusů a pouhými rukama vyrýžoval půl
kila zlata, zatímco on po měsíci každodenní dřiny dal dohromady
jen ubohé čtyři gramy! V tom musel být nějaký podvod!
Na druhé straně ale i o jeho zlatě Kyander tvrdil, že to je průmyslový
výrobek, a přitom ho vlastními rukama vydobyl z potoka.

Aspoň o tomhle nemohlo být pochyb.
V každém případě musí zjistit, co je jeho společník vlastně
zač. Zavolal do helsinské univerzitní knihovny a zeptal se, kdy
se magistr Asikainen vrátí z dovolené.

Na sekretariátu mu sdělili - a několikrát to opakovali - , že u
nich knihovník toho jména nikdy nepracoval. Major pomalu
zavěsil. Tak tohle bude nějaká moc ošklivá křivárna. Major si
vzpomněl na Asikainenovo auto, které vracel v Kittila. Bylo
pronajaté na falešné jméno. Někáký Junttinen nebo Juntunen,
jestli si dobře pamatoval...

"Kurva že si toho magistříčka podám!"

Major se vrátil ke Kyanderovi a prodal mu všechno zlato .
Dostal za ně necelých 30 000 marek, třebaže taxa byla 60 marek
za gram. Pak nakoupil jídlo a pár drobností a skočil do prvního
taxíku. Tak spěchal , že ani nezašel do hospody.

"Do Pulju. A fofrem , mám děsně naspěch. "

Taxikář sešlápl pedál až na podlahu. Turbodiesel vstříkoval
horkou naftu do šestiválcového stroje, těžký vůz se řítí k Pulju
jako šílený. V Pulju major vystoupil, hodil si na záda metrákový
batoh a pevným krokem vykročil ke Kuopsuvaare.

XI.

MAJOR REMES VYÚČTOVAL Oivovi Juntunenovi náklady na cestu
a nákup a odečetl je od peněz, které dostal za zlato. Přitom napjatě
sledoval, jak magistr bude reagovat na těch necelých
30 000, což bylo téměř o polovinu méně, než čekali . Za ryzí laponské
zlato se přece platilo víc než sto marek za gram, a Kyander
zaplatil jen cenu průmyslového zlata, tedy šest pětik za gram.
Ale magistr jen přepočítal peníze, a aniž hnul brvou, vystavil
Remesovi stvrzenku. Pak peníze zamkl do zásuvky šéfovského
psacího stolu, klíč schoval do náprsní kapsy bundy a vytáhl zip
až k bradě . Remes si říkal:

"Bud' neví , kolik se platí za laponské zlato, nebo je to velký
ničema."

Major pokračoval v rýžování, v hlavě mu však dál vrtal červ
pochybností. Jak to , že do jeho žlabu zabloudilo jen pár zlatínek,
zatímco dno pánve nepraktického knihomola se každou
chvilí zatřpytilo zlatem? Tu křivdu lze napravit pouze pilnou
prací s lopatou, usoudil nakonec Remes, a tak písek a kamení
zase jen lítaly.

Oiva Juntunen se teď co chvíli posadil na břeh potoka a vykládal

pilnému zlatokopovi o svých sběratelských úspěších.
Holí št'oural v mechu, a jak vyrýpl nějaký zajímavější semenáček, rozpitval ho a popisoval zpocenému lopatáři, co všechno v semenáčku našel. Majora jeho výklady nezajímaly, raději by poslouchal třeba svůj tranzistor, ale aspoň měl nějakou zvukovou kulisu k té nekonečné, jednotvárné dřině. A bylo zcela jedno, že Asikainenovy povídačky o lišejnících byly většinou jen nebetyčné krákoviny. Občas si Oiva Juntunen odskočil do liščího brlohu uloupnout kousek zlata, které pak "vyrýžoval" z písku.
Major začal svého společníka pozorněji sledovat. Proč se magistr čas od času vytratí do míst, kde byl starý liščí brloh? Co tam pořád hledá? Jenom lišejníky?
Srpnové večery byly stále chladnější. Komárů ubýlo a nebe už nebylo tak modré jako za červencových veder. Oiva Juntunen usoudil, že do Laponska přichází podzim. Za měsíc za dva napadne sníh a začne mrznout.
"Co abychom s tím hledáním zlata pro letošek skončili. Musíme připravit barák na zimu," řekl majorovi jednoho sychravého dne.
Major Remes o něčem takovém ani nechtěl slyšet.
"Musíme pokračovat, dokud nezmrzne půda a nezamrzne potok ."
Podle Oivy Juntunena mohli v hledání zlata klidně pokračovat na jaře, až roztají ledy. Do té doby si aspoň odpočinou.
"V sauně postavíš pec a kotel obezdíš cihlami. Taky potřebujeme petrolejová kamínka a plynové lampy a na stěny tapety. Sešla by se i lednička a stereo... a agregát, abychom si sami mohli vyrábět elektřinu. "
Major mrštil lopatou do mlázi na břehu .
"A piano a gauč bys nechtěl?"
Oiva Juntunen si zase jednou vzpomněl na svůj byt ve Stockholmu. Tam piano měl, velké bílé. A leštěný minibar, vlastní saunu, koupelnu obloženou tyrkysově modrými kachličkami měkké celopodlahové koberce... '
"Až močál zamrzne, mohla by se sem na traktor dovézt i celá sedací souprava," prohlásil nevinně.
To už bylo na Remese, padajícího únavou, příliš. A tak se vzepřel: léto přece ještě zdaleka neskončilo, mohou tedy klidně pokračovat v rýžování, jenže ten bláznivý knihomol si místo toho vzpomene, že chce přivést do téhle pustiny sedací soupravu. Remes si odkašlal a řekl hlasem britkým jako nůž :
„Poslyš, Asikainen. Ty nejsi žádný magistr. Zjistil jsem si to . A nejsi ani Asikainen. Podle mě jsi prachšproský podvodník ."
Oiva Juntunen se málem svalil do potoka, tak ho ta majorova slova vyděsila. Třesoucím se hlasem se pokusil bránit Remesovu nařčení:
"Co blázníš, von Reuterholme... Já přece ..."
Major vystoupil na břeh , a jak se výhružně blížil k Asikainenovi", vypočítával jeho hříchy. Už v létě si v autopůjčovně v Kittila všiml , že auto bylo pronajato na jméno Junttila nebo Juntunen. V univerzitní knihovně taky nikdo neznal "magistra Asikainena". A jako vrchol všeho: "To zlato , které jsi mi dal , bylo průmyslové zlato! "
Major byl stále rozčilenější.
"Nechal jsi mě celé léto vrtat se v té odporné stoce kvůli ubohým pár gramům zlata."
Jak to řekl , konečně mu to došlo, najednou mu bylo všechno jasné.
"Ani těch mých pár zlatinek nebylo pravých ! Přimíchal jsi je do písku, abych neztratil chuť dál hledat, abych tu zůstal a dělal ti poskoka! Já tě snad na místě zabiju! "
Oiva Juntunen nečekal, až major splní svou pohružku , a vzal nohy na ramena. Vyděšeně si říkal, že se musí co nejdřív dostat

někam mezi lidi, prchnout před tím pomstychtivým goliášem.
Ne však do vsi nebo do města ... tam čekal mnohonásobný vrah
Siira... tak kam, pro všechno na světě?
Zamknout se v baráku by nepomohlo,
ten šílenec by vyvrátil dveře z pantů a umlátí ho lopatou.
Oiva Juntunen pádil od potoka vzhůru po mírném svahu. Za
sebou slyšel majorovo hlasité funění. Ten černobradý, k smrti
udřený zlatokop mával nad hlavou těžkou lopatou a nelidsky
řval:

"Ty dobytku, nechal jsi mě zbytečně překopat polovinu Laponska!"

Oiva Juntunen se zoufale snažil majora uklidnit. Sliboval, že
mu o tisíc marek zvýší plat, avšak oklamáný Remes se už nemínil
dát koupit. Vztek mu zatemnil mozek, byl připravený
vraždit jako sibiřský medvěd vyrušený ze zimního spánku.
Oivovi Juntunenovi se v mysli vybavoval celý jeho žalostný
život. Dětství ve Vehmersalmi, slunečné dny na louce, kde se
sušilo seno, schůzky u vesnického kiosku a pak první loupež
a pobyt ve vězení. ... a k onečné ty poslední lenošné roky ve
Stockholmu. Nemínil ještě zemřít, byla tu spousta věcí, které
nestihl, chtěl ještě něco prožít, užít si... Zoufale přemýšlel, jak
si zachránit kůži, uniknout z drápů toho šíleného důstojníka.
Štvanice podobná honu na zajíce pokračovala. Proběhli kolem
baráku a pokračovali podél úpatí hory. Oiva Juntunen byl
mladší než jeho pronásledovatel a měl také lehčí nohy, chyběla
mu však výdrž vojáka-profesionála. Dokázal si vytvořit před
majorem žíznicím po jeho krvi několikametrový náskok, ale
jako člověku, který velkou část života proseděl na vězeňských
palandách nebo barových stoličkách, mu chyběla houževnatost.
Když doběhl na vršek svahu, začalo ho píchat u srdce. Vyděsil
se, že se zalkne. Zlatou skrýš však Remesovi neprozradí,
to radši umře. Až ho zblážíla představa, že jeho vrah nedostane
těch třicet kilo zlata. Zoufale si říkal, že kdyby ho pronásledoval třeba medvěd,
měl by aspoň možnost zachránit se tím, že vyleze na strom. Ale
copak ho nějaký strom zachrání před ženijním důstojníkem?
Za pokus to však stálo. Teď jen najít vhodný strom. Majorovy
dunivé kroky se hrozivě blížily, a tak Oiva Juntunen déle
neváhal a vrhl se k první silnější borovici, která se mu namanula
do cesty.

Doma ve Vehmersalmi Oiva jako každý správný uličník šplhal
po stromech jak veverka. A říká-li se "Co se v mládí naučíš,
ve stáří jako když najdeš!", pak Oiva Juntunen teď potvrdil,
že tahle stará moudrost stále platí. Ve vteřině byl u stromu
a kůra jen praskala, jak se dral stále výš, až do koruny mohutné
borovice. Zatím doběhl k cíli i major a začal bušit do nevinného
stromu lopatou, až se to neslo daleko po svahu hory.
Nakonec lopatu odhodil a začal šplhat za Oivou. Sotva se
však dostal na dosah jeho nohy, uprchlík mu uštědřil podpatkem
holínky do hlavy takovou ránu, že se major poroučel na
zem. Když se to ještě několikrát opakovalo, major musel přiznat,
že takhle svého proradného společníka nedostane.
Oiva Juntunen si zhluboka oddechl. Prozatím byl zachráněný.
Zapálil si cigaretu a vypouštěl do vzduchu kroužky. Teď
musí vymyslet něco, co by uklidnilo taky majora.
A tak Oiva Juntunen zavzpomínal přátelským, konverzačním
tónem na jejich několikaměsíční přátelství, připomněl, jak si
vždycky rozuměli, vrátil se i ke slibu, že zvýší majorovi gáži.
Nakonec se odvolal na Remesův vznešený původ.
"Nesluší se přece na šlechtice, aby zaháněl přítele na strom.
Von Reuterholmové by se obraceli v hrobě, kdyby se dozvěděli,
co mi chceš udělat."
Major prohlásil, že není žádný šlechtic. A že nezná slitování.
"Jestli mi okamžitě neřekneš, kde máš schované to zlato, tak
tu borovici porazím."
Oiva Juntunen horečně přemýšlel. Nacházel se vysoko nad

zemí v koruně mohutné borovice. Jestliže se majorovi podaří strom porazit, může to s ním dopadnout moc zle. Spadnout z téhle výšky bylo nejmíň třikrát horší, než kdyby skočil ze zdi vězení. Na druhé straně představa, že by se měl vzdát tří dvanáctikilových zlatých prutů ukrytých v nedalekém liščím brlohu, ho také dvakrát netěšila. Oiva Juntunen demonstrativně vyfukoval kouř směrem k majorovi, ba i pár šišek po něm hodil.

A to nakonec rozhodlo. Hon na zajíce bude pokračovat.

Major si i baráku přinesl pilu a sekyru. Napřed udělal výrub a pak se sklonil, aby strom podřízl.

Oiva Juntunen se ještě naposledy pokusil odradit majora od jeho záměru. Snažil se ho uchlácholit, obměkčit, uprosit.

"Pomysli na Pětistovku. Máme ji oba rádi, jsme jako její rodiče, a tobě by nebylo líto, kdyby se z liščete stal poloviční sirotek?"

Ale majora neobměkčil. Pila dál zlověstně svištěla a strom se chvěl. Občas Remes práci přerušil, aby si utřel pot a zarýmoval

:

"Zlato sem - nebo strom na zem."

Oiva Juntunen se kousal do rtu a říkal si, že je-li mu souzeno zemřít, tak s tím nic nenadělá. Ale zlato Remesovi nedá.

I Oiva Juntunen byl pravý Fin: raději volil smrt, než by se dělilo svou kořist. Po patnácti minutách se strom začal naklánět.

Ze zdola zaznělo poslední varování: "Co nejdřív padne! Tak už přiznáš barvu?!"

Místo odpovědi Oiva Juntunen stáhl holínku a mrskl s ní Remesovi na záda, až to plesklo. To byla definitivní tečka, nebylo již cesty zpět.

Major ještě naposledy potáhl pilou a pak se vši silou opřelo silný kmen.

Oiva Juntunen upřeně hleděl směrem, kam měl strom padnout, a snažil se najít nejvhodnější místo k přistání. Moc toho na výběr neměl, celé úpatí hory bylo jedno kameniště, pokryté jen tenkou vrstvou lišejníků. Aspoň bude mít příležitost seznámit se s předměty své sběratelské vášně blížeji než kdy předtím.

Blížeji - a možná jako živý naposledy.

Mohutná borovice se chvěla a kymácela, několikrát se zhoupala sem a tam, jako by se chystala k rozhodujícímu skoku.

A když se pak major naposledy opřel o mohutný kmen, rozlouchil se ten laponský obr se životem a s ním se řítit do záhuby

i Oiva Juntunen.

Velkolepý byl pád stařešiny pustin! Napřed se ozval praskot staletého kořání, pak se mohutný kmen pomalu, důstojně naklonil.

A když se potom ten obr začal řítit k zemi, v hustém větroví to jen zahučelo. Hukot se změnil ve vítr, který vehnal Oivovi Juntunenovi do očí slzy...

Oiva se rozhodl zůstat se stromem až do konce. Cítil jakési podivné, až zvrácené uspokojení z toho, že se na svah hory řítí spolu s tím hřmícím obrem. Z hrdla se mu vydralo zaryčení, nebyl to však smrtelný křik ani volání o pomoc, ale spíš projev rozhodnosti a trvání na svém postoji. A pak najednou jako by se Kuopsuvaara i neutěšená krajina kolem postavily na hlavu, změnily se v nebeskou klenbu. Až nakonec svět v očích ubohého zlodějíčka potemněl a dočista zčernal. Jeho tělo letělo jako vymršťené katapultem dobrých deset metrů po úpatí svahu.

Teprve potom s praskotem dopadla na zem koruna mohutné borovice a nad krajinou se opět rozhostilo ticho.

Major se unaveně posadil na pařez a mozolnatými dlaněmi si zakryl zpocenou tvář. Porazil největší strom ve svém životě a současně poprvé v životě zabil člověka.

Z lesíka za barákem vyběhla polekaná Pětistovka. Nebojácně dokličkovala až k neživému tělu Oivy Juntunena, očíchala tu lidskou trosku, nehybně spočívající na zemi, červeným jazykem několikrát olízla profesionálnímu zločinci ucho a nakonec slabounce, bolestně vyštekla. Teprve pak vrhla tázavý pohled

na majora Remese. Major odvrátil tvář, těžce vstal a vykročil směrem k Oivovi. Pětistovka mu se zavrčením uhnula z cesty a zmizela v lese.

XII.

JAKSE MAJOR REMES SKLONIL nad svým společníkem, podklesly mu nohy. Oiva Juntunen byl v žalostném stavu a nejevil nejmenší známky života.

Major Remes hluboce litoval toho, co udělal. Uvědomoval si, že se dopustil něčeho, co se nedalo napravit. Zabil nevinného, neškodného člověka! Jak se něco tak šíleného vůbec mohlo stát?

Oiva Juntunen ležel stočený jako embryo v prohlubni mezi dvěma kopečky lišejníků. Komáři začali okamžitě sát krev z neživých lící nevinné oběti. Těm bestiím bylo jedno, je-li člověk mrtvý nebo Živý, hlavně že měl čerstvou krev. Major Remes odehnal komáry z obličeje svého druha a těžce si vzdychl. "Dobrý Bože!" Snažil se nahmatat Oivovi Juntunenovi pulz, sám ale byl ještě tak rozpumpovaný, že nic nepoznal. Klekl si tedy vedle Oivy Juntunena, aby zjistil, zda dýchá. Bylo to hrozné, ale Oiva Juntunen nedýchal. Jen z jedné nosní dírký mu na horní ret steklo pár kapek jasně červené krve.

Remes utřel krev propoceným kapesníkem, narovnal bezvládné tělo a pak je začal oživovat umělým dýcháním z úst do úst. Vdechoval Oivovi Juntunenovi kyslík do plic s takovou razancí, že by to stačilo na celý hrozen nafukovacích balonků. Současně mu masíroval srdce, a to s takovou silou, že pokud by se srdce jen na chvíli zastavilo, muselo by teď začít zase pumpovat krev ...

Po pěti minutách vydatné masáže major zjistil, že mrtvý začíná obživovat. Z úst Oivy Juntunena se vydral bolestný vzdech a jeho srdce se splašeně rozbušilo. Major Remes chvíli sledoval ty neklamné známky života, srovnal raněnému nohy, aby se mu pohodlněji leželo, a pak si konečně šťastně oddychl a zapálil si cigaretu.

"Díky Bohu, že nakonec neumřel!"

Načež se vrátil do baráku pro staré saně, s nimiž se jezdilo pro vodu. Jak je před sebou strkal po kamenech, od sanic odletovaly jiskry. S krajní opatrností naložil bezvládného druha na saně a odvezl ho do baráku. Tam ho láskyplně jako malé dítě uložil na šéfovské lože a přikryl dekou se slovy:

"Tvrdá nátura, to se musí uznat."

Pak major dal pacientovi na čelo mokré ručník a naklepal mu polštář. Stáhl mu boty, rozeplnul knoflíky košile a pro všechny případy ještě zkřížil ruce na prsou.

Oiva Juntunen zůstal v bezvědomí až do příštího dne .

Remes si zatím prožil hotová muka. Nepřetržitě mluvil sám k sobě, kál se a modlil za kamarádovo uzdravení. Dokonce se několikrát pokusil vymáčknout z oka slzu, leč marně. Oční kanálky se mu už dávno a zřejmě navždy ucply.

Ráno po napůl probdělé noci Remes uvařil silnou hovězí polévku a nakrmil jí pacienta tak opatrně, jak mohl. Násilím mu rozevřel čelisti a nalil mu polévku přímo do krku. Ohryzek několikrát bezděčně poskočil, polévka zmizela v žaludku a pacient byl zachráněn před smrtí hladem.

Major se zapřísáhl, že jestli kamarád neumře, tak on začne nový, lepší život. Kdyby ale zemřel, tak hned jak ho pohřbí, zabije i sebe. Nechtěl skončit před vojenským soudem kvůli zabítí civila. Nejmodřejší bude, když se pomodlí a pak se zastřelí. Nebo spíš oběsi - zbraň odevzdal, když odcházel na dovolenou. Někdy k poledni začala do pacientova zastřeného vědomí doléhat slova majorovy samomluvy, jimiž líčil nový, lepší život, nebo jako druhou možnost sebevraždy oběšením. Oivovu

sluchu zněla ta slova nezvykle kající. Z rozeřvaného pronásledovatele se stal laskavý ošetřovatel, který stále dokola opakoval, jaká prožívá duševní muka. Oiva Juntunen mohl s uspokojením konstatovat, že boj skončil a že on nejenže zůstal naživu, ale dokonce jistým způsobem vyšel z boje jako vítěz.

Pro jistotu ale měl dál zavřené oči. Teď už nebyl důvod spěchat se zmrtvýchvstáním. Rozumnější bude počkat, jak se situace vyvine, a teprve pak jako nabýt vědomí.

Z majorovy lamentace Oiva brzy pochopil, že takto jako lazar leží už druhý den. Ale jak vážně se nakonec při tom hrozivém pádu potloukl? Celé tělo ho bolelo jako čert, když však pohnul prsty na rukou a na nohou, žádnou větší bolest nepocítil. Údy hýbal, tak aspoň páteř přeraženou neměl. Také krční obratle zůstaly tam, kde byly, to Oiva Juntunen poznal, když zastříhal ušima, což byl vždy jeho parádní kousek.

Dobře si pamatoval, jak se i se stromem řítí k zemi. Byl to nezapomenutelný zážitek. Závratný let vzduchem přímo do náruče smrti... měl pocit, jako kdyby vedle něj těžkými údery křidel letěla vstříc neznámé, temné záhubě labuť smrti. A pak děsivý praskot a třesk! Něco takového obyčejný ničema mockrát v životě nezažije. Oiva Juntunen si to zaznamená do tlusté knihy pamětihodností jako jeden z nejúchvatnějších zážitků. Major Remes zrovna nepřipomínal slitovnou sestru v bílém plášti. Navzdory svým bohulibým záměrům to byl spíš humpolácký felčar, po jehož každém pečovatelském zákroku se pacient cítil hůř než předtím. Zvlášť nepříjemné bylo Oivovi to násilné krmení, které se opakovalo vždy po několika hodinách. Jak mu Remes lál hovězí polévku do krku, měl chuť překousnout majorovi prst, ale jako stále ještě bezvědomec to udělat nemohl.

Aby se zbavil svého pečovatele, nakonec se Oiva rozhodl, že nabude vědomí. Vyhekl a otevřel oči.

Remes, sedící vedle postele na bobku, měl z kamaráda nelíbenou radost. Málem že ze samého nadšení neplácl pacienta po ramenou. Až to zadunělo, jak těžký kámen spadl z majorova srdce na podlahu.

Oiva Juntunen se posadil. Tělo ho bolelo, v hlavě mu šumělo. Snad nemá zlomené nějaké žebro? Jinak bolesti ukazovaly na vnitřní zranění.

Major Remes se začal mnohomylně omlouvat. Plácal jeden nerozum za druhým, mluvilo své hrubosti a hlavně o svém novém životě. I vzlyknout se pokusil, mačkal si dlaně a sliboval hory doly. Nosil Oivovi čerstvou vodu, větral světnici a zabíjel komáry.

"Tak dobře. Beru tvoji omluvu. Ale zlato ti nedám. To radši umřu, protože zlato je jenom moje."

Major se zeptal, jestli nemá pro jistotu zajít do vesnice pro doktora.

Oiva Juntunen se vyděsil a návrh striktně zamítl. Ještě doktora sem tahat! Dovedl si živě představit, co by to znamenalo. Musel by vyplnit hromadu formulářů, kdy a kde se narodil, adresu trvalého bydliště, číslo sociálního pojištění, krevní skupinu... kdepak, takhle riskovat si profesionální zločinec nemohl dovolit.

"A teď mi konečně řekni, kdo vlastně jsi," požádal ho Remes, Oiva Juntunen se zamyslel. Remes se na něho informoval, nemělo tedy smysl dál předstírat, že je ochránce přírody a sběratel lišejníků. A tak odpověděl, že je Oiva Juntunen, povoláním zločinec, který si tady v Laponsku ukryl jisté množství zlata. Prchl až sem před svými kumpány, jež právě propustili nebo měli co nejdříve propustit z vězení. Věří, že ho major chápe. Remes byl šťastný, že nemusí nikomu cizímu, například doktorovi, vysvětlovat, jaký tu spáchal zločin, a tak byl obnoven mír a vzájemná důvěra. Nakonec si připili na svá nová

jména:

"Oiva!"

"Sulo!"

Von Reuterholm a magistr Asikainen byli definitivně pohřbeni, místo nich tu byli Oiva a Sulo, kamarádi na život a na smrt.

Dohodli se, že Remes bude dostávat měsíčně o tisíc marek víc.

Také bylo třeba pořádně se zásobit na zimu, a tak se Remes

vypravil do Kittila. Oiva Juntunen dal majorovi pět tisíc

marek na jídlo, hygienické potřeby a ostatní nezbytné věci.

Před odchodem Remes opatřil pacienta dostatkem proviantu.

Na stůl vyrovnal masové konzervy, chléb, máslo, majonézu, cibuli

, okurky, vodu a cigarety. A Ještě ve dveřích nabádal Oivu:

"Hlavně se moc neunavuj. Musíš odpočívat a zesílit."

Za tři dny se major vrátil na traktoru s přívěsem, plně naloženým

proviantem. Role proviantáka se zhostil na jedničku:

nic důležitého nezapomněl. Do spíží a komor naskládal úctyhodné

množství zásob: vepřové konzervy, pikly masových

kuliček, hrachové polévky, Knorrový zeleninový a masový bujony

v kostce, Pedersonovy játrové paštiky, špagety, bramborovou

kaši v prášku, větší počet štanglí boloňského salámu,

balkánský salám, těžké kýty saunových šunek, uzený česnekový

salám. Dále bochník eidamu, dánský modrobílý plíšňový

sýr, kmínový sýr, taveňák. Z ryb pak: celý karton rodinného

balení sledů, sladkokyselé sledové řezy, makrelové řezy, islandské

garnáty. Dostatečnou zásobu másla a řepkového oleje

a samozřejmě také pšeničné mouky, sušeného mléka jakož

i škrobové moučky a sáčků předvařené rýže. Dále plnou bednu

tvrdých žitných chlebů, Pauligovu kávu, kakao, Liptonův šípkový

čaj a pár sáčků nejpotřebnějšího koření, bobkový list,

nové koření, sůl, cukr, kari, česnekovou sůl, bílý pepř, vinný

ocet, mletý kardamom. Nakoupil také do zásoby zubní pastu,

šampon proti lupům, rodinné balení bio prášku na praní a spoustu

svíček.

Pětistovce přivezl několik kartonů psích konzerva velkou

gumovou kost.

"Říkal jsem si, že něco takového přijde liščeti vhod."

Zatímco byl Remes na cestách, Oiva Juntunen se rychle zotavoval

a s pomocí masti na rány, prášků na bolest, elastických

obvazů a tekutého mazání, které Remes koupil v lékárně, to

pak šlo ještě rychleji.

Když potom Remes večer rozdělal oheň a posadili se s hrnkem

horkého šípkového čaje ke krbu, Remes řekl: "Zavolal

jsem ženě do Španělska. Prý se tam má moc dobře."

Oiva Juntunen se díval do ohně a teprve po chvíli odpovídal:

"A my přece taky, ne?"

"Tvoji zásluhou, Oivo."

XIII.

V TEPLÉ U KRBU TRÁVILI MUŽI lenošivý čas, pochutnávali si na

vybraných jídlech, hráli mlýn a vyprávěli si různé historky. Až

teď, kdy už nemuseli jeden před druhým tajit svoji minulost,

dostávala jejich vyprávění tu správnou šňávu.

Jak tak jednou zase seděli u krbu, zeptal se major Oivy Juntunena:

"Seš opravdu kriminálník, opravdovský zločinec?"

"Jsem kriminálník a povoláním zločinec. Ale v univerzitní

knihovně jsem skutečně párkrát seděl. To bys nevěřil, co tam

mají materiálu, který se dá využít při plánování zločinů."

Major se zajímal, co přivedlo Oivu Juntunena na cestu zločinu.

"Neradostné mládí?" hádal.

"To se tak říká, že zločinci měli neradostné dětství a mládí.

Obecně to asi platí, ale v mém případě ne. Ve Vehmersalmi

jsme žili jako spořádaná rodina a ani jsem neměl kamarády, kteří by mě mohli zkazit. U nás doma fakt bylo všechno v pořádku. Bohatí jsme nebyli, ale v porovnání se sousedy ani ne moc chudí. Matka pekla pšeničný chléb a otec mě bral s sebou na ryby. Ve škole mě učitel chválil a dostával jsem samé dobré známky. Neměl jsem nejmenší důvod si stěžovat. Jediné, co jsem neměl rád, byly domácí práce. Jsem totiž od přirozenosti línější povahy."

Major Remes prohlásil, že si toho taky všimnul.

"Z vojny jsem se pak už nevrátil domů, protože bych musel obdělávat pole a krmit dobytek. A po tom jsem zrovna netoužil.

Vzal jsem místo skladníka v jednom helsinském podniku.

V té době mi zemřela matka, a když mi pak napsal synovec z Austrálie, jak se tam žije a kolik se tam dá vydělat, rozhodl jsem se vystěhovat. Objednal jsem si už imigrační formuláře od australského konzulátu v Dánsku a málem odletěl na druhý konec zeměkoule. Ale naštěstí jsem dostal další dopis, v kterém synovec přiznával, jak tvrdě se tam musí pracovat. Tak jsem to znovu zvážil a rozhodl se zůstat ve Finsku. A nikdy jsem svého rozhodnutí nelitoval. Kdybys teď viděl, jak synovec vypadá. Je mu teprve čtyřicet, ale je vychrtlý a samá žíla jako maratonec. Jednu kost v těle nemá celou. Je to typický workoholik. Když byl loni v létě ve Finsku, šli jsme si dát masáž. Řval, jako když ho vraždí. Tak ho ty kosti bolely.

Jako skladník jsem kradl svařovací transformátory a jiné podobné věci a prodával je po celé Skandinávii. Vyneslo mi to pěkný balík a rok natvrdo. Tehdy taky umřel otec. Naštěstí stačil zemřít, ještě než mě odsoudili, určitě by ho to hrozně ranilo. Když mě pustili, rozhodl jsem se, že už žádnou práci hledat nebudu. Poctivá práce je mi hrubě proti mysli. Případá mi ponižující dělat něco, za co někdo druhý ještě platí. Kromě toho práce člověka vyčerpává. Vždycky mi bylo líto workoholiků. "

"Je to asi zbytečná otázka, ale máš svědomí? "

"Svědomí mě nikdy netrápilo. Klidně můžu ukrást cokoli, a bez nejmenších výčitek. Samozřejmě neokradu o poslední šesták chudou vdovu nebo santusáka, ale ani ne snad proto, že by mi těch chudáků bylo líto, spíš že jim není pořádně co vzít. Jinak ale klidně obru truchlící vdovu o majetek po nebožtíkovi, a taky jsem to už udělal. V Keravě jsem jedné babce vybil celý obývací. Starý nábytek se tehdy dobře prodával. Za tuhle krádež mě ještě nechtyli a teď už ani nechty, protože zločin je promlčený a vdova umřela. Do hrobu si ta babka nábytek stejně vzít nemohla. Jsem mizera, ale nevádí mi to. Může ti připadat, že se vytahuju, když takhle mluvím, ale profesionální zločinec si nemůže dovolit po každé krádeži sám sebe přesvědčovat, že si počínal správně. To by mu jen komplikovalo život. Je to práce jako každá jiná, to je moje krédo. "

Majora zajímalo, jaký je Oivův názor na vězení. Nemohou opakující se tresty vést k tomu, že se zločinec nakonec polepší?.

"Seděl jsem víc než desetkrát a musím přiznat, že doba strávená ve vězení patří ke stinným stránkám mého povolání. Pokud by zločince čas od času nezavřeli, bylo by to ideální povolání. Schovávat se, tak jako já teď tady v Laponsku, to ještě jde, ale na vězení jsem si nezvykl. Zpočátku to bylo úplně peklo a často jsem si říkal, že změním profesi. Člověka tam poníží na úroveň zvířete. Práskání železných dveří, ozvěna v nekonečných chodbách, z kterých není úniku ... O ničem si nemůžeš sám rozhodnout, všechno je předem stanoveno.

A když si chceš s někým promluvit, tak slyšíš pořád stejné řeči. Chlapi nedokážou mluvit o ničem jiném než o ženských a chlastu, o loupežích a plánech na útěk. To já o své práci nikdy nemluvil. Abych prozrazoval své pracovní postupy? Chtěl jsem se bavit o politice a o společnosti a třeba i o umění, ale ti dřeváci vůbec nechápali, o čem to mluvím. Život ve vězení byl sklíčující

a osamělý . Někdy jsem si říkal , že kdybych si mohl vybrat, snad bych radši šel i do práce než do vězení. "

"Zabil jsi někdy někoho?" zeptal se major Remes.

"Ne. Násilí považuju za surové a podlé . Je v tom něco nelidského, když člověk zabije druhého. Potkal jsem chlapy, kteří někoho zastřelili, otrávilí jedem, uškrtili nebo mu cihlou rozbili hlavu. I s takovými jsem byl v jedné cele. Jsou to trudnomyslní patroni. S takovými být zavřený je hrozná nuda. Nepotkal jsem jediného veselého vraha. Snad když se napijí, jsou veselejší, ale ve vězení byli střízliví. A k uzoufání nudní."

Oiva Juntunen si vzpomněl na marketinkového poradce Siiru.

"Kdysi jsem se seznámil s opravdu surovým chlápkem, s jistým marketinkovým poradcem. Jmenoval se Siira a byl to mnohonásobný vrah , zabil bůhvíkolik lidí. Přemluvil jsem ho, aby ukradl zlato , a tím to začalo. Před tím se teď skrývám. Nezdá se mi rozumné dělit se o kořist s takovou bestií. "

Oiva Juntunen také majorovi řekl, že mnohonásobného vraha Siiru co nejdřív propustí z vězení, nebo je možná už venku a hledá své komplice.

"Vrazi jsou většinou primitivové, ale tenhle hajzl je chytřej jako opice. O to je to horší..."

Ve světě obchodu je snaha o minimalizaci rizika zcela běžná, to ví poslední stánkař. Naproti tomu ve světě zločinu se bezhlavě riskuje a pak stejně bezhlavě utrácí, chlastá a podobně.

Proto jsou věznice pořád plné nejružnější sběře, zločinců-amatérů neznalých základních pravidel řemesla. Přitom vězení vůbec nemusela vzniknout, kdyby se zločinci soustředili jen na takovou činnost, která nepovede k jejich zadržení. Kdyby zločinci hloupě neriskovali, mohl by se celý vězeňský systém zrušit. Což je samozřejmě jen pustá teorie, protože jakmile by riziko kriminálu zmizelo, zločinnost by automaticky vzrostla.

Počet zločinců by se zmnohonásobil... odhaduji, že většina lidstva by se dala na dráhu zločinu. A jak by se rozrostly davy zločinců, koláč, který by se dal ukrást, by se zmenšoval a zmenšoval, až by nakonec nez ůstalo nic k ukradení. Zločinnost by zašla, protože by ztratila svůj smysl. Krásná myšlenka, co majore?"

"O takových věcech jsi ve vězení přemýšlel ?"

"Z hlediska společnosti je samozřejmě lepší současný systém, kdy úřady regulují počet zločinců. Trochu se to podobá podzimnímu lovu na losy. Představ si, Remesi, že zločinci jsou losí. Kolik losů se u nás na podzim zabije?"

"Tak plus minus šedesát tisíc. "

"Dobře. Škody, které losi každý rok způsobí na polích, v lese a na silnicích, nepřekročí únosnou mez, když se každý rok zastřelí šedesát tisíc losů. Zároveň mají zbylá zvířata zaručený dostatek prostoru k životu. Výsledkem je kvalitní losí maso a klid v zemi . Stejnou úlohu jako myslivci plní policisté a soudci . Ročně dopadnou řekněme dva tisíce zločinců a pošlou je do vězení. Metody jsou civilizovanější, zločinci se neporážejí jako losi, ale cíl je stejný. Nadbytečná zvířata do hrnce , nadbyteční zločinci do basy. Část populace musí opustit krmeliště.

Tak jednoduše funguje společnost." Oiva Juntunen se zahleděl do ohně, ústa mu zkřivil úsměšek.

"Já jsem svým způsobem výjimka z pravidla, když jsem už skoro šest let nesesedl. A protože se dál pasu, co hrdlo ráčí, a přitom jsem stále na svobodě, musím se starat o to, aby nedošlo k porušení rovnováhy. Proto taky jsem před pár měsíci dostal zpět do vězení jednoho kamaráda, jistého Mlátičku Sutinena. I Siiru musím nějakým způsobem vyřadit ze hry. Jen pak bude zachován poměr mezi zločinci sedícími ve vězení a těmi, co jsou na svobodě. I když se Siirou to nebude snadné. Ale tady mám dost času si to řádně promyslet a příští léto se pak možná vrátím do Stockholmu."

"Ty máš ve Stockholmu vlastní byt?"

"A jaký! Až všechno vyřídím, pořádně to tam oslavíme. Na oslavy jsem expert!"
Načež Oiva Juntunen popsal svůj byt na okraji luxusní čtvrti. Vyprávěl také o svých známostech. Přátelil se s několika slavnými herci, znal se s výtvarníky a redaktory, s různými úředníky, obchodníky, duchovními a majiteli erotických salonů, námořními kapitány a feťáky... a taky s jedním správným chlápkem, jistým Stickanem, který se zabývá lichvou, kuplířstvím a ostatními činnostmi, jež s tím souvisejí, a navíc to je šarabanta džentlmen.
"Až se příště vypravíš do Kittila, dáš mi na poštu dopis Stickanovi. Na staré kamarády nemá člověk zapomínat."
Vzpomínky na Stockholm Oivu Juntunena roztesknily. Díval se na zdi sítě světnice, na skrovný nábytek. Tahle poustevnická sluj se věru nedala srovnávat s jeho přepychovým stockholmským bytem.
"Barák se do zimy musí dát do pořádku. Nakoupíš nějaký stavební materiál a trochu si to tady zkrášlíme."

XIV.

OIVA JUNTUNEN PŘIPRAVIL PLÁNY na rekonstrukci baráku. Obloží se stropy, vymění podlahy a vše celkově vylepší. Major Remes to spočítal a vyšlo mu, že na stavební materiál včetně dopravy budou potřebovat asi padesát tisíc marek. Tolik peněz však Oiva Juntunen neměl, a tak nezbývalo, než se zase vypravit pro kousek zlata do liščího brlohu. ...
Oiva Juntunen přemýšlel, jak to udělat. Prozradit majorovi svou skrýš za žádnou cenu nechtěl, ale jak se nepozorovaně dostat k zlatému pokladu? A jakou má záruku, že ho Remes chladnokrevně neokrade, jakmile zjistí, kam schoval zlaté pruty?
"Nedůvěřuješ slovu důstojníka?"
Oiva Juntunen nedůvěřoval. Nejjistější bude Remese někam zamknout, zatímco on bude kutat ve své zlaté noře.
Poslyš, Remesi, co kdyby sis postavil takovou malou celu? Takovou komůrku, která by se zamykala jen zvenčí a kam by ses šel posadit, vždycky když budu muset jít pro zlato. Chápeš, co tím myslím?"
Major chápal.
"Do přič, Juntunene. Já přece o ten tvůj zlatý lup nestojím."
"Ale stál jsi, a moc. Chtěl jsi mě zabít."
Volky nevolky musel major přiznat, že Oiva Juntunen má důvod k pochybnostem. A tak si začal stavět vězení.
Celu se rozhodli zbudovat ve staré stáji. Bylo tu celkem deset stání a hned na kraji bylo jedno široké, jako dělané pro majorovu celu. Dalo se do něj vstoupit rovnou ze dveří a v této části stáje nebylo žádné okno, jen otvor, kterým se vyhazoval ven hnůj.
Oiva Juntunen napřed zkusil dveře stáje. Zdály se být pevné, pro jistotu však poslal majora dovnitř a řekl mu, ať se do dveří několikrát pořádně opře, aby se ukázalo, co vydrží.
"Pokus se jimi projít!"
Remes narážel do dveří jako divý, dveře se otrásaly, ale nepovolily.
"Opři se větší silou! Nebo do nich kopni, jako to dělali desperáti na Divokém západě!"
Major křičel zevnitř, ať z něj nedělá blázna, ale pak to přece jen zkusil - a uspěl! Dveře se rozletěly, panty se vyrvaly z veřejí a prosvíštěly Oivovi kolem hlavy daleko na dvůr a major se i s dveřmi zřítíl Oivovi k nohám.
"Kurva, nevydržely. Že ale jsem kus chlapa," kroutil major hlavou nad tím, co dokázal.
Muži se dohodli, že koupí nové panty a zámek a celé dveře zpevní, aby se major nemohl dostat ven.
Pak major navrhl, že celu postaví ze starých prken stání, ale Oiva Juntunen nesouhlasil.

"Stěna z prken tě neudrží. Musíme použít trámy."

Major namítl, že stavba stěny z trámů bude trvat několik dní, ale Oiva Juntunen mu na to řekl, že času mají dost.

"A jde se kácet," prohlásil. "Ty už v tom máš praxi."

Když pak už major dělal na trámec vruby, Oiva Juntunen seděl ve žlabu, kouřil a zpovídal ho.

"Řekni mi, majore, proč sis vzal tu neplacenou dovolenou? Vážně chceš studovat na toho technického doktora?"

"Jsem notorik a kvůli tomu jsem nakonec málem přišel o zaměstnání."

Oiva Juntunen prohlásil, že z něčeho takového ho podezíral. Mimo jiné podle toho, jak dlouho se vždycky zdržel ve vsi. Ostatně už podle obličeje se dalo poznat, že major patří k bratrům z mokré čtvrti.

"Na posádce nemyslíš na nic jiného než na kořalku. Posledních deset let jsem pil, dá se říct, nepřetržitě. Tady ale vydržím i delší dobu bez kořalky. Pokud si vzpomínám, tak dlouho jsem neabstinoval od chvíle, kdy mě povýšili na kapitána. A to už je, kamaráde, celá věčnost. Vlastně jednou jsem nepil celých jedenáct dní, to budou už dva roky. Prasklo mi slepé střevo a žena mi odmítla přinést do nemocnice kořalku, ať jsem ji sebevíc prosil i vyhrožoval. Je to tvrdá palice, ta moje Irmeli."

"Třeba si myslela, že pití ti na rozřezané břicho neudělá dobře," řekl Oiva Juntunen.

A co člověku na tomhle světě dělá dobře? Všechno je nezdravé. I když je pravda, že když člověk nepije, má tělo jakoby lehčí. Má taky víc síly a tak brzy se neunaví."

Major spojil dva trámy, pevně je přirazil a pokračoval ve svém příběhu:

"Vlastně jsem takový opilec z nutnosti. Jak bych ti to vysvětlil... jako velitel praporu jsem měl na starosti, co souviselo s výcvikem, všechno to nesmyslné papírování. Žádný civil by nevěřil, kolik zbytečné práce to představuje. Kila papírů jsem během své vojenské kariéry přesunul z jedné hromady na druhou. Jen jsem vyřídil jedno lejstro a poslal ho dál, dostal jsem na stůl dvě či tři nová, která jsem musel přečíst, zaujmout k nim stanovisko a pak na jejich základě sepsat nové papíry a poslat je dál. Po finské armádě obíhají miliony zbytečných papírů. Posílají se poštou, běhají s nimi ordonance, přijímají se a odesílají telegramy, připravují se memoranda, jedno lejstro se pošle na sever, druhé na východ, diáře se plní. ... štempluje se, podepisuje. Ty papíry jsou jako ti zatracení komáři. Zabiješ jednoho, a v tu ránu se objeví deset dalších. Když zahodíš do koše nějaký papír, hned zítra se na něj budou ptát v pěti dopisech. Dospěl jsem k závěru, že komárů neubude, když je budeš zabíjet, ani papírů, když je budeš číst.

A na dovršení všeho ten křivák plukovník. Fakt je, že jsem se rád napil, někdy jsem vyžahnul první lahvičku pomerančové kořalky hned po snídani. Ale to už patřilo k našemu životu. Kořalka a papíry a buzerace a zase kořalka."

Oiva Juntunen poznamenal, že na Kuopsuvaare snad pít nemusí, když tu nejsou žádné papíry.

"Moje řeč. Kdyby se i v armádě pracovalo v úkolu, tak bych pít nemusel. Dokážu vzít za práci. Roční práci velitele praporu bych klidně zmačkl za dva měsíce. A na pití bych ani neměl čas."

Remes přitáhl dovnitř další trám a otesal ho, aby pasoval na stěnu.

"Tak si říkám, že pokud vypukne válka, budou ještě rádi, že mají tohle vězení. Takže naše práce nevyjde nazmar."

Oiva Juntunen vyjádřil pochybnosti, že by jejich žalář našel v budoucí válce nějaké využití. Ta třetí světová se přece bude Odehrávat ve střední Evropě, ve Spojených státech nebo v Sovětském svazu.

"V případě války budou hlavní oblastí válečných operací

právě Kuopsuvaara a Země nebožtíka luhy," prohlásil major Remes rozhodně. "Na vrcholu pahorku se zřídí raketová základna nebo se sem aspoň umístí těžká protiletěcká baterie. V Zemi nebožtíka luhy se vybudují protitankové zátarasy a v našem baráku se ubytuje nějaký štáb. V blízkosti zlatého dolu pak dojde ke krvavému střetu pancéřových divízií. Je tady ideální terén." A major vzrušením div že nepřesekl trám. "Za těmito trámy bude možná nějaký Američan, Němčour, Nor, Ital... nebo třeba Rus, Kyrgyz, Tunguz. Možností je spousta. Můžou se tu popravovat dezertéři nebo zajatci. A tamhle za stáji se budou věšet váleční zločinci. V mozkovně bude zasedat polní soud a vynášet rozsudky smrti. Nebo se sem můžou zavřít zloději proviantu, nebo taky ti, co se úmyslně zmrzačí. Nebo blázni. Budou-li boje trvat dlouho a budou dostatečně krvavé, bláznů bude přibývat. Po těžkých bojích může vojenský útvar velikosti praporu počítat i s celou jednou četou cvoků. Bylo by jich i víc, ale ti největší mezuláni obvykle padnou." Major energicky kreslil tesařskou tužkou na bílé dřevo trámu kartogramy.

"Vojska Varšavské smlouvy se přesunou ke Kuopsuvaare z východu, především z prostoru Murmanska, Petsama a Sally. Budou postupovat podél této šipky: přes Repokairu po nové Kekkonenově silnici do Pokky, odtud do Pulju a pak sem. A co teprve armády Severoatlantického paktu! Ty se pohnou ze západu přes Kčlivuoristo po narvické železnici, přes Švédsko a z druhé strany přes Skibotu do Kasivarsi a pak rovnou sem. Nahoru se přesunou i Finové, ze Sodankyla přes Jeesjč a Kittila. To je má idea - vyzkoušeli jsme si ji při manévrech a dopadlo to výborně. Vzpomínáš na to vojenské cvičení? Přece ses ho sám zúčastnil, jak ses porval na kameništi u Potsuraisvaary s těmi minometčičky. Slušný výkon, to se musí uznat."

Když cela byla za pár dní hotová, muži mohli konstatovat, že je dostatečně velká a hlavně pevná. Nakonec ještě major zabednil otvor, kterým se vyhazoval hnůj, prkny, ale Oiva Juntunen prohlásil, že bednění není dostatečně pevné. "To chce mříž. Až příště půjdeš do vsi, koupíš půldruhapalcovou tyčovou ocel a silné skoby."

Major vrhl zhnusený pohled na zahnojený otvor. "Snad si nemyslíš, že bych lezl ven touhle sračkovou dírou," vybuchl.

Ale Oiva Juntunen trval na svém.

"Člověk lačnicí po zlatě proleze i horší dírou. Chce to pořádnou mříž. Ale žádné králičí pletivo, to je na tebe málo. Na dveře těžké veřeje a visací zámek jako prase. A jenom jeden klíč, rozumíš?"

Major vrhl na kamaráda zlostné pohledy, odporovat se však neodvážil. Přidal k seznamu ještě zámek a tyčovou ocel. Příštího rána dal Oiva Juntunen Remesovi svazek bankovek a zdůraznil mu, aby na zboží nešetřil.

"Kup jen prvotřídní materiál. Žádnou akci nebo výprodej!" Jakmile Oiva Juntunen osaměl, zahvízdal na Pětistovku. Lišče hned vyběhlo z lesa a Oiva mu hodil gumovou kost, kterou přinesl Remes. Liška kost chvíli nedůvěřivě očíhávala, pak se do ní několikrát zahryzla a zjevně spokojená ji vzala do zubů a radostně s ní pelášila zpátky do lesa. Dlouhý ocas jí v podzimním větříku vlál jako vítězný prapor.

XV.

Z KITILA POSLAL MAJOR REMES dle instrukcí, jež mu dal Oiva Juntunen, Stickanovi do Stockholmu telegram následujícího znění:

Ahoj Stickane! Nacházím se momentálně mimo hru na tajném místě. Jestli Siiru pustí z kriminálu, měj ho stále na očích.

A děvkám vyříd' srdečné pozdravy od Oivy Juntunena." Remes si do notesu zapsal Stickanovu adresu a číslo telefonu. Na Stickanově vizitce, kterou mu Oiva dal s sebou, stálo, že ten vykuk je majitelem stockholmské firmy Lidé a život a.s. Služby, jež firma nabízela, byly široké: vydávala videokazety a obrázkové publikace, provozovala ubytovací a stravovací zařízení a zvláště se pak specializovala na pravé finské sauny a masáže. Major si říkal, že by stálo za to, seznámit se s člověkem, který provozuje tak zajímavé obchodní aktivity. Poté major zavolał manželce do Španělska a dozvěděl se, že jí docházejí peníze. Poslal tedy do Španělska z peněz Oivy Juntunena 1500 marek. Výčitky svědomí přitom necítil. Zavolał také mladší dceři, která mu oznámila, že se minulý týden vdala. I jí major poslal Juntunenovy peníze a ani tentokrát nepocítil výčitky svědomí. Na rub poukázky napsal:

Odted'ka se už o tebe musí starat tvůj manžel. Táta." Pak major Remes zamířil na pilu. Koupil větší množství obkladových desek a hromadu stavebního dříví - prkna, fošny a latě. V železářství a v malířských potřebách pak vybral další materiál potřebný k rekonstrukci baráku: tapety, barvy, hřebíky, tyče na mříž, robustní panty a obrovský visací zámek na dveře stájového vězení. Večer se šel najíst a napít do místního turistického hotelu .

Nasával jako za starých časů a dostal se do hádky s několika helsinskými odboráři-pacifisty. Nakonec začal šermovat kostnatými pěstmi a restaurace byla rázem vzhůru nohama. Sklenice litaly, ženské vřiskaly a majitel musel zavolał policii. Remese rovnou odvezli do místního vězení, kde strávil na betonové podlaze neradostnou noc. Když ho ráno celého prokřehlého přivedli k výslechu, přiznal se i k tomu, co nespáchal, zaplatil pokutu, nasedl do taxíku a jel rovnou do Pulju. Tam už čekal na pana důstojníka s pořádnou kocovinou valník plný stavebního materiálu a major Remes byl docela rád, že se vrací domů, i když tam na něho čekala cela.

"Kořalka mi prostě nesvědčí. .. ti, co jim kořalka nevadí, nepijí, zatímco my, kterým nesvědčí, pijeme jako duhy. Je to divně zařízený," mudroval kajicně, zatímco taxík zahýbal k Pulju. Na valníku se pak křečovitě držel postranic, občas vyzvrátil žlutou žluč, vytíral si vlhkost z očí a zvolna se zotavoval. Konečně cesta utrpení skončila, Remes složil náklad , zaplatil majiteli traktoru a šel vrávoravým krokem podat raport Oivovi Juntunenovi.

Druhý den začal chystat mříž na hnojný otvor. Pilkou na železo nařezal tyče odpovídající délky a připevnil je na místo silnými skobami. Daleko po svazích hory se nesly úder železné palice, jimiž si nešťastný oficír jistil svůj žalář. Když dílo bylo hotovo, Oiva Juntunen vzal metrové březové poleno a začal jím mlátit do mříží, aby vyzkoušel jejich pevnost. Jak bříza narážela na ocel, odletovaly jiskry, mříž však vydržela. Zevnitř major instaloval na mříž jako ochranu před větším mrazem skleněnou tabulku a dveře opatřil těžkými panty a velkým visacím zámkem. Když cela byla hotová, přinesl Oiva Juntunen ze stodoly náruč starého sena, dal ho do jeslí a vyzval majora, aby si udělal pohodlí. Pak celu zamkl a klíč strčil do kapsy. I kdyby Remes měl náhradní klíč, byl by mu k ničemu, když zámek byl jen zvenčí.

Oiva Juntunen se vypravil do liščího brlohu, a když se po chvilce vrátil, znovu se ujistil, že major je bezpečně zavřený . S jeho osvobozením pak nespěchal, protože kdyby ho hned pustil, mohl by si Remes vypočítat, jak daleko má Oiva svou zlatou skrýš. A tak se klidně natáhl na šéfovskou postel, že se hodinku či dvě prospí. Když pak konečně majora osvobodil, Remes si ospale mnul oči - i on nakonec z dlouhé chvíle usnul. Společně rozklepali kousky zlata na menší a větší šupinky,

kteře opatrně nasypali do láhve. Napřed ale zvážili prázdnou láhev, aby získali skutečnou váhu zlata. Tentokrát Oiva Juntunen odštlpl 600 g zlata v hodnotě asi 35 000 marek. Oiva zamkl zlato do truhly a klíč pro jistotu dobře schoval.
"Zlato prodáme Kyanderovi později, teď se pusťš do rekonstrukce," řekl Remesovi.

Pár týdnů obkládal major stěny a strop panské světnice dřevěnými deskami a na stěny ostatních místností lepil veselé květované tapety. Oiva Juntunen se stavebních prací nezúčastnil, spokojil se s tím, že rozdával dobré rady a obveseloval majora žertovnými historkami. Jen když major obkládal strop, musel mu pomáhat, protože jeden by těžké desky neudržel, a to pak hekal a nařikal.

Stříbřitě bílé táflování vzhled světnice velice pozvedlo. V saunovém kotli se hřála voda na mytí, pec jen zasyčela, když jsi na ni vychrstl plnou naběračku. A když pak ještě všude položili orientální koberce, na okna pověsili pestré záclony a slavníky nahradili matracemi, které potáhli modře kostkovanými prostěradly, začala světnice konečně připomínat lidské obydlí.

Ve stáji snoval diesellový generátor elektřinu pro jedno velké světlo na dvoře na smrku a několik menších světel, jež major instaloval na různých místech uvnitř baráku. A také pro elektrický dvojvařič, na jehož plotýnkách se teď majorovi kuchtilo mnohem snáze a rychleji.

Koncem září Oiva Juntunen poslal majora do Rovaniemi prodat zlato a za stržené peníze dokoupit, co jim ještě chybělo. Když teď měli elektřinu, mohli vybavit domácnost nejrůznějšími užitečnými elektrickými přístroji a aparáty.

"Hlavně nezapomeň na stereo a video," připomínal Oiva Juntunen majorovi. "Kup takovou televizi, která má dálkové ovládání. Šetřit nemusíš, vyber tu nejlepší značku."

V Rovaniemi Remes prodal zlato Kyanderovi za rovných 35 000 marek a ubytoval se jako vždy v Pohjanhovi. Vysprchoval se a vydal se do města na nákupy.

Cítil se jako opravdový boháč - poprvé v životě.

Nakupoval jako šílený a vše - elektrické přístroje, oblečení muselo být prvotřídní. Dokonce i finka, kterou si hned pověsil k pasu, musela být z karelské břízy a Marttiiniho ocele. Vide a televize měly dálkové ovládání a gramofony a magnetofony byly automatické hifi přístroje. Desky a kazety kupoval po desítkách, převážně pochody a rokenroly. Koupil také pár válečných videokazet a pro Oivu Juntunena Emmanuella a pro sebe Černou Emmanuella.

Nezapomněl ani na terénní motocykl, který využije, až bude jezdit na ryby. Další důležitý nákup byl zvlhčovač vzduchu, koupil také hvězdářský dalekohled a barometr. V knihkupectví si vybral pár metrů dobré četby, především romány, ale též kancionál, rybářský kalendář na příští rok.

Mezi jednotlivými nákupy se major Remes vždy náležitě posilnil v nejbližší restauraci.

Oivovi Juntunenovi chtěl Remes původně koupit vyhřívanou vodní matraci, ale kvůli obtížné instalaci a přísným bezpečnostním předpisům nakonec od svého záměru upustil. Místo matrace koupil rotoped a vzpěračskou činku, jež měly zabránit jejich tělesnému chátrání během zimních měsíců. Usoudil také, že se neobejdou bez elektrické vrtačky a frézy, jakož i kuchyňského robotu, kterým se dalo šlehat, hníst, mlít, strouhat a krájet. Taky koupil dva páry běžek s hůlkami a botami. A neodolal ani elektronické hře, v níž Král opic bojuje se slony, napařovací žehliče a digitální kapesní kalkulače.

Odskočil si do hospody, a když se dostatečně posilnil, vrhl se na nádobí.

Koupil porcelánovou jídelní soupravu pro dvanáct osob a křišťálové číše. Příbory byly samozřejmě stříbrné, svícny zlaté. Od

Kyandera výhodně koupil dva postříbřené nočníky. Pastičky na myši musely být z chromovaného plechu. Když potom večer v hotelu dvakrát shlédl Černou Emmanuelli, napadlo ho, že by mohl zavolat Stickanovi do Stockholmu. Stickan byl naštěstí doma, a tak mu vyřídil pozdravy od Oivy Juntunena a pak si objednal do Laponska dvě děvky. Slíbil, že nechá u vrátného v Pohjanhovi peníze na cestu a podrobnou mapku, s jejíž pomocí by děvky bez problémů mohly dorazit až k nim. Pak Stickana zapřísahal, aby nikomu neprozradil, kde se Oiva Juntunen skrývá. Stickan slíbil, že děvky za nimi pošle, ale že to bude chvíli trvat, protože v tomto období roku mají stockholmské kurvy napilno a sehnat někoho uprostřed sezony nebude snadné. Navíc by Stickan svému mnohaletému příteli a jeho oficiálnímu kamarádovi nerad poslal nějaké podřadné zboží. Budou potřebovat síťované punčochy, černé živůtky a střevice na vysokých podpatcích?" chtěl vědět Stickan. Major řekl, ať si s sebou vezmou všechny nezbytné rekvizity. "A co biče, pouta a gumové masky?" Major prohlásil, že pouta potřebovat nebudou, ale uvítají černé krajkové spodní prádlo, a ať nezapomenou na červené podvazky. Stickan si všechno pečlivě zapsal. "A ještě jedna drobná informace pro Oivu. Před dvěma týdny propustili z věznice marketinkového poradce Hemmu Siiru. Nervózně šmejdí po městě a prý si obstaral pistoli. To by asi tak bylo všechno." Major Remes se zdržel v Rovaniemi ještě dva dny a utopil v alkoholu nejen hodně peněz, ale také kus paměti. Když se konečně s obrovským nákladem vrátil domů, Oiva Juntunen trochu brblal, kde že je tak dlouho. Za velkou útratu však majorovi nevyčítal, ale prohlásil velkoryse: "My si to můžeme dovolit!" Major připravil saunu a umyl Oivovi Juntunenovi záda. Pak si vzpomněl, že telefonoval Stickanovi. "Říkal, že ten Hemmo Siira je už na svobodě." Oiva Juntunen se vyděsil. Siira! Dál ale na to myslet nemohl, protože zvenčí k nim dolehl štěkot vojenských psů. Něco se dělo!

ČÁST TŘETÍ

XVI.

TOHO OSMÉHO DNE MĚSÍCE ŘÍJNA stará Laponka Naska Mosnikoffová jako každé ráno brzy vstala, uvařila si kávu, do hrnku si nadrobila kousek lahodného laponského sýra a pak se běžela za chalupu vyčurat. V noci sněžilo, takže její chaloupka, jen o něco větší než domeček, v kterém si dole na jihu hrají děti, byla celá krásně zabalená do bílého pláště. A hlavně nebylo vidět díry ve střeše. V létě zuřila ve vesnici koltských Laponců na břehu Sevettijarvi hrozná větrná smršť. Smetla na zem Nasku, která právě šla do lesa na dřevo, a potrhala střechu její chalupy. Naska se rozhodla, že příští léto musí střechu pořádně opravit, nejen těch pár děr, ale celou střechu. Při větším dešti tekla voda rovnou do nohou její postele, což ještě hůře než ona snášel její stoletý rozježený kocour, který spával Nasci v nohách a ta ustavičná vlhkost ho ničila. Naska si uvědomila, že dnes, osmého října, je jí rovných 90 let. A osmého být muselo, neboť od svátku Záštity přesvaté Bohorodičky uplynulo sedm dní a Naska si pamatovala, že tenhle svátek je vždy prvního října. Naska byla pravoslavná tak jako všichni koltské Laponci, evakuovaní za války z Petsama, které pak připadlo Sovětskému svazu. Mnohokrát se zúčastnila

procesí s křížem a těch křížků, kterými se přežehnala, by se nedopočítala.

Naska rozžala před svou milovanou domácí ikonou svíci a chvíli rozprávěla se svatým Mitrejem. Jeho prostřednictvím děkovala Bohu a Kristu za to, že jí dopřáli dlouhý život, i za to, že její děti se vždy těšily poměrnému zdraví a odešly do světa jako čestní lidé. Od odchodu toho nejmladšího uplynulo již více než padesát let.

Za osud svého muže Kiureliho stále ještě nedokázala být vděčná. Kiureliho Mosnikoffa totiž násilím odvedli do carovy armády a do války - kam, to se nikdo neobtěžoval Nasce sdělit. A Naska si už ani nepamatovala, jaká to tehdy byla válka... Prostě ho odvedli a poslali do války a od té doby už o něm neslyšela. Buď v té vojně padl, nebo zmizel někde v širém světě, to už se nikdy nedozví. V jejích vzpomínkách byl Kiureli celkem dobrý člověk až na to, že jí občas namlátil. Přesto by Naska byla šťastnější, kdyby zůstal doma a neodešel do války aspoň by jí pomohl živit děti.

Naska sfoukla svíci a jen tak ve spodniče vyšla ven. Smetla ze schodů a ze dvorku čerstvý sníh a nanosila do světnice pár náručí štípanek. Kocourovi Jermakkimu dala do misky žrádlo a rozhodla se, že si na oslavu narozenin uvaří polévku ze sobího masa. Maso bylo dražší než ryby, ale tentokrát nebylo šetření na místě. "Člověku je devadesát jen jednou v životě."

Sotva si pak stačila obléci své nejlepší, nedělní šaty a nazout lepší střevíce, přitítila se na dvůr dvě osobní auta. Hosty už Naska neměla dobrých pár měsíců.

Můj Bože, snad nepřijeli, aby ji odvezli do starobince v Inari, bylo první, co ji napadlo. Rychle si učísla prořídle vlasy a vyšla na schody přivítat příchozí. Musí působit svěže a být k nim vlídná, aby zase nezačali mluvit o přestěhování do domova důchodců, jak tomu vznešeně říkali. Má přece vlastní dům a nenechá se jen tak odvézt mezi cizí báby a dědky. "Buďte vítáni, vzácní hosté," pozdravila a hlas jí trochu zadrhával. V čele průvodu šel vedoucí odboru sociální péče, podle Nasky docela příjemný chlapík, jen kdyby vždycky nepřišel kvůli nějaké nepříjemné záležitosti. Jednou bylo třeba vyplnit daňové přiznání, podruhé žádost o podporu... jako by v životě člověk a už tak nebylo dost protivenství.

Vedoucí odboru sociální péče Hemminki Yrjčla odvedl svoji suitu dovnitř. Byli celkem čtyři: Hemminki Yrjčla, hlavní sestra nemocničního oddělení starobince Sinikka Hannukselová, redaktor listu Laponský národ Eevertti Tulppio, který užíval pseudonym „Ewerdy“, a vědecký pracovník a genealog z univerzity v Oulu Sakari Puoli-Tiitto. Genealog nesl magnetofon, redaktor měl fotografický aparát s bleskem, sestra teplou deku a Yrjčla kytku zabalenou do hedvábného papíru. Vedoucí odboru sociální péče se uklonil a podal Nasce Mosnikoffové kytku.

"Gratuluji! Mám tu čest ti, Nasko, oznámit, že jsi nejen nejstarší Koltka v našem okrese, ale i nejstarší žijící Koltka v celém Finsku!"

Načež redaktor Tulppio potvrdil, že ani v Nellirnč už nežije nikdo starší devadesáti let. Když Rietu na jaře zemřela. Tulppio u příležitosti Nasčiných narozenin chystal do svých novin článek nadepsaný: "Interview s nejstarší finskou Koltkou - čilá a svěží Naska Mosnikoffová vypráví."

"Tak zároveň zjistíme, jestli nakonec nejsi nejstarší Koltka na světě! To by pak teprve byl článek. Jen si to představ: Naska Mosnikoffová - nejstarší Koltka na světě!"

Naska rozbalila dárek. Tuze ji překvapilo, že ještě v říjnu něco tak krásně kvete.

"To jste nemuseli ... co vaše paní řeknou, až se dozví, že jste jim otrhali takový krásný kytka," znepokojila se.

Uklidnili ji: květiny koupili v kiosku. Sestra Nasce přehodila přes ramena teplou deku a usadila stařenku do křesla. Květiny chtěla dát do vázy, ale protože žádnou nenašla, dala pugét do dvoulitrového plechového džbánu, který postavila na roh sporáku. Po chvilce začala voda v nádobě vřít a po nevelké světlici se rychle šířila omamná vůně květin. Naska vstala, dala džbán ze sporáku na podlahu, a když už byla u kamen, zamíchala polévkou. Ještě čtvrt hodiny, a můžou jíst. Naska znovu spočítala hosty. Byli čtyři, ale ona měla jen tři hluboké talíře. Jí stačil mělký talíř, avšak pro čtvrtého hosta musí potají opláchnout Jermakkiho misku. Pak bude moci nabídnout polévku v hlubokých talířích všem hostům. Napřed si ale vypijí kávu. Naska nalila každému velký hrnek a vybídla hosty, ať si do kávy namáčejí vánočku a přikusují sýr. Po kávě si sestra a redaktor zapálili. Naska násilím zadržela kašel a tvářila se, že jí cigaretový kouř nevádí. Říkat těmhle lidem něco o záduše by se nemuselo vyplatit. Taky by ji pak mohli rovnou odvézt s sebou. Podobně kdysi dopadl Kiureli. Jeho unesli do války, ji by odvezli do nemocnice. To bylo prašť jako uhoď. Ani z jedné z těch cest se člověk živý domů nevrátí. Genealog zapnul magnetofon a strčil Nasce před ústa mikrofon. Stařenku ten černý pendrek znervózňoval. Přijdou si sem a pak na ni mří touhle divnou věcí! Copak nedostanou hlas do přístroje nějak jinak, to jí musejí strkat ten pendrek až do huby? Ale co proti nim zmůže, musela začít vzpomínat. Hosté o překot ponoukali Nasku, aby vyprávěla o starých časech. Smáli se a říkali, že to je moc důležité. Pásky uloží do archivu a každý si je pak bude moci poslechnout. Když se Naska zeptala, k čemu to jako je dobré, vysvětlili jí, že tak se to prostě dělá. Tradice nesmí zemřít! "Ptejte se mladších, ty mají lepší paměť," zkoušela to Naska, ale nebylo jí to nic platné. Prý se záměrně ptají těch nejstarších, protože hrozí nebezpečí, že zemřou ... tedy ne že by to zrovna byl případ Nasky, ale pro jistotu, aby se nic cenného "nepropadlo do věčné noci hrobu", jak to trefně vyjádřil genealog Puoli-Tiitto. A tak Naska začala vzpomínat. Vyprávěla o svém dětství v Suonikyla, vzpomínala na mládí i na léta dospělosti. Kde ji paměť zradila, tam si něco vymyslela. Když se jí zeptali na petsamský klášter, Naska prohlásila, že po odchodu Kiureliho do války pracovala v klášteře jako služebná a její nejmladší syn, teď už třiašedesátiletý, sloužil u igumena. V tom okamžiku genealog zastavil magnetofon a hosté se mezi sebou začali o něco přit. Naska toho využila a nepozorovaně strčila Jermakkiho misku pod sukni. Pak prohlásila, že musí přinést vodu, u studny rychle misku vypláchla a s čistou nádobou se vrátila do světnice. Na plotně bublala polévka, Naska dala na stůl talíře a ještě půl hodiny vyprávěla do magnetofonu o starých časech v Petsamu. Teprve pak se pustili do jídla. Po obědě genealog Puoli-Tiitto chtěl vědět, co si Naska pamatuje z těch válek, jež poznala na vlastní kůži. Naska se upamatovala na čtyři či pět válek a posluchači to také náležitě ocenili. Redaktor Tulppio začal fotografovat, nakonec hrdinku dne požádal, aby šla ven, a zpodobnil Nasku, jak sedí na schodech, vytahuje vodu ze studny, stojí před dřevníkem se štipankami v náručí. Všichni se pak shodli na tom, že stařenčin dvůr má v sobě něco nádherně romantického. Genealog každou chvíli ukázal na nějaký předmět a ptal se, co to je a k čemu to Koltové používají. V dřevníku Naska zamávala na genealoga tupou sekyrou. "Tohle si zapiš, to je sekyra. S tou my Koltové štipeme dříví." Ale pak Naska začala být unavená. Pomalu se už stmívalo, a ona ještě neměla možnost si zdřímnout. Hrozně se jí chtělo

svalit se na postel , ale ovládla se, protože pak by ji hosté mohli považovat za starou a neduživou. Občasnému zívnutí se však neubránila.

Sestru zaujala Nasčina cvakající protéza. Stařenka si musela vyndat zuby, sestra je opláchla v umyvadle a prohlédla je proti světlu lampy.

"Dáme vám, moje milá, udělat novou protézu. V domově důchodců vám vezmeme otisky a v Rovaniemi vám udělají nové zuby. Na obecní útraty. "

"Tyhle ještě drží," prohlásila Naska sešpulenými rty. "Jen mi je vraťte, jsou to německé zuby."

Naska musela vysvětlit, jak k těm zubům přišla. Spatřily světlo světa někdy mezi dvěma posledními válkami. Zubař horských myslivců nasadil koltské stařence do úst protézu těsně předtím, než vypukla laponská válka. A dodnes pevně drží.

Trochu dřely dásně, ale ani nemusel vytrhávat shnilé kořeny.

Vedoucí odboru sociální péče vstal a prohlásil:

"Tak to bychom měli . Všechno jsme snad vyřídili , za chvíli bude večer, je nejvyšší čas jít. Uděláme to teď tak , že na počest tvého slavného jubilea tě , Nasko, odvezeme do vesnice. Co by to bylo za oslavu bez menšího výletu . Sestro, pomozte Nasce do vozu . Pro věci přijdeme později a kočka... (tu vedoucí odboru sociální péče ztlumil hlas) ... se musí utratit."

Naska se postavila na odpor. Už jí to výročí oslavili až dost, na žádný výlet s nimi nepojede. Moc jim děkuje a ty kytky ať si zase vezmou, co ona s nimi tady v té tmě.

Avšak muži popadli Nasku pod paží a odnesli ji do auta.

Sestra zatím sebrala do tašky pár drobností. Na dvoře mňoukal Jermakki. Naska se rozplakala. Bránila se, vzpouzela, ale co zmohla proti silnějším. Z jedné strany seděla sestra, z druhé Yrjčla, za volantem dřepěl genealog. Napřed nastartoval svůj vůz redaktor, pak otočil klíčkem v zapalování genealog. Naska na zadním sedadle dál statečně bojovala.

Dochťor Ylppč mohl zůstat doma, i když je o pět let starší než já," vrískala Naska. "A kocoura jste nechali samotného na dvoře ..."

Yrjčla znervózněl. Vyskočil z auta , hodil Jermakkiho do vozu a práskl dvířky. Genealog zařadil jedničku a auto se pomalu rozjelo.

"Nasko, drahoušku, takhle se nemůžete chovat," hubovala Nasku sestra a snažila se pohladit kočku, která ležela Nasce v klíně a vztekle prskala. Yrjčla houkl na genealoga:

"Přidej, než dorazíme do Inari , bude úplná tma . Kruci, ta kočka je samej chlup. "

Měl chuť dodat, že ta stoletá koltská bába, co s o něj opírá, pěkně smrdí, tak jako všichni staří lidé, kteří se denně nesprchují. Jak si pak Yrjčla zapálil, Naska opět zalapala po dechu.

Byla vydána na milost a nemilost těmhle vrahounům , pevně se však rozhodla, že při nejbližší vhodné příležitosti jim uteče .

Moc dobře totiž věděla , že tohle nebyl žádný výlet, ale "vzetí do trvalé péče" , jak panstvo dnes říkálo únosům lidí.

Když dorazili k hlavní silnici, genealog Puoli- Tiitto zastavil a prohlásil, že se jde "vypískat". Také vedoucímu odboru sociální péče se chtělo čurat, a jak vylézal z auta, Jermakki využil příležitosti, vyskočil a zmizel v temném lese. Sestra se vyřítla za kočkou, snažila se ji přilákat, ale černý les mlčel. Z druhého auta přiběhl redaktor Tulppio, který chtěl vědět, co se děje , a pak se také vymočil. Když Naska zjistila, že zůstala v autě sama, rozhodla se využít příležitosti a prchnout.

Popadla deku - na víc nebyl čas a

pootevřenými dvířky vyklouzla z auta na té straně , kde si ulevovali muži . Na opačné straně silnice rámusila sestra Hannukselová, marně se snažící chytit kocoura. Naska vběhla mezi temné stromy a za jedním z nich si sedla na bobek. Po chvilce

uslyšela slabounké zamňoukání. Jermakki ji našel. Třel se Nasce o holeň holínky a spokojeně předl.
Když únosci zjistili, že Naska uprchla, rozpoutalo se peklo.
Zprvu obviňovali jeden druhého a pak začali sborově volat:
"Nasko! Nasko! Bud' tak hodná a vrať se k autu!"
Naska nebyla hodná. Dál se mlčky krčila za stromem, s kocourem v náruči. Yrjčla jí vyhrožoval ze silnice:
"Jestliže se okamžitě nevrátíš, tak ... tak ... si pro tebe dojdeme!"
Všichni však měli na nohou polobotky a nikdo z nich netoužil plouhat se temným lesem plným rozbředlého sněhu. Yrjčla se snažil přemluvit redaktora Tulppia, aby počkal na místě, než se ostatní vrátí z vesnice s posilami, ale Tulppio se necítil povinen starat se o starou ženu, kterou úředníci nechali napospas temnému lesu. Pekelně spěchal, myslel už jen na článek o té úděsné události, který vyjde v jeho novinách pod názvem:
"Nejstarší Koltka světa nechána napospas divé zvěři."
A tak když se do ochraptění vykřičeli, rozhodli se všichni odjet. Jen co auta zmizela, dovlekla se Naska s kocourem v náruči zpět na silnici. Musí se vrátit domů. Bylo to sice několik desítek kilometrů, ale za dva tři dny může být doma. Tam si napřed zatopí v kamnech, uvaří si kávu a pak zamkne dveře a pořádně se vyspí.

XVII.

NASCE MOSNIKOFFOVÉ NADEŠLY ZLÉ ČASY. Nebyla to legrace, zůstat sám v zimní tundře, když navíc člověku bylo devadesát a zvedal se vítr a na krku byla noc.
Kocour strádal snad ještě víc než jeho paní. I on byl starý, bylo mu už skoro dvacet. To je na kočku vysoký věk, většina koček umírá mnohem dřív. Jermakki ale nebyl sešlý jen stářím, nýbrž také způsobem života. Poslední léta totiž trávil v nohách Nasčiny postele a předením na lůžku se kondice nevylepší.
Naska pohládila Jermakkiho a postavila ho na zem.
"Jdeme domů. Musíme si pospíšet, abychom byli pryč, než se pro nás vrátí."
Naska Mosnikoffová a její kocour Jermakki cupitali po temné silnici mnoho hodin. Stále výš na sever, domů k Sevetijarvi. Ve tmě však Naska přehlédla rozcestí a místo aby odbočila doprava, pokračovala dál po silnici vedoucí do Utsjoki. Před sebou měla dvě stě kilometrů arktické silnice a na jejím konci mrazivě se čeřící Severní ledový oceán.
Že se spletla, mělo aspoň tu výhodu, že pronásledovatele nenapadne hledat ji na silnici vedoucí vzhůru na sever, ale budou prohledávat les na jih od Kaamanen.
Celou dlouhou noc Naska s Jermakkim putovali po pusté silnici. S prvním zašřením dne mráz zesílil, avšak poutníci dál mířili k severu. Hranici smrků překročili kolem poledne. Předjelo je pár osobních vozů, oblaka zmrzlého sněhu vlétla Nasce a kocourovi do tváře. Oba již měli hlad a chtělo se jim spát, museli však pokračovat v cestě. Kdyby se posadili na kraj silnice, znamenalo by to pomalou smrt zmrznutím. Jermakki už ani nepředl, což bylo špatné znamení. Neboť příst, to byla jeho vášeň.
Toho dne ušli Naska a Jermakki po severní cestě dobrých třicet kilometrů. Krok staré ženy se však zkrátil, měřil teď v průměru sotva padesát pět centimetrů, takže Naska udělala ten den půl milionu kroků. A což pak kocour! Měřil-li Jermakkiho krok nanejvýš deset centimetrů, musel ten staroušek ťápnout třímilionrát... a jelikož kočky mají dvakrát tolik nohou co Koltové, musel Jermakki šlápnout toho dne šestmilionrát. Žádný tedy div, že neměl na předení ani pomyšlení. Sevetijarvi však stále nikde.
V podvečer se proti nim ze zatačky vyřítit velký osvětlený autobus. Naska byla již tak vyčerpaná, že na něj mávla, aby zastavil.

A za pár vteřin si už Naska a Jermakki hověli v teplém turistickém autobusu.

Vládlo tu nevázané veselí. Autobus byl plný obtlouklých německých válečných hrdinů, vousatých staříků, kteří byli na každoroční vzpomínkové cestě na Sever. Jako mladí sloužili v německé horské armádě, jež bojovala v oblasti Petsama a Sally.

A na konci války vypálila Laponsko. Trasa autobusu byla stejná jako každý rok. Začínala v Norsku ve Vadsjo a vedla přes Repokairu do Peltovuomy a Hetty, kde stařáci přenocovali v turistické chatě a předtím vypili hektolitr piva. Z Hetty pokračoval autobus plný podroušených veteránů přes Karesuvanto do Švédska a Norska a pak domů do Německa.

Koltskou babičku zpěv a hlasitý smích bradatých Němců zprvu děsil, když ale nenásledovalo nic horšího, upokojila se. Hlavně že byla v teple, a spokojený byl i Jermakki, který opět začal příst. Autobus mířil na jih, tedy nesprávným směrem, ale Naska byla příliš unavená, aby jí došlo, co to znamená. Němci zpívali staré vojenské písně. Laponskou babičku si napřed vyfotografovali a pak ji požádali, aby zajoikala. To ale teď bylo nad Nasčiny síly, raději se znovu schoulila na sedadlo a usnula. A usnul i kocour.

Když se po několika hodinách Naska probudila, vyděsila se a chtěla vědět, kam vlastně jedou. Byli už v Ivalu? Ukázalo se, že Ivallem projeli před drahnou chvílí a teď se blížili k vesničce, jejíž jméno bylo Pulju.

„Propánajána," vyděsila se Naska a prohlásila, že musí vystoupit. Když byla venku, Němci si ji ještě párkrát vyfotili, blesk stíhal blesk, a pak teplý autobus odfrčel. Naska s Jermakkim zůstali na zmrzlé silnici sami. Teď ale kterým směrem se dát?

Nasce bylo hrozně, chtělo se jí brečet. Nevěděla, kde se nachází, kde leží její Sevetijarvi.

Ušla sotva pár desítek metrů, a za zatáčkou se objevila malá vesnička. Pulju. Naska se zaradovala: přece jen ještě nezemře. Nesměle zaklepala na dveře prvního stavení a vešla do teplé světnice.

Poprosila, zda by tu mohla přenocovat, a majitelé chalupy, stařík a jeho žena, souhlasili. Jejich pes přiběhl očuchat Jermakkiho, který na něj unaveně zaprskal. Kocour dostal mléko, Naska polévku a pak Nasce ustlali v komoře za světnicí. Jermakki spokojeně předl v nohách postele a jeho paní měla divoké sny o Kiurelim. Spánek navrátil stařence síly, ráno byla zase jako čiperka. Rychle se přistrojila a živě rozprávěla s domácími. Při snídani poslouchali rádio: podle předpovědi počasí měla severní část Laponska postihnout sněhová bouře. To Nasku trochu vyděsilo. Po předpovědi počasí přečetl hlasatel krajského rozhlasu úřední oznámení: Naska Mosnikoffová, nejstarší Koltka světa, se ztratila někde v okolí Kaamanen, když ji převáželi ze Sevetijarvi do domova důchodců v Inari. K pátrání byla nasazena jednotka pohraniční stráže a gardoví myslivci z brigády v Sodankyla. Dosud však stařenku nenašli. Popis pohřešované osoby: drobná postava, hnědé oči, rychle mluví, na hlavě má koltský sváteční čepce a s sebou kocoura, který slyší na jméno Jermakki. Je mu devatenáct let. Každého, kdo o této nejstarší Koltce světa něco ví, žádáme, aby se spojil s nejbližší policejní stanicí...

Naska poděkovala za kávu, vstala a zamířila ke dveřím. Jermakkiho hnala před sebou.

"Asi nějaká toulavá kočka," tvářila se, jako že ho nezná. "A teď honem pryč," dodala a vyběhla z chalupy. Spěšně prošla vesnicí a pokračovala dál na sever k Peltovuomē. Jakmile vesnice zmizela z dohledu, Naska vklouzla do lesa. Rozhodla se, že se už nikdy neukáže mezi lidmi. Teď, když ji hledala celá armáda! To Naska nedovedla pochopit. Co tak strašného spáchala, že na ni poštvali vojáky? !

Naska byla přesvědčená, že jen tak pro legraci vojáci lidi nehledají. Když jim nařídí takovou věc a oni pak hledaného dopadnou, je dotyčný ztracený. Jako kdysi Kiureli a jistě i mnoho dalších. Často dopadeného na místě zabijí a jiné odvedou do vězení a dlouho je mučí a teprve pak je usmrtí. Jak jednou na někoho pošlou vojáky, nikdy se už z drápů armády nedostane.

Naska Mosnikoffová se pevně rozhodla, že raději zemře v temném lese, než by se nechala probodnout bajonety vojáků.

"Mají s sebou velký stopařský psy... ty by nás spolkli jako malinu, takový obludy. Jsou to pěkný bestie," brblala Naska, jak se plouhala divokou krajinou dál k západu. Sněžilo, kocour se brejchal sněhem až po břicho. Zvedala se sněhová bouře, Jermakki to cítil a žalostně mňoukal, až ho Naska přišlo líto. Říkala si, že půjdou tak daleko, jak budou s to, a uvidí se, kam Panna Maria dovede zemřít své dítě a tuhle nevinnou kočku.

A Naska se několikrát zlobně pokřivovala.

V Pulju se zatím Nasčini laskaví hostitelé, stařík a jeho žena, dohadovali, kdo ten jejich podivný noční návštěvník vlastně byl. Porovnávali popis z rádia se stařenkou a dospěli k závěru, že se mohlo jednat o ztracenou Koltku. Utvrzoval je v tom především fakt, že stařenka měla za společníka starého kocoura.

Poutníci s sebou obvykle neberou na cestu domácí zvířata, ani Koltové ne. Žena sice prohlásila, že jí někdo vyprávělo muži, který cestoval po Finsku se zajícem, ale to byl jiný případ.

"Zajíc, to se ještě dá pochopit, ale kočka? Neměli bychom zavolat do Kittilla náčelníku policie?"

Tak se náčelník policie dozvěděl o ztracené stařence a okamžitě vyhlásil pátrání v okolí vesničky Pulju. Letadla a helikoptéry kvůli sněhové bouři použít nemohli, ale do Pulju se přesunul vojenský útvar z Kaamanen. Byli v něm i prezenčáci, kteří se zúčastnili Remesových manévřů, a tak nebylo divu, že z návratu do těch nehostinných končin zrovna neskákali radostí. Navíc nikdo nevěřil, že by téměř stoletá stařena mohla v tak krutých podmínkách zůstat naživu.

Jedna pátrací skupina dorazila až k baráku pod Kuopsuvaarou.

Ze sauny právě vycházeli dva naháči, z kterých se pářilo.

Ten mladší byl hubený, ten starší byl pěkně nadělaný a měl hlas jako tur. K vojákům se chovali mímě řečeno nevstřícně a odmítli je nechat přenocovat ve svém baráku. Když se ten starší oblékl, ukázalo se, že je to důstojník v hodnosti majora. A když major rozkáže, poručík sebere své muže a odpochoduje, i kdyby trakaře padaly.

Pátrání skončilo bezvýsledně. Naštvaní vojáci se dovlekli do Pulju, kde je naložili na nákladáky a odvezli zpět do kasáren.

Naska Mosnikoffová minula Sietteloselka a vešla do Země nebožtíka Juhy. Jermakkiho nesla na ramenou, neboť kocour už neměl sílu dál se brodit vysokým sněhem. Tlustá stará kočka byla pořádně těžká, mělo to však tu výhodu, že revmatizmem prolezlou horní část těla aspoň částečně hrál hustý a teplý kocouří kožich. A mezi jednotlivými poryvy bouře bylo i slyšet, jak Jermakki tiše přede.

Když Naska dospěla k jižnímu svahu Země nebožtíka Juhy, spatřila na močálu bičovaném ledovými vločkami několik vojáků, kteří za sebou táhli saně. Padla na zem, zavrtila se do sněhu a počkala, až vojáci kolem ní přejdou. To tak, být vydána na milost a nemilost armádě. To radši umře. Stačilo, když kdysi zabili Kiureliho. Naska bude chytřejší!

XVIII.

OIVA JUNTUNEN A MAJOR REMES seděli u okna a hleděli do bouřlivého večera. Někde v něm se tedy ztratila stará žena... neměli by něco podniknout?

Poslouchali večerní zprávy a z nich se mimo jiné dozvěděli,

že zmizelá žena byla nejstarší Koltka na světě. Také ji podrobně popsali a redaktor večerního vysílání vyzpovídal vedoucího odboru sociální péče, který mluvil o zdravotním stavu Nasky Mosnikoffové. Podle něj žena byla po fyzické stránce na svůj věk až překvapivě zdravá, za její duševní stav by však ruku do ohně nedal. Jeho názor je, že stařena trpí paranoidní senilitou, což při jejím věku není nic překvapivého.

Podle kapitána sodankylaské brigády gardových myslivců pak nebylo pravděpodobné, že najdou stařenu živou.

"Za takových podmínek snadno přijde o život i zkušený zálesák, nemá-li s sebou nic jiného než jednu vlněnou deku. Podle našich informací dotyčná žena neměla žádné prostředky k rozdělení ohně, nemluvě už o sekyře, proviantu a bouřkové lucerně."

"Takže vy se domníváte, že nejstarší Koltka světa zahynula někde v pustině?" zeptal se redaktor kapitána.

"Samozřejmě že naděje umírá poslední, ale za daných podmínek... Jiné by bylo, kdyby ta žena prošla důkladným terénním výcvikem v naší brigádě gardových myslivců, jenomže to neprošla, a jako žena, navíc stará..."

Muži se rozhodli, že jak se zítra rozední a bouře se trochu utiší, vydají se prozkoumat nejbližší okolí. Třebas najdou stařenčino tělo.

"A kdyby s námi byla Pětistovka, určitě by mrtvolu vyčenichala," prohlásil Oiva Juntunen.

Naska Mosnikoffová však ještě žila. Podařilo se jí dostat se na západní svah Země nebožtíka Juhy, kde vítr vanoucí z východu neměl takovou sílu, a tam se teď krčila na bobku a hladila svého kocoura. I tady sněžilo tak hustě, že stařenka musela neustále sklepávat z deky sníh, aby ji ta sypanice nakonec zcela nepohřbila. Ještě chvíli si odpočinu a pak budu pokračovat v cestě, říkala si Naska.

Z únavy a vyčerpání nakonec začala blouznit: vrátila se do doby svého mládí a představovala si, že je na cestě do své rodné a dávno zmizelé kolské vesničky, vrací se od svých sobů. Doma v drnové boudě čekají děti a Kiureli, který možná bude trochu opilý. Hlavně však, že budu v teple, utěšovala se Naska. Ale pak se až vyděsila: proč s ní u sobů byla i kočka? Přece oni žádnou kočku nemají! Navíc tahle se chovala, jako že se dávno znají, a spokojeně předla.

Děle už tu ale zůstat nemůže. Naska si přitáhla deku těsněji k tělu a vykročila směrem k domovu, k dětem a Kiurelimu. Rozhodla se, že kočku, ať už patří komukoliv, vezme s sebou. Oběma jim spolu bude líp a zbytek cesty jí uběhne rychleji, když nebude sama. Jenom si musí pospíšet, byla už skoro úplná tma a děti a Kiureli čekají, až jim připraví jídlo.

Jak se brodila sněhem, snažila se Naska rozpomenout, zda ještě mají na sýpce tu štiky, co Kiureli minulý týden ulovil. A nezapomněl ráno prohlédnout síť? Rybu musí hned dát rozmrazit..

Ale však ona se rozmrazí a uvaří, i když ji dá rovnou do hrnce, který postaví na trojnožku a rozdělá pod ním pořádný oheň. Při takovém větru bude dřevo dobře hořet.

Konečně se v dálce objevila světla Suoniky. Jak jasně zářila!

Že by mužským zase z Ruska přivezli vodku a oni rozdělali na návsí oheň? Naska Mosnikoffová se plouhala metelící přímo na dvůr kuopsuarského baráku.

Pak jí však připadlo, že tohle nemůže být to správné místo. Dokonce tu někde bzučel nějaký motor - nebo se snad dočista zbláznila?

Zvuk vycházel z generátoru, který Oiva Juntunen a major Remes instalovali ve stáji. A v oknech velké světnice zářila jasná elektrická světla. Stařenka, ochumelená od hlavy až k patě, nevycházela z údivu. Došla snad až do Salmijarvi? Nebo dokonce až k petsamskému klášteru? Naska se rychle pokřivovala:

určitě ta mohutná stavba je klášter. Což o to, s mnichy vždycky vycházela.

Naska zaklepala na dveře kláštera. Oiva Juntunen houkl na majora, který se vyhrabal z postele a šoural se do před síně. Naska zatím vešla dovnitř. Byla od hlavy až k patě pokrytá sněhem a ledem. Vypadala jako naježená malá čarodějnice. Major se jí málem vyděsil, před takovými strašidly je ani na vysoké škole nevarovali. Nakonec se i Oiva Juntunen zvedl ze svého šéfovského lože a opatrně šel obhlédnout nezvyklého příchozího. Když to strašidlo ze sebe setřásl větší část sněhu, major mohl konstatovat, že před ním stojí normální člověk, dokonce žena! Nádvkem s kočkou v náručí. Obě pořádně staré a promrzlé. Stařenka byla zjevně mimo sebe. Chytla Oivu Juntunena za ruku a žebronila:

Kiureli... nebij mě, přepadla mě hrozná bouře... dřív jsem to nestihla..."

Ted' už si Naska byla jistá, že zabloudila do kláštera, neboť všechno v té velké místnosti bylo tak krásné a zářivé. K tomu ta nádherná hudba a ty překrásné hlasy! Ve skutečnosti hudba zněla ze stera, kde právě ABBA zpívala jeden ze svých hitů. Naska hleděla na svého manžela se směsí lásky i strachu v očích. Tady tedy stál její Kiureli, oblečený docela po pansku, i bradu si oholil a na nohou měl pěkné vysoké boty. Avšak Kiureli setřásl její ruku a vyběhl ji, aby se posadila. Načež si ten druhý, obrovitý bradatý mnich od ní vzal kocoura a zeptal se, jak se jmenuje.

Major Remes byl přesvědčený, že tohle je ta zmizelá koltská žena. Byl hotový zázrak, že zůstala naživu.

Naska se obrátila k Oivovi a řekla: „Kiureli ... proč se tak hloupě ptáte, já jsem přece Naska! A kde jsou děti?"

Muži viděli, že nebohá stařenka dočista ztratila rozum. Byla jí zima, celá se třásla a mluvila nesmysly. Major Remes ji opatrně zvedl do náruče a odnesl na své lůžko. Svlékl jí svrchní oděv a zabalil tu hromádku kostí do teplých příkrývek. Pak zhasl čtecí lampu a odešel do kuchyně ohřát masový vývar. Oiva Juntunen přinesl z lékárníčky teploměr a strčil ho stařence do podpaždí. Když ho za pár minut vytáhl, vyděsil se. Teplota stařenčina těla nebezpečně poklesla, teploměr ukazoval necelých 36 stupňů, Oiva Juntunen začal stařenku masírovat, aby jí zvýšil krevní oběh. Babka se štířila, jako že se stydí, když se jí takhle jezdí rukama po nahém těle.

Kiureli tady ne... před tím mnichem..."

Načež mnich Remes začal babku krmit masovým vývarem. Chutnal jí, a jak měla v žaludku pár teplých lžic a krev v ní zase začala proudit, vzpamatovala se natolik, že si vzpomněla na kocoura. Poprosila, aby dali najíst i jemu, a Remes nalil polévku i Jermakimu. Kocour ve vteřině vymaskl celý talíř a pak skočil na postel a uvelebil se stařence v nohou. Po dlouhé době se cítil dobře, a tak začal spokojeně příst.

Také babka se díky teplé polévce a vydatné masáži uklidnila a brzy usnula. Major Remes si ustlal na jedné z prázdných paland.

Když pak zhasl, Oiva Juntunen řekl do tmy:

"Zítří tu babku odvezeš do Pulju."

Major se bránil: Proč má vždycky dělat ty nejnejpříjemnější věci? Nemůže jednou taky něco udělat Oiva Juntunen?

"Zapomněl jsi, že jsem psanec. Nemůžu se objevit ve vsi a navíc s touhle babkou na saních. Musíš ji tam odvézt ty, za to tě platím."

Bylo slyšet, jak stařenka chrápe. Jen tak jemně, a když jsi poslouchal pozorněji, rozeznal jsi i občasné tichounké zapředení spícího Jermakkiho. Venku za silnými trámy skučela první sněhová bouře této zimy. Jen jeden jediný živý tvor byl té noci na nohou.

Pětistovka očmuchávala zasněžené stopy na dvoře kuopsuvaarského

baráku. Vymočila se na stopy německého ovčáka, vlci ji neděsili. Ale na dvoře a na schodech byly i jiné podezřelé pachy. Po vojenských holínkách zůstalo ve sněhu trochu viksu, z Nasčíných bot zavoněl lišce poloostrov Kola, ale nejvíc ji ohromil pronikavý pach Jermakkiho. Propánajána, co to je? Lišce dlouho očichávalo kocourovy stopy. Usilovně přemýšlelo, jaká stvůra může vydávat tak odporný pach. Nemohlo však na to přijít, neboť kočku v životě nevidělo. A to Pětistovku tuze zneklidňovalo.

XIX.

SPÁNEK NASKU MOSNIKOFFOVOU posilnil a navrátil její malé hlavě rozum. Ráno hned poznala, že neleží v cele kláštera, ale nejspíš v nějakém novodobém hotelu. Stěny byly krásně obložené, na podlaze tlusté koberce, nábytek té nejlepší kvality. A na vedlejším loži nespal ztracený Kiureli, ale jakýsi mládenec, ve tváři nápadně podobný jejímu muži. Na opačném konci světnice pak chrápal nějaký bradatý drban, kdepak mnich! Ani jednoho z těch mužů Naska neznala, jediným, koho poznávala, byl kocour, který se jí protahoval v nohou. Její milovaný Jermakki si lízal kožich, a když si všiml, že jeho panička je vzhůru, začal přist, tentokrát aby tím dal najevo, že má hlad. Naska sklouzla z postele a opatrně, aby nevzbudila spící muže, se tmou kradla do kuchyně. Byla to prostorná a čistá místnost. Neocitla se nakonec přece jen ve starobinci? Na rohu sporáku stál elektrický vaříč a police byly plné všeho možného jídla. Naska se rozhodla, že uvaří kávu a připraví pár obložených chlebů. Až se muži probudí, hned budou chtít jíst. Takoví jsou muži vždycky, když mají v domě ženskou. Jakmile vše připravila, probudila spáče. Oiva Juntunen a major Remes se beze slova posadili k prostřenému stolu. Káva byla vynikající, to museli uznat. Naska si v kuchyni pobrukovala, jako by byla u sebe doma. Dala na stůl bohatě obložené chleby a popřála mužům dobrou chuť. "Můžu upíct čerstvej chleba, když mi zatopíte v peci," navrhla. Muži dál mlčeli, o to horlivěji však žvýkali. Nevěděli, jak začít, museli však vědět, na čem jsou, a tak Remes spustil: "Smím vědět, kdo vlastně jste? Ptám se, protože do těchto odlehklých končin obvykle sama žena nezabloudí." "Přece Naska, Naska Mosnikoffová, před pár dny mi bylo devadesát, a tím to taky všechno začalo. Přijelo panstvo z města, násilím mě strčili do auta a unesli z domova. Utekla jsem jim, ale přišla hrozná zima a musela jsem nastoupit do jednoho autobusu... to tedy bylo!" A Naska dál líčila svoji odyseu. Sypala to ze sebe, byla vděčná, že si po tak dlouhé době může s někým popovídat. Tihle muži nebyli úředníci, mohla jim tedy důvěřovat. Jeden z nich měl sice na límci zlaté knoflíky, ale na vojáka nevypadal. Spíš na loupežníka. Naska se zeptala, komu patří dům, do kterého zabloudila. Muži se představili jako hledači zlata, kteří tady pod Kuopsuvarou pouze přezimují. Koncem léta totiž našli v okolí slušné zásoby zlata. Ale jak je možné, že Naska došla z Pulju až sem? Že to vůbec přežila? "Cožpak o to, jako mladší jsem svedla za den ujít i sto kilometrů! Ale teď mě málem zabila zima." "Víte, že vás hledala polovina finské armády?" zeptal se Oiva Juntunen. Jak řekl slovo armáda, Naska se vyděsila. Až se jí roztřásl šálek v drobné žilnaté ruce. Muže stařenčina reakce překvapila. Proč se bojí nějakých vyplašených prezenčáků? Po snídani major Remes odešel do kůlny, kde začal dávat do pořádku prastaré saně na vození vody. Přibíl k sanicím uvolněné podpěrky, za ta léta byly saně celé rozviklané. Pak došel do baráku pro deky, které rozprostřel na dno saní. Major nechtěl

riskovat, že stařenka cestou prochladne a onemocní. Chvilí váhal, nemá-li do saní dát lepenkovou krabici pro kočku, ale pak si řekl, že Naska může držet kocoura v náruči.

Naska Mosnikoffová stála u okna a sledovala každý majorův krok. Nakonec se zeptala Oivy Juntunena, co to ten vousáč dělá. Chystá se snad na ryby?

"Protože nemáme motorové saně, musí vás kamarád odvézt do vsi na saních na ruční pohon. Ale je to silák, povežete se líp, než kdyby vás táhl sob. "

Naska zaťala své malé ručky v pěst a prohlásila odhodlaně:

"Do vesnice nepudu. To radši zase uteču do lesa, ale do starobince mě nikdo nedostane.

"Ale poslyšte... paní Mosnikoffová... tady přece nemůžete zůstat.

Tohle je mužský barák. My neumíme pečovat o staré lidi.

Tam, kam vás odvezeme, budete mít teplo a všechno. A s vámi odvezeme i kocoura, nemusí pěšky."

Naska se rozčílila. Copak ona potřebuje nějakou péči?

Naopak ona sama jim připravila snídani - nechutnalo jim snad?

A to teplo a čisto, co má tady, jí úplně stačí.

"Zaplatím za jídlo, jak jen si budu zase moct vyzvednout důchod.

Jestli mě tu pár tejdnu necháte, tak pak se vrátím do Sevetti.

Ted' hned nemůžu, určitě tam na mě číhají. "

No kručí říkal si Oiva Juntunen. Kvůli té tvrdohlavé babce se dostali do pěkné kaše. Kdyby ji tu úřady vyčmuchaly, měl by co vysvětlovat poctivý člověk, natož pak zločinec. Musí babku dostat do vesnice - třeba i násilím. Major Remes za to bude osobně zodpovědný.

Oiva Juntunen se rozhodl, že dá babce peníze, které jí vystačí na jídlo do konce života. Beztak už tady chudák dlouho nebude.

A tak když se vrátil Remes od saní, Oiva mu dal dvacet tisíc marek.

"Když už budeš ve vsi, kup motorové saně. A babce dej těch pár tisíc, co ti zbudou."

Major Remes odnesl vzpouzející se stařenku do saní, Oiva Juntunen jí dal na klín kocoura a Remes si hodil přes rameno provaz.

Jenže sotva vyjeli, Naska vyskočila ze saní a upalovala směrem k Zemi nebožtíka Juhy. Kocour zůstal v saních a jen zoufale prskal a syčel. Oiva Juntunen vyrazil za babkou. Ačkoliv sněhu bylo až do půlky stehén, Naska uháněla jako čiperka. Zato Oiva Juntunen sotva popadal dech. Jak celý podzim lenošil, tělesně vůči ledně zchátral. Nasku dostihl až po stu metrech překotného běhu a násilím ji dotáhl zpět k saním. Tentokrát přivázali stařenku šňůrou na prádlo k podpěrám, aby jim už nemohla utéct. Oiva Juntunen ještě došel do kuchyně pro chleby, které zbyly od Nasčiny snídani, a zabalil je těm dvěma na cestu. Podal balíček majorovi a řekl: "Hodně štěstí."

Major si mlčky hodil provaz přes rameno a vyrazil s tím rozrušeným a prskajícím nákladem směrem k Pulju. Saně brzy zmizely v lese, Nasčiny ječivé projevy nesouhlasu se však ještě dlouho nesly zasněženou krajinou.

Oiva Juntunen si z holínek oklepal sních, vešel do baráku a zapnul rádio, kde právě vysílali zprávy. Po úvodním zpravodajství hlasatel krátce oznámil, že pátrání po koltské ženě Nasce Mosnikoffové bylo definitivně ukončeno. Následoval rozhovor s ředitelem turistického oddělení Finské stopy. Pan ředitel apeloval na občany, aby se nikdy nevydávali do oblasti laponských hor sami a bez patřičné výbroje. Zvláště pak to platilo pro ženy starší devadesáti let, které by alespoň v zimě, a zvláště v takové zimě, jaká byla letos, měly zůstat doma.

Oiva Juntunen vypnul rádio a těžce si vzdychl. Najednou se cítil hrozně. Ta stará žena přece byla docela milá. Jenže co naplat, museli ji odtud dostat. Jak by mohla žít v takových podmínkách?

Oiva Juntunen se rozhlédl po místnosti. Neměl tak docela

pravdu - ty podmínky nebyly zdaleka špatné. Naopak. Major Remes vybavil barák veškerým moderním pohodlím. Byla tu elektrická svítidla, dokonale vybavená kuchyň, měkká lůžka, stereo přístroje, dobře táhnoucí krb ... jenže věc měla také takřikajíc úřední stránku. Naska byla uprchlík, zběh ... a v tomhle baráku bylo i bez ní psanců víc než dost.

A tu Oiva Juntunen pocítil k Nasce Mosnikoffové zášť, ba až nenávisť. Té ženě se poštěstilo zmizet beze stop, byla úředně prohlášena za ztracenou. "Pátrání bylo definitivně ukončeno." Za takové prohlášení by Oiva Juntunen zaplatil i milion marek. Ale svět už byl takový, nespravedlivý: stará bába, pro kterou nebylo otázkou života a smrti uprchnout, si klidně zdrhne a vzápětí je prohlášena za nezvěstnou. Zatímco on, mladý a bohatý kriminálník, se bude muset kdovíjak dlouho skrývat před policií a jistým podělaným Siirou. Na světě prostě není spravedlnost, říkal si Oiva Juntunen hořce.

Nakonec se aspoň rozhodl, že využije Remesovy nepřítomnosti a přemístí svůj zlatý poklad z opuštěného liščího brlohu do baráku. Když teď byl všude sníh, mohl Remes snadno objevit Oivovu skrýš - stačilo sledovat stopy.

Oiva Juntunen vzal lopatu a vypravil se k liščímu doupěti. Půda byla zmrzlá, a tak uběhlo téměř půl dne, než byly těžké pruty v baráku. Kam je ale teď schovat? Podkroví by nebyla ta nejbezpečnější skrýš. Ani kůlna nebo stodola mu nepřipadaly vhodné, nemluvě o sauně či o stáji. V sauně pod kameny by sice Remes nejspíš zlato nehledal, ale ani to by nebyl nejlepší nápad, protože kdyby majora napadlo dát si pořádně horkou saunu, vzácné pruty by se mohly roztavit. Nakonec se rozhodl, že schová pruty do studny. Tam Remes určitě hledat nebude. Oiva Juntunen ovázal pruty silným drátem a jeden po druhém je opatrně spustil na dno studny. Vždy když bude potřebovat zlato, jednoduše si prut vytáhne, jako se tahá okov s vodou. Ve sněhu sice pak zůstanou stopy, ale když občas místo majora zajde pro vodu, Remes nebude mít důvod k podezření.

Teď to tedy byla skutečná zlatá studna.

Oiva Juntunen se vrátil do baráku, ukrojil si k obědu pořádný kus boloňského salámu a natáhl se na postel. Měl příjemný pocit, že všechno je zase v pořádku, tak jak má být. Když ale pak v myšlenkách zabloudil k maličké koltské stařence, klid a mír byly ty tam. Oiva Juntunen to cítil jako neodpuštělný zločin, že vyhnali tu nebožáčku ze svého domu. "Kdyby se tak vrátila..."

Dojedl, a protože tu nebyl major Remes, musel si ukrojit i druhý kus salámu sám.

XX.

RUDÝ AŽ PO UŠI, POSLOUCHAL REMES nářky koltské ženy za svými zády. Namáhavě se prodíral vysokým, rozbředlým sněhem, a ačkoliv babka byla jako pírkó, saně mu připadaly těžké jako cent. Do Pulju bylo ještě téměř deset kilometrů. Tohle nebude snadná cesta, říkal si Remes, když kočka utekla poprvé. Ve skutečnosti ji Naska pustila úmyslně, když ten volek, co je táhl, nedbal jejích protestů a nezastavil. Mrskla kocourem do závěje a s pláčem oznámila majoru Remesovi, že i když je k staré, ubohé ženě tak krutý, že ji násilím a svázanou jako vězně veze napospas cizím lidem, tak kočku, nevinné boží stvoření, snad nenechá zmrznout.

Remes se přebrodil k Jermakkimu a snažil se ho vzít do náruče. Kocour však byl z toho rámusu a křiku stále tak vyděšený, že vyšil majorovi na opáleném obličejí pár pořádných škrábanců. Major odnesl prskajícího mazlíčka zpět do saní a pokračoval s těžkým a zpěčujícím se nákladem za zády v cestě. Netrvalo však dlouho, a kočka opět letěla do závěje. A major

ji musel zase zachraňovat. Tentokrát to zkusil po dobrém, palčákem hladil kočku po rozzcuchaném hřbetě, ale starého kocoura tím neobměkčil. Jermakki se dál vzpouzel, ať to major zkoušel po dobrém nebo po zlém.

Když kočka utekla popáté, major udělal přestávku. Byl zmáčený potem, napůl ohluchlý od Nasčina neustávajícího jekotu a v tváři zjizvený kocouřními drápy. Ještě že si dokázal zapálit cigaretu, tak se mu ruce třásly námahou a vztekem.

"Ty seš voják! Já to tušila," vybuchla na něj Naska.

Remes přikývl. "Jsem major. Vlastně velitel praporu."

Naska Mosnikoffová se rozvzlykala. Svíjela se pláčem, až se jí provazy zařezávaly do vychrtlého těla. Major to srdceryvně vytyl nevydržel a začal stařenku utěšovat, že jí nehrozí žádné nebezpečí, že ji jen veze do vesnice. Avšak Naska naříkala jako na smrt odsouzený.

"Úplně stejně tehdy vojáci přivázali Kiureliho ke káře. Napřed ho zmlátili a pak přivázali, a když ho pak odváželi, ještě si dva na něj sedli. Už se nikdy nevrátil."

Proudy slz se valily dál. Nakonec i majorovi stoupl knedlík do krku. Když se v jeho praporu rozeřval nějaký citlivější prezenčák, major Remes mu utřel slzy pěstí. Tohle ale byla jiná, choulostivější situace. Major požádal Nasku, aby ještě vyprávěla o Kiurelim. Snad si tím uleví.

Kiureliho příběh na majora svou bezútěšností hluboce zapůsobil.

Přišlo mu ubohé stařenky líto, a tak jí rozvázal provazy, rozdělal vedle saní oheň a nabídl Nasce obložený chléb. Naska přestala naříkat, protáhla si ztuhlé údy a zavolala Jermakkiho, který příběhl a hned jí skočil do klína. A když se pak najedla a ohřála u ohně, vyprávěla o životě v Suojeli, jak si tam krásně žili a nikdo je neotravoval. Ale pak odvedli Kiureliho a všechno se změnilo. Vypukly války, napřed jedna, pak druhá. Kolty evakovali do Norska a do Švédska a nakonec do Sevettijarvi. Tam to bylo zase dobré - dokud nepřišli ti úředníci z města a neodvedli ji. A teď ji zase násilím odvázejí... Chytit takovou bábu nad hrobem není žádný kumšt, kdyby ale byla mladší, tak snadno by ji nedostali.

"Snažt e se pochopit i mě, " pokoušel se Remes uklidnit Nasku.

Naska se nesnažila. Podle ní takovéto násilí byla veliká nespravedlnost.

Unesou ji spoutanou jako zločince, ještě že ji nebijou.

Když oheň dohořel, major Remes požádal Nasku, aby si nasedla do saní, že budou pokračovat v cestě. Bylo už poledne a oni byli teprve na Sietteloselka. Musí si pospíšet, chtějí-li do tmy dorazit do Pulju.

"Paní bude tak laskavá a sedne si do saní. A pokud jde o tu kočku, už ji nepouštějte. "

Sotva to však dořekl, Naska mrskla Jermakim daleko do závěje.

Načež se rozkročila a pohrozila majorovi:

"Jestli zase přijdeš s těma provazama, tak tě kousnu!"

A tu ten hrubián major rezignoval. Přebrodl se za kočkou, přinesl ji zpět Nasce a se vzdycháním se posadil na kraj saní.

Naska vzdorovitě se špulila rty a sedla si vedle něj.

"I když Kiureliho zmlátili a odvezli, tak jeho starou ženu jen tak snadno nedostanete," prohlásila zarytě. Major Remes si odevzdaně říkal, že tenhle náklad prostě není v jeho silách dopravit do cíle. Pokud šlo o něj, Naska by klidně mohla zůstat u nich. Ale co by řekl Oiva Juntunen? Načež major vysvětlil Nasce, že on osobně nebyl pro to, aby ji odvezli. O jejím osudu ale rozhoduje jeho nadřízený, Oiva Juntunen. On je tu pán a jemu, majorovi, Naska darmo dělá předhůzky a s pláčem si stěžuje.

"Jedeme zpátky. A jestli ten Juntunen bude něco říkat - tak mu nabančíš," prohlásila Naska. "Tak zlé to snad nebude, abychom se museli prát."

Major pohlédl směrem k Pulju. Hluboká závěj a zasněžený les věru nelákaly pokračovat v cestě. To by se ještě něco nabrodl,

než by dorazili k cíli! Musel by Nasku opět přivázat a zacpat jí pusou roubíkem. A každopádně zabít kočku... A ta ostuda, až by se objevil ve vsi, na saních stařenu s roubíkem v ústech ... hrůza pomyslet. Major definitivně rezignoval. Obrátil saně a nakázal Nasci, aby si na ně vyskočila. Naska neposlechla, ale vykročila s kočkou v náruči za saněmi. A když major svůj rozkaz opakoval, odpověděla radostným hlasem:

"Kdepak, ve vyjetých kolejích už můžu po svejch a ty aspoň budeš mít lehčí saně . "

Oiva Juntunen sledoval oknem, jak se k baráku blíží procesí: vpředu se belhal major Remes, který táhl prázdné saně, a za saněmi vesele capkala Naska. Průvod uzavíral Nasčin kocour Jermakki . Bylo to zvláštní, ale ten pohled Oivu pobavil- a potěšil. Vyšel na dvůr, aby výpravu přivítal a zeptal se, zda je v lese nepotkala nějaká nehoda, když se vracejí všichni tři. Major se na Oivu za škaredil, a tak se Oiva Juntunen dál nevyptával, jen pomohl majorovi odtáhnout saně do kůlny, Mezitím Naska a kočka vklouzly dovnitř. Když pak muži přišli do světnice, Naska jim z kuchyně oznámila, že už dala péct sobí kýtu. "Však už mám pořádný hlad," zabručel major. "A pokud jde o tu koltskou bábu, odvez si ji do Pulju sám. Je to pěkná čarodějnice."

Kýta byla vynikající. Po jídle major zamířil do sauny, kde měl pověšené vyprané prádlo. Na šňůře chyběla dvě prostěradla. Snad tu nebyl zloděj, rozzlobeně si prادلák mumlal pod nos. Brzy se však ukázalo, že prostěradla odnesla Naska a ustlala si v komoře pro kuchaře. Kromě toho nanosila do kuchyně dříví a v krbu rozdělala oheň. Jakmile se dřevo rozhořelo, vyklouzla ven do temného zimního večera, a když se po chvíli vrátila, nesla plný džber vody. Mužům vysvětlila, že k večeři se budou podávat lehčí jídla a káva, i když ona sama večer kafe nepije, protože pak špatně usíná.

"I tak člověk v mém věku spí jako na vodě."

Večer se dívali na barevnou televizi . Při zprávách se Naska hrozně rozcílila, když celému národu ukazovali její fotografii i a současně oznamovali, že pátrání po koltské ženě, která se ztratila v laponských horách, bylo definitivně ukončeno .

"Kde vyhrabali tak ošklivé obrázky," syčela. "Mám lepší fotografie. Jak jsme se fotili s Kiurelim v Salmnjarvi, to bylo v roce 1912 nebo snad 1913, to tu ještě vládl Mikuláš. Kolikrát jsem si říkala, jestli zabili i Anastázii, nebo ji dokonce nechali naživu? Tehdá o té revoluci. To vy nemůžete pamatovat, protože jste moc mladý. "

Naska byla brzy v baráku pod Kuopsuvaarou jako doma. Neustále něco kutila, chystala mužům jídlo, myla nádobí, zametala podlahy a prala. Byla by i nosila vodu a dříví , ale v tom jí zabránili. Takový život se mužům, a zvláště majorovi, velice zamlouval. A když jim nakrásně přišla dlouhá chvíle, a dokonce si i stěžovali, že nemají co dělat, Naska pro ně hned vymyslela práci.

"Můžete střílet lišky! Minulou noc jich za saunou zase řádila celá smečka a sníh kolem studny je samá scanka. V kůlně roztrhaly pytel práškového mlíka. Tuhle zimu je těch potvor jako dobrehch."

A Naska vysvětlovala, proč je tolik lišek:

"Kdyby bylo víc vejřů a jinejch sov, tak by tu žádný lišky nebyly. Ale letos je na vejry špatnej rok. Ani v Sevetti jsem žádnýho neviděla . "

Major na přirozenou rovnováhu v přírodě, jak ji líčila Naska, moc nevěřil. Tvrdil, že sovy se liškami neživí, a proto neexistuje vzájemná souvztažnost mezi přemnožením lišek a menším výskytem výřů.

"Ale chlapče zlatá! To já taky vím, že vejř lišku neuštve. Ale

minulý léto se strašně přemnožili lumíci. Kdyby tehdy bylo dost vejřů, tak by všechny lumíky sežrali, ale vejři nebyli a nejsou ani teď'. No a lišky, když měly ty mraky lumíků, se začaly jako o závod kotit. Za lumíky přišlo do Laponska nejmíň milion lišek. I tady kolem baráku jich každou noc běhá aspoň stovka."

A Naska vyprávěla, jak za starých časů v Suojeli chytali lišky. Do vysokého pařezu se nahoře vysekala štěrbin a do ní se jako návnada dal kus masa. Jak se liška snažila dostat k návnadě, uvízla ve štěrbině a zůstala v ní viset za přední packy.

"Vždycky šíleně skučely, a jak to chlapi slyšeli, běželi a zabili je," vzpomínala Naska.

Oiva Juntunen znal ještě lepší způsob. Jednou ve Stockholmu zabloudil do Severského muzea, kde bylo zvláštní oddělení věnované historii lovu.

"Tam jsem viděl originální past. Do stromu silného tak asi šest, sedm palců byl ve výšce lidských prsou vyvrtán otvor, do něhož se zastrčila pevná šňůra. Na jednom konci šňůry byla smyčka jako oprátka, druhý konec byl přivázán ke koruně silnější břízy, která byla ohnutá jako tětíva. V oprátce byla malá past a návnada. Když se návnada pohnula, past sklapla a uvolnila břízu, která zaškrtila smyčku."

Načež Oiva Juntunen nakreslil na papír schéma vražedného zařízení.

Major nákres prohlédl a konstatoval, že to je zatraceně dobře vymyšlená past.

"Chlapče, neklej, a radši ukažte ten papír i mně!"

Také Naska musela přiznat, že to je chytrá past. A hned vyzvala muže, aby šli ty ďábelské vějičky nastrojit. Slíbila, že lišky sama stáhne a na jaře pak ještě kůže vydělá.

"A ty, Remesi, s nima zajedeš do Norska. Kůže prodáš a nakoupíš norskou vlnu. Upletu z ní palečnice a vesty, ty z umělé vlny nic nevydrží."

Nasčino nadšení nakazilo i Oivu Juntunena a majora Remese.

Začali do stromů vrtat jeden otvor za druhým, ličili oprátky, ohýbali pružné kmínky bříz a dávali do pastí jako návnadu párky.

Pak si ale vzpomněli na Pětistovku, své malé lišče.

"Ale co když se do pasti chytí Pětistovka!" hrozili se.

Oiva Juntunen několikrát zahvzdal a z lesa vyběhla Pětistovka.

Za tu dobu už pěkně vyrostla, své kamarády však poznala.

Přiběhla až k nim, pohladit se ale nedala. Major Remes jí hodil párky, ale Pětistovka o ně zjevně nestála. Jednu studenou uzenku sice vzala mezi zuby, hned s ní však odběhla, zahrabala ji do sněhu a vymočila se na ni. Když jí muži ukázali na nejbližší past s párkem, notně už zmrzlým, Pětistovka nejenže o párek neprojevila nejmenší zájem, ale otráveně se otočila a upalovala zpátky k lesu. A když se pak po chvíli vrátila, nesla v zubech gumovou kost!

"Ta se do našich pastí nechytí ani náhodou," spokojeně konstatoval Oiva. A muži pokračovali ve svém vražedném díle. Do týdne připravili přes šedesát liščích pastí. Jestli budou mít štěstí, bude les plný liščích viselců. Oblast, v níž nastražili pasti, nazvali "Les oběšených lišek".

Pro jistotu pak ke každé pasti připevnili kousek lepenky, na který napsali: "Jsi-li člověk, vystříhej se této pasti, je nebezpečná. Very dangerous."

Remes navrhl, aby varování napsali také v němčině, ale když o tom chvíli přemýšleli, dospěli k závěru, že nebude vadit, chytí-li se do pasti pár zvědavých německých turistů. A když potom v poledne při hutné masové polévce vyprávěli Nasce o těch varovných nápisech, Naska na adresu Němců prohlásila:

"Němců je jak mraků. Klidně jich pár můžete pověsit."

A pak přišla zima. Ta pravá, laponská. Vytrvale sněžilo a mráz ještě zesílil. Dohodli se, že je nejvyšší čas koupit motorové

saně a doplnit zásoby jídla. To bude opět úkol pro majora Remese. Napřed ale Oiva Juntunen musel sáhnout do zlatých rezerv. Zamkl Nasku a Remese do cely a pak se přikradl ke studni, nehlučně vyzvedl z jejích útrob jeden prut, ve světnici z něj odřízl pár stovek gramů a spustil zlato zpátky do studny. Aby vězně zmátl, chvíli chodil kolem baráku, zašel i k potoku, kde rýžovali zlato, vystoupil na vrchol Kuopsuvaary, a teprve potom se vrátil do baráku. Pro jistotu se pak ještě chvíli povaloval na lůžku, než vězně konečně propustil. "Čeho všeho se člověk nedočká, když žije tak dlouho! Nakonec ho zavřou do basy společně s vojenským pánem!" prohlásila Naska. Zlato opět upravili do úhledných šupinek, zvážili, nasypali do láhve a Remes se chystal na cestu. "Chovej se tam ve světě jako člověk," nabádala Naska majora, když se začal brodit sněhem směrem k Pulju. Oiva Juntunen mu připomněl: "A Pětistovce kup novou gumovou kost."

XXI.

VROVANIEMI SE MAJOR REMES ubytoval jako vždy v hotelu Pohjanhovi. Napřed si objednal na pokoj pití a s příjemnou chutí koňaku na patře zavolal ženě do Španělska. Na jihu stále bylo slunečno a teplo, na počasí si tedy žena stěžovat nemohla. Na víc neměla čas, neboť Remes pro jistotu hovor rychle ukončil. Poslal ale aspoň do Španělska dva tisíce marek a zavolal ještě oběma dcerám. Dozvěděl se, že ta mladší před dvěma týdny porodila. "Proto jsi tak pospíchala se svatbou," konstatoval čerstvý dědeček suše. Také oběma dcerám poukázal nějaké peníze. Když pak prodal Juntunenovo zlato, usoudil, že si zaslouží pořádně se napít. Byl teď přece dědeček... a to chce pořádného draka. Rovaniemi se otřásalo v základech, když se major rozparádil. Příjemně nachmelen se pak vydal na velkorysé nákupy. V obchodě s instalatérskými potřebami koupil stolitrový bojler, elektrické čerpadlo, několik desítek metrů vodovodních trubek a odpovídající množství spojovacího materiálu. A jak byl rozjetý, přikoupil ještě dvoumetrovou smaltovanou a nádherně bílou vanu. Aspoň se Naska bude moct pořádně vykoupat, říkal si major a sám se divil své štedrosti. Od manželky si pamatoval, že ženy potřebují k mytí mnohem víc vody než muži a navíc voda musela být teplá. Energie z generátoru bude bohatě stačit na zahřátí vody v bojleru a ještě se přitom můžou dívat na televizi a používat elektrickou plotýnku. Major si pobaveně představoval, jak koltská stařenka Naska Mosnikoffová podřimuje v horké pěnové lázni ... Nezapomněl ani na drahé vánoční dárky pro Nasku a Oivu Juntunena. Byl čas adventu a tak proč by i majorovo okoralé srdce nezjihlo předtuchou blížících se Vánoc! Později v hotelu vytanula v majorově podroušené mysli vzpomínka na rozhovor se Stickanem. Kdepak zůstala ta veselá děvčata, která si u něj objednal? Pod Kuopsuvaaru aspoň žádná nedorazila. Zašel tedy za ředitelem hotelu, který ho ujistil, že prozatím žádná podobná zásilka ze Stockholmu do Rovaniemi nedošla. Písemné instrukce, jež mu major posledně předal, má ale stále ve svém stole. Hotel Pohjanhovi vždy splní přání svých klientů, o tom major Remes nemusí pochybovat. Major okamžitě zavolal do Stockholmu. Když ho spojili se Stickanem, zařval na něho: "Stickane, ty mizero! Kde jsou naše dívky?" Stickan tvrdil, že se na tom pracuje. Jen musí mít ještě chvíli trpělivost. Sehnat slečny, které by byly ochotné cestovat tak daleko, je v této roční době velice obtížné, zvláště když zájemce má

tak vysoké požadavky. Ale je to už jen otázka dnů, nejvýš týdnů. Když i tahle věc byla vyřízena, major mohl pokračovat v oslavování. Dveře salonku, do něhož se nakonec uchýlil, se nestačily otvírat a zase zavírat. Křišťálové sklenice se plnily pěnivým mokaem. Major pil na vlast, na mír, na Vánoce a na všechno, co mu na světě bylo drahé. V hladových ústech mizely jedna za druhou sobí kotlety stejně jako klikvové pěny a velké porce flambované zmrzliny, které nestačili nosit na stůl, Remes oslavoval, komandoval a vyváděl.

Ráno se unavený mozek odmítal rozpomenout na události předešlého dne. Z obchodu s instalatérskými potřebami zavolali proklátě časně, že vana a ostatní sanitární zboží je už naloženo a zákazník může kdykoliv potvrdit příjem.

Ta informace majora tuze rozrušila.

Nevzpomínal si, že by kupoval nějaké vodovodní trubky, natožpak vanu. A zboží prý už bylo zaplacené!

Během rána pak do majorova pokoje přinášeli zboží všeho druhu. Jen dáreků bylo několik náručí, vše zabalené do nádherných vánočních papírů. Přinesli i krabici plnou ozdob na stromeček, v další krabici byla vánoční hvězda, svíčky...

"Do prčíc. To všechno jsem koupil?" ptal se nevěřicně poslíčka z obchodního domu a objednal si snídani na pokoj. Neodvažoval se jít do města, protože mohlo dorazit ještě další zboží. Jenom doufal, že nekoupil něco zcela nesmyslného.

Tok zboží neustával. Ložní prádlo, lyžařské boty, několik párů lyží a hůlek, holicí strojek, kulma, elektrický kartáček na zuby...

Muž, který zaklepal na dveře těsně před obědem, se představil jako mechanik firmy specializující se na motorové stroje.

"Váš sněžný skútr stojí na dvoře. I ty ocelové saně."

Skútr naložili na přívěs terénního vozidla a nachmelený major přikázal jet na Ounasvaaru, kde pak skútr vyzkoušeli. Major byl spokojený, skútr projížděl závějem jako po másle. Stál majlant, ale na tom nezáleželo: zlato v Juntunenově lahvičce bohatě stačilo na deset takových skútrů.

Po zkušební jízdě major pozval mechanika na oběd a pak jel do skladu obchodu s instalatérskými potřebami, kde naložili skútr a saně na nákladák k vaně, bojleru, trubkám a dalšímu instalatérskému harampádí. Doprostřed naskládá major dárky, vánoční ozdoby a zásoby jídla, prostě všechny drobnosti, které včera nakoupil. Pak řekl řidiči nákladáku, aby jel rovnou do Pulju, on že si vezme taxík.

V Pohjanhovi ho čekal čtyřciferný účet. Při placení se Remesovi mírně třásla ruka. Na účtu byly kromě dlouhého sloupce nejružnějších poživatin i položky za pronájem salonku a hudbu. Žádný div, že Remesova schopnost cokoliv si z toho pamatovat se rovnala nule.

Následovala zběsilá jízda taxíkem do Pulju. V Meltausu předjeli nákladák, na němž se kolébala obrovitá vana. Taxikář poznamenal:

"To jsou ale blázni. Dneska se už vany nekupují, úspěšnější je jen se sprchovat."

Vana je vizitka životní úrovně," zabručel major. "Sprchují se chudý. A lesní zvěř - v dešti."

V Pulju Remes čekal dobrou hodinu, než dorazil nákladák.

S řidičem složili náklad a vše pak naskládali do saní za skútre, navrch usadili vanu.

"Tu jistě v té divočině bohatě využijete," prohlásil řidič. Major Remes mu radši neodpověděl. Nastartoval a vyrazil se svým těžkým nákladem k pustinám Severu. Bylo už hodně po poledni, musel si pospíšet, chtěl-li za světla dorazit do baráku. Silný skútr měl co dělat, aby utáhl těžký náklad. Na jeho vršku poskakovala a kymácela se vana. Po několika metrech jízdy sletěla na zem: provazy ji neudržely. Jak vana narazila na silnou borovici, ozval se dutý úder, jako když udeří zvon na

kostele v Kemijarvi . Major bohapustě zaklel.
Několikrát ještě Remes přivázal vanu na místo, avšak ty svéhlavé
necky vždy znovu sletěly do závěje, jak jen skútr zvýšil
rychlost. Major si zoufal: Stojí vůbec za to vozit tuhle nádheru
až na Kuopsuvaru? Nebylo by moudřejší pohřbít tu potvoru
někam do závěje a prostě na ni zapomenout?
"Že jsem, já blázen, musel nakoupit takových krámů!" kál se
major.
Nakonec to ale vyřešil jinak. K tomu konci vany, kde byl kohoutek,
přivázal provaz a druhý konec provazu připevnil k zadní části saní.
Tak z vany vznikly jakési laponské saně. Aby
dobře seděly, naskládal do nich vánoční dárky a potraviny.
Teď už to šlo jako po másle. Skútr táhl saně a za saněmi svištěla
po sněhu smaltovaná vana.
Kampak na vojáka!" pochvaloval si major.
Vana snáze klouzala a také byla objemnější než saně, které
používali Laponci. Major si říkal, že na jihu, kde se vany
vyměňují za sprchové kouty, by si mohli přijít na pěkné peníze,
kdyby staré vany prodávali Laponcům jako náhradu za jejich
nepraktické saně.
Ale pak v dálece zaburácel druhý sněžný skútr. Jeho jasné
přední světlo vytrhlo majora z úvah o využitelnosti starých
koupadel. Za volantem seděl sobí policista Hurskainen, na nohou
měl tlusté jezdecké kalhoty a na hlavě helmu s kožešinovou
podšívkou. Odznak s mečí na čele helmy pak dodával Hurskainnovi
patřičnou úřední důležitost.
Hurskainen dojel až k majorovi a tam svého oře zastavil.
Řekl , že se vrací od Pasmajarvi, kde byly nalezeny ostatky několika
sobů . Soudě podle otvorů po kulkách, sobi neuhynuli
hladem. Může se jednat o zločin spáchaný ze závisti někým ze
sousedního sdružení chovatelů sobů. Načež Hurskainen chtěl
vědět, zda major nepotkal v okolí někoho podezřelého.
"Tady v té pustině? Ani náhodou."
Policistu zajímalo, kam major cestuje. Remes prohlásil, že si
od polesného ze Severinen pronajal na zimu srub.
"Mám dovolenou... takové milostivé léto. Abych si trochu
oddychl."
Major dával pozor, aby náhodou nedýchl policistovi do tváře.
Hurskainnovi by k opilosti stačil jediný doušek vzduchu
z Remesových ovíněných plic.
"Tak milostivé léto? Jste pravoslavný?"
" Teď už musím jet," prohlásil major místo odpovědi a nastartoval.
„Přeju vám, abyste dopadl ty zloděje sobů. "
Sobí detektiv hleděl nepřítomným pohledem za vzdalujícím
se majorem a nevěděl, co si má myslet. Důstojník měl zjevně
nový skútr, nové saně plné zboží... a za saněmi ještě vanu plnou
vánočních dárek.
Nešlo mu do hlavy, proč důstojník v hodnosti majora ujíždí
tuhle Bohem opuštěnou krajinou a za sebou táhne vanu! Tady
přece není vodovod, natožpak koupelna! Hurskainen se snažil
rozpomenout, není-li nezákonné táhnout v době nejkrutějších
zimních mrazů po pozemcích patřících oblastní lesní správě
koupací vanu. Zákonodárce v parlamentu zřejmě taková možnost
ani nenapadla.
Policista si povzddechl. Tímhle zapomenutým krajem se potulovala
už lecjaká cháska, často úplní cvoci, kteří s sebou tahali
ty nejpodivnější věci , zákonné i nezákonné. Poprvé v životě
tu však potkal koupací vanu.
"Hajzlové si z policistů si dělají šoufky. Projíždějí se tu s vanou
..."
Chvilí ještě váhal , nemá-li si jet toho chlápka s vanou prověřit,
ale pak se rozhodl pokračovat v pátrání po zlodějích sobů.
Ta věc s vanou mu připadala tak neskutečně podivná, že považoval
za nejmoudřejší co nejdřív na ni zapomenout.

XXII.

KONEČNĚ MAJOR REMES PRUDKÝM obloukem zatočil na dvůr jejich zlatého baráku . S tváří pokrytou tlustou vrstvou jíní a vanou plnou dárků připomínal joulupukkiho, finského Ježíška.

S tím ovšem rozdílem, že Ježíškové bývají zřídka tak nachmelení jako teď Remes. Asi to bude tím, že přijíždějí se svými dárky z posvátné hory Korvatunturi, a ne z Pohjanhovi.

Remes těžce sesedl a odnesl vánoční dárky do cely. Pak předvedl Oivovi Juntunenovi sněžný skútr. Dostalo se mu zasloužené pochvaly, a když se pak Oiva rozhodl udělat s tím technickým zázrakem zkušební kolečko Naska trvala na tom že pojede s ním ' ,

Sníh i nízké křoví jen praštěly a Naska pištěla radostí. Takovou zběsilou jízdu zažila naposledy někdy před sedmdesáti lety, když jeli s Kiurelim na saních tažených divokým sobem ze Suonikyla do Salmijarvi, Nascé pro snubní prstýnek a Kiurelimu pro kořalku .

Pak major Remes poněkud nesměle předvedl další akvizici .

Vanu ho prý napadlo koupit, když jako... mají v baráku ženu .

Vodovodní trubky uložil do dílny a vanu strčil pod schody, kde byla chráněná před sněhem a zvědavými pohledy. Čerpadlo schoval pod svoji palandu.

"Trochu luxusu neuškodí," pochvaloval si Oiva Juntunen.

Zvlášť nápad pořídit si koupelnu se mu zamlouval. Budou si teď bydlet komfortněji než někde v činžáku. Tak se to ostatně slušelo na panské sídlo, které má studnu plnou zlata.

Zbytek dne Remes proležel. Večer se pak jen s nejvyšším úsilím dopotácel ke stolu, na který Naska přinesla masovou polévku a lívance a jako dezert ještě jahody se šlehačkou. Po kávě šli všichni spát.

Ráno byl major Remes zase jako rybička. Vyprázdnil komoru

za kuchyní - až ji otáfluje, bude z ní koupelna jedna báseň.

Bojler umístí do podkroví a povede trubky do předsíně a odtud pod sněhem ke studni. Čerpadlo bylo konstruováno tak, že jakmile přestane čerpat, automaticky se zapne zpětný ventil a voda, jež zůstala v potrubí, se vrátí do studny. Nehrozilo tedy nebezpečí, že v trubkách zamrzne voda. V kuchyni nebo v koupelně pak stačí otočit kohoutkem a čerpadlo se zapne a začne tlačit vodu ze studny do trubek.

V Nascé našel Remes horlivého pomocníka. Babka mu podávala nářadí, nosila trubky a každou chvíli se na něco zeptala.

Nakonec Remese poprosila, aby jí v létě přišel nainstalovat do chalupy taky takové čerpací zařízení. Předpokládala totiž, že v létě se už odváží vrátit se domů.

"Kdybyste šla do domova důchodců v Inari, ušetříte za vodu a kdoví za co ještě ," prohlásil Oiva Juntunen a dál studoval návod k obsluze čerpadla . To také byl jeho jediný příspěvek ke stavbě koupelny.

Místo odpovědi na Juntunenovu dobře míněnou radu jim Naska začala vyprávět, co kdysi prožila v Suonikyla. Bylo to brzy po mírové smlouvě z roku 1922, kdy Finsko získalo Petsamo a s ním i Nasčínu koltskou vesnici.

"Přijela těch novejších pánů velká síla a počítali lidi, zapisovali je do seznamů , ptali se na věk a víru a kolik kdo má sobů a sítí na ryby a kdo umí číst a kdo ne. Nakonec natrefili na starou Jarmanku a prohlásili, že je příliš stará a že musí do starobince. Ale babka, že nikam nepude, že je jí dobře ve svém.

A nešla, i když jí moc vyhrožovali.

Jarmanka se už těšila, že se zachránila, ale neuplynul ani měsíc a přijeli znova. Strhla se

bitka, jakou ves neviděla. Tahalo ji snad deset chlapů a nakonec ji přemohli, byla přece jen už moc stará. V Petsamu ji naložili

na nákladák, sotva ale vyjeli, Jarmanka seskočila z vozu a utekla do hor. Hledali ji, co mohli, ale babka se jim schovala do pukliny ve skále, a tak ji nenašli. Objevíli ji až příští léto místní lidé. Seděla v malý jeskyňce se zkříženejma rukama, nejspíš nakonec zmrzla. Před jeskyňkou ležela hromádka kostí z bělokura. Jak ho asi dokázala chytit? Její tělo finskému státu nevrátili, ale v noci přenesli nebožku do Suojeli a tam ji tajně pohřbili. Nikomu cizímu o tom neřekli a nikdo se už taky na Jarmanku neptal. Tenkrát jsem se rozhodla, že nesmím skončit ve starobinci. A taky jsem tam neskončila, i když si pro mě na podzim přišli. Utekla jsem jim jako Jarmanka!"

"Ale časy se přece změnily," namítl Oiva Juntunen.

"Jo, změnily. Akorát že dneska napřed přijdou s kytkou - a pak tě stejně násilím odvezou."

A Naska se otočila a zamířila zpět k baráku. Cestou si rozzlobeně brumlala:

"To je teda pěkně tvrdý zákon. Jak člověk zestárne, tak pěkně svázat jako slepici a šup s ním do vsi. Mě takhle chtěli odvézt do Pulju. Kdybych jim neutekla, tak bůhví v jaký špěluňce bych strávila zbytek života."

"Tak už na to, Nasko, zapomeňte," uklidňovali ji muži. Ale ze světnice bylo ještě dlouho slyšet rachocení nábytku, jak Naska zuřivě zametala podlahu, i na kocoura několikrát houkla.

Do týdne bylo instalátérské dílo hotovo. Remes nastartoval generátor, přivedl do systému elektrický proud a čerpadlo začalo plnými doušky nasávat vodu ze studny. V trubkách to klokotalo a bouřilo, jak pumpa hnala vodu a vzduch do bojleru.

Vyrovňovací nádrž se plnila, a když pak pootočili kohoutkem, vyletěl z trubek vzduch a za pár vteřin začala z kohoutku prýštět křišťálově čistá voda, která byla zprvu studená, brzy se však začala ohřívat. Zavřeli kohoutek, chvíli počkali a pak Oiva Juntunen zavolal na Nasku. Když přišla, oznámil jí, že lázeň pro paní Mosnikoffovou je připravena. Major zatím přinesl Nasce kartáč, ručník a pěnu do koupele.

Nasce se do koupání moc nechtělo. Změřila si vanu podezřívavým pohledem a prohlásila:

"Starej člověk se může utopit. Zvlášť když neumí plavat."

Vana se plnila vodou, z které se nádherně pářilo.

"Tak do toho," povzbuzoval Nasku Remes. "Nebudeme se dívat, zavřeme za vámi. A vy si zatím v klidu ozkoušíte, jak to funguje."

Naska se bránila. Chtěla, aby se napřed vykouпали muži, kteří s tím mají víc zkušeností.

"Jakživa jsem v takový divný bedně neležela. Děsí mě, že..."

Ale když major Remes a Oiva Juntunen Nasce pohrozili, že jestliže okamžitě neposlechne, přivážíou ji k saním a i s kocourem odvezou do Pulju, nezbývalo jí, než se podvolil. Zavřela dveře a pomalu se svlékla. Muži ji zpoza dveří instruovali.

"Když voda bude moc studená, trochu jí odeberte a připust'te místo ní horkou. Napřed ale zkuste prstem, jestli vám teplota vyhovuje," radil Remes.

"A pozor, at' neuklouznete," dodal Oiva Juntunen.

Nějakou chvíli bylo v koupelně ticho. Naska sbírala odvalu.

Nebylo jí pomoci, musela do té rakve vlézt. Za dveřmi ji Oiva Juntunen dál nadšeně povzbuzoval:

"Jen do toho, voda nekouše!"

Naska si brblala pod nos: "No tohle... plavat uvnitř baráku, vprostřed zimy... kdyby to viděl Kiureli, vlastním o čím by nevěřil."

A tak se Naska Mosnikoffová poprvé v životě koupala ve vaně naplněné teplou vodou. Báhnila si v ní a rozfoukávala po hladině obláčky pěny. V každém kloubu cítila tak nádherné teplo, že se jí až chtělo brečet. Dobrou hodinu tak vydržela, a teprve pak se umyla, utřela a oblékla. Když vyšla z koupelny,

děkovala mužům:

Děkuju vám , andílkové, to byla nádhera! Můžu si do tý bedny lehnout každej den ? Samozřejmě vám zaplatím, jen co dostanu důchod."

"Kvůli vám jsem ji přece přivezl , " prohlásil Remes velkoryse.

Pak se vykouпали muži, napřed Oiva, po něm major. Taký se oholili, nastříkali si do podpaží dezodorant a oblékli si čisté spodní prádlo. Po kávě se natáhl i na postel a četli si a luštili křížovky. Bylo jim všem moc dobře.

Večer se dívali na televizi, a sotva ji pak vypnuli, ozvalo se zvenčí srdcelomné zavřeštění. Přicházelo odněkud z Lesa oběšených lišek . Všichni tři vyběhli na schody a poslouchali.

Z lesa se nesl srdcervoucí řev . Tak zvířecí , že se všem třem hrůzou zježily chlupy na zátylku. Naska zašeptala třesoucím se hlasem:

"To je medvěd! "

Major Remes a Oiva Juntunen se rychle oblékli. Oiva Juntunen si vzal kapesní svítilnu a sekyru, Remes se ozbrojil železnou tyčí. Jestli se do liščí pasti chytil medvěd, budou litovat, že si neobstarali pušku. Major odvážně vykročil do tmy, Oiva Juntunen ho opatrně následoval , připraven okamžitě se dát na útěk . Jedna z pastí skutečně sklapla. U tlustého kmene smrku sebou zmítala dlouhonohá šelma a z hrdla se jí draly přidušené výkřiky. Remes požádal Oivu Juntunena, aby mu na tu bestii posvítíl a rozmáchl se železnou tyčí k smrtícímu úderu. Naštěstí se Oivovi podařilo osvítit šelmu, dřív než major Remes udeřil. Do pasti se nechtyl medvěd, ale sobí policista Hurskainen. V ruce držel zmrzlý párek.

XXIII.

HURSKAINEN BYL PĚKNĚ NAŠTVANÝ. Nedopadl zloděje sobů, ačkoliv mu už byl na stopě . Bůh však dopustil, že stopy zasypal sníh a pronásledovatel vyšel naprázdno. Zase jeden laponský mafián unikl prodloužené ruce zákona!

To ale nebyl o všechno. Jak se vracel z neúspěšného honu, náhle se v kuželu reflektoru jeho skútru objevila podivná konstrukce, dílo lidských rukou: kmínek břízy ohnutý směrem k tlustému smrku. Součástí konstrukce byl provaz a taky nějaký papírek, připevněný ke stromu. Vedle lístku byl párek. Hurskainen měl hlad. Sestoupil ze saní , aby si vzal uzenku a přečetl , co stálo na lístku. .

Sotva se však jeho ruka dotkla párku, prořízlo vzduch zasvištění. Bříza se narovнала a stáhla Hurskainenovi provaz kolem krku. Smyčka, v které zůstal policista viset na kmeni ojměného smrku , byla tak pevná , že zpočátku Hurskainen nevydal ani hlásek. Jen dál svíral v pěsti zmrzlý párek. Tohle byla hodně nepříjemná situace.

I kdyby dostal ruku mezi krční žílu a provaz, moc by to nepomohlo, neboť vražedná oprátka stále těsněji utahovala vražednou oprátku. Hurskainen několikrát zalapal po dechu, opřel si rozpálené čelo o ledový kmen smrku a sípavě se rozkřičel.

Hurskainen pocházel z jihu Finska, z Hyvinkää. Byl rozvedený, žena ho opustila. Aby zapomněl na nevydařené manželství dal se přeložit na sever k sobím policistům . V mládí Hurskainen proslul jako vůdce fanoušků místního fotbalového klubu, měl tedy pro případ nutnosti dostatečný hlasový fond.

Ten případ nyní nastal.

A tak Hurskainen křičel a ječel, a jak jeho oči přivykly šeru, mohl také už přečíst, co bylo napsáno na lístku.

"Jsi-li člověk, vystřihej se této pasti, je nebezpečná . "

I v této chvíli hrozící bídné smrti se policista Hurskainen dokázal rozčílit. "Jsi-li člověk ..."

Až do hořkého konce se nestydí vysmívat se policistům .

Zvlášť tady na severu je nepovažují za lidi. Laponci s tou svou pokřivenou morální výchovou se člověku smějí do obličeje klidně se před policisty domlouvají svou laponskou hatmatilkou, jako by chtěli ukázat, že finské zákony v té jejich divočině neplatí. Vraždí jeden druhému soby a pak to ještě zapijí pivem. Zatracené hadí plémě! .

A Hurskainen se opět rozkřičel, co mu svírané hrdlo dovolilo. Hurskainenovo volání o pomoc jako první uslyšela Pětistovka. Když příběhla blíž, zjistila, že u velkého smrku napůl stojí, napůl visí nějaký člověk a dělá takový randál, že se Pětistovce ježlily chlupy na hřbetě. Jinak ale viděla ve řvoucím Hurskarinenovi budoucí kořist. Nebude trvat dlouho, a ten člověk přestane křičet. Pak se do něho může pustit. Zatím se však od něj musela držet v uctivé vzdálenosti, neboť ten člověk vypadal tuze rozzlobeně a nebezpečně. A tak Pětistovka jen několikrát obešla smrk, označovala si to místo a běžela po svých. Cítila se náramně dobře. Hřálo ji vědomí, že už zanedlouho jí její milovaný les nabídne velkou, šťavnatou kořist, která jí bohatě vystačí až do konce zimy.

Hurskainen křičel už nejméně dvě hodiny a pomalu přestával doufat, že ho někdo zachrání. Takto že by měl skončit jeho život? Nebylo to zrovna nejlepší zakončení policejní dráhy.

Ale pak se k němu z temného lesa donesly nějaké hlasy a vzápětí k smrti vyčerpaný Hurskainen zahlédl kužel světla, který se objevil a zase zmizel... Blížil se k němu, avšak zoufale pomalu a nejistě. Hurskainen z posledních sil vykřikl...

Jenomže když už si myslel, že je zachráněný, spatřil ve světle kapesní svítilny muže, který měl snědou tvář zkřivenou krvelačným šklebem a nad hlavou mával těžkou železnou tyčí.

To major Remes se hotovil k ráně z milosti! Ano, byl to on, ten chlap s vanou, a teď mřít přímo na těžce zkoušenou hlavu sobího policisty Hurskainena. Hurskainen zavřel oči jako Kristus na kříži. Vypij u svůj pohár hořkosti až do dna, blesklo mu hlavou.

V poslední chvíli zasáhl Oiva Juntunen. Není to šelma, ale policajt, sykl na Remese. Major Remes pomalu spustil železnou tyč podél těla. Život chrabrého policisty byl zachráněn.

Minutu poté, co zjistil, že do pasti se chytil policista, Oiva Juntunen zmizel ve tmě. Upaloval zpátky do baráku, nakázal Nasce, ať si na sebe natáhne něco hodně teplého, a pak ji před sebou hnál ke stáji. Strčil babku do cely a vklouzl za ní.

"Do liščí pasti se omylem chytil policajt. Ted' musíme být zticha, aby nás nenašel," zašeptal Nasce do ucha, Major Remes přeřízl oprátku. Hurskainen několikrát polkl a pak se zhluboka nadechl. Ohryzek měl jako v ohni a krk se mu za ty dvě hodiny protáhl nejméně o půl metru.

Remes odvedl Hurskainena do baráku. Byl prázdný - výborně, Naska a Oiva Juntunen se stačili schovat. Remes vybídl Hurskainena, aby se posadil. Sobí policista se natáhl na Juntunenovu postel a začal si mnout černý proužek kolem krku. Báł se, že má něco s měkkým patrem, tak hrozně ho páčil celý krk. Slušelo by se majora hned začerstva vyslechnout, ale jak dostaneš z pytláka přiznání, když při každém polknutí jako bys schlamstl žiletku!

"Mohu vzácnému hostu nabídnout čaj?" zeptal se major Remes. Ale Hurskainen jen unaveně zavrtěl hlavou. Neměl vůbec na nic chuť.

Když Hurskainen usnul, major Remes donesl Nasce a Oivovi deky a dveře cely zvenčí zamkl. Pak pečlivě zhladil stopy před stáji pro případ, že by ráno policistu napadlo čenichat kolem stavení. Teprve pak major Remes ulehl, dlouho však nemohl usnout. Situace byla vážná. Co když policista začne prohledávat okolí baráku a objeví Nasku a Oivu Juntunena? Má ho snad zabít nebo aspoň pořádně praštit po hlavě, aby ztratil paměť? Oiva Juntunen a Naska Mosnikoffová se k sobě přitulili jako

štěňata. I když Koltka byla drobná a stářím vyschlá, teplo, jež z ní sálalo, stačilo, aby Oiva Juntunen nezmrzl. Oiva odhadoval, že tahle pětacířicetakilová stařena vyvine pod tlustými dekami teplo odpovídající alespoň patnácti, možná i dvaceti wattům. Ampérů samozřejmě mnohem méně, než kdyby to byla mladice.

Naska spala jako zabitá. Měla nádherný sen: ležela opět v bezpečné náruči svého milovaného Kiureliho. Vydržela by tak celý týden, ale vzešlo ráno a zvenčí doléhal až do stáje hlas policisty Hurskainena.

"Nějako u pokutu vám dát musím, protože kladení takovýchto pastí je nezákonné. Řekněme ve výši vaší mzdy za deset pracovních dnů. Vyhovuje?"

Major se zeptal, zda může pokutu zaplatit až po Vánocích. Samozřejmě" souhlasil sobí policista Hurskainen a rozloučil se. "Moc děkuju za nocleh. V těchto končinách jeden zřídkakdy potká tak rozumného a vstřícného člověka. My úřední osoby musíme držet při sobě."

A za chvíli již bylo slyšet, jak Hurskainen startuje, a vzdalující se, slábnoucí zvuk motoru. Policista s černým proužkem kolem krku se opět vydal po stopách laponských zločinců. Jen si teď musel dávat pozor na nezákonné léčky.

Nasku Mosnikoffovou a Oivu Juntunena major osvobodil, teprve když definitivně odezněl řev motorových saní. Chladem načisto ztuhlí vešli do světnice, kde na ně již čekal hrnek horké kávy.

"To bych nevěřila, že ještě v tomhle věku se budu objímat s mužským," pochvalovala si Naska.

Oivu Juntunena návštěva policisty znepokojila. Co tu ten člověk šmejdí? Snad ještě nehledají Nasku? Nebo policie dostala hlášku o zlatě a o Oivovi Juntunenovi?

Major Remes kamaráda uklidňoval.

Jenom honí zloděje sobů. A mně dal pokutu za ty pasti."

"Kdybyste udělali ty pastě v pařezu, tak by se do nich policajt nechtyl. Člověk má mnohem tlustší pazouru než liška.

I policajt," prohlásila Naska.

Radši si jděte lehnout máte toho už dneska dost," řekl major.

Oivu Juntunena rozčilovalo, že hon na lišky se zvrhl v lov policajtů. Utekli sem, aby se policii vyhnuli, ne aby je lovili, mumlal si nespokojeně ještě v posteli.

Majorovi se spát nechtělo, a tak šel na dvůr. Začínalo ho to tu nudit. Otráveně se díval na nekonečné obrysy pahorků a třasovisek. Zatraceně nevlídná doba, říkal si, jen modrá šed', osamělost, bezčasy. Zoufale toužil po ženě - a na jeho trýzeň nebyla lékem devadesátiletá Koltka.

Kdyby tu aspoň někde nablízku byl důstojnický klub! Zajel by si popovídat se sobě rovnými. I poddůstojnický by stačil. Nebo aspoň kantýna... kde by dostal čerstvé koblihy a mošt.

"Ani ta pitomá kantýna tu není! "

Major vešel do dřevníku a vztekle začal štípat dříví do krbu.

I manželka je někde ve Španělsku. Tohle teda byla hodně uhozená zima!

Tou dobou se k Rovaniemi blížilo letadlo společnosti Finnair.

V letadle bylo několik helsinských obchodníků a pár poslanců, členů jakési obskurní delegace, kteří měli na hlavě beranice a jen obtížně se probírali z opice, a kromě toho ještě pár cestujících, na nichž jsi nepoznal, zda to jsou turisté nebo nějakí poradci. A pak tu byly též dvě půvabné Švédky, osvěžující prvek v té mrtvé šedi mužských tváří. Ženy byly mladé a krásné a neustále se smály, líčily a otevíraly a zavíraly kabelky. I půvabné letušky vedle nich vypadaly jako šedé myši. Letadlo dosedlo na letištní plochu, obklopenou vysokými závějemi. Švédky se zabalily do teplých kožichů a vystoupily.

"Och!"

Pár kroků od přistávací dráhy se prohánělo několik sobů postříbřených jinovatkou. A nízko po mrazivém nebi hřměl osamělý Draken detašované laponské letecké jednotky. Ženy nasedly do taxíku a požádaly řidiče, aby je odvezl do Pohjanhovi. Taxikář Valiruikka si říkal, že ve městě asi zase bude nějaká konference, když sem přijely manekýnky až ze zahraničí. "Silvuplé," řekl, když zastavil před Pohjanhovi a otevřel ženám dvířka svého vozu. "Silvuplé, sedmdesát korun."

XXIV.

NA RECEPCI SE ŽENY ZAPSALY do knihy hostů: Jedna se jmenovala Agneta, druhá Kristýna. Agneta byla Švédka, Kristýna Dánka a obě bydlely ve Stockholmu. Ženy se zeptaly recepčního, zda pro ně jistý major Remes nenechal v hotelu dopis a nějaké instrukce. Že jsou ty ženy, na které čekal. Recepční jim předal obálku, v níž byly pokyny na cestu, a svazek bankovek. Ženy spěchaly do svého pokoje a tam s chichotáním začaly studovat majorův dopis. Podle Remesových pokynů si měly vzít taxík a okamžitě odjet do Kittila. Tam si za průvodce najmou některého z místních Laponců, člověka, který se vyzná v horách a bezpečně je dovede až ke Kuopsuvaare. Úředník, který má na obecním úřadě na starosti cestovní ruch, jim jistě poradí vhodnou osobu. V dopise ještě stálo, ať se na cestu zásobí nejen teplým zimním oblečením, ale také dostatečným množstvím alkoholu. "Kosmetiku a jiné osobní rekvizity jste si jistě přivezly ze Stockholmu. A tak tedy vítejte ve finském Laponsku, Váš major Remes."

Ženy upijely suché bílé víno, lakovaly si nehty a rozprávěly o svém povolání. Agneta prohlásila:

"Povolání prostitutky je vzrušující. Kdybych šla na učitelský ústav, stěží bych teď byla tady. Učila bych někde v Sollefteu zlomyslné haranty."

Kristýna namítla, že i jejich povolání má své stinné stránky.

"Některý mužský se chovají jako prasata. Holky jako my taky nemůžou mít děti, a já tak miluju miminka!"

Agneta uznávala, že mimina jsou roztomilá a k pomilování, ale Kristýna nesmí zapomínat, že i dětičky jednou vyrostou.

"Vem si takový křičičí miminko - vyrostе z něj chlap. A ty přece dobře víš, co jsou chlapi zač. Všichni!"

S tím Kristýna souhlasila. Nejlepší by bylo, kdyby na světě nebyl jediný mužský. I když na druhé straně - pak by se například nekonala ani tato cesta do Laponska. Bylo vzrušující cestovat letadly, posedávat v drahých hotelích u baru, nechat si od mužů otevírat dveře.

Ženy strávily v Rovaniemi dva nádherné dny. Navštěvovaly místní restaurace, půjčily si lyže a sjížděly svahy Ounasvaary. Dlouho spaly a objednaly si snídani do postele. Mužům se však vyhýbaly, třebaže po chodbách hotelu se promenovali žádostiví gentlemani snad z celé Skandinávie, zvláště v pozdních nočních hodinách.

Až třetího dne se vypravily na cestu. Jely taxíkem krajinou sevřenou v neviditelných spárech polární noci. V Kittilu navštívily mládence, který měl na starosti turistický ruch.

Že jako přijely do Finska na dovolenou a potřebovaly zkušeného průvodce, který by je odvedl do odlehlého srubu, kde na ně čekali přátelé.

Na čež ukázaly tomu muži, jmenoval se Jouts-Jarvi, podrobnou mapku, na níž major Remes tlustou fixkou vyznačil polohu baráku pod Kuopsuvaarou.

Jouts-Jarvi byl na vrcholu blaha. Konečně mnohaletá snaha o povznesení turismu v jeho rodné obci přinesla ovoce! Tyto ženy nebyly obyčejní baťůžkáři, ale movité cizinky, jež si zvolily

Kittila jako zvlášť významné místo na zeměkouli a které se jistě dají vidět a obohatí chudou obecní kasu. Kolikrát přesvědčoval starostu, že právě takové turisty je třeba přilákat do Kittila! S nimi přijde do jejich obce a současně i do celého kraje, celé země cenná cizí měna. A díky nově vytvořeným pracovním místům v oblasti služeb a turismu bude tento odlehlý kraj moci s nadějí hledět do budoucnosti, vstříc světlým zítřkům. Jouts-Jarvi se rozhodl, že nabídne cizím kráskám toho nejlepšího průvodce, Pieru Vittorma. Mimo jiné i proto, že už mu bylo přes šedesát, a tak nehrozilo nebezpečí, že bude ženy obtěžovat, jak se o to občas pokoušeli někteří mladší průvodci. Ale především to byl člověk, který znal v tomhle kraji každý strom, každý močál, ba i každý kámen. A že Piera byl taky pěkný otrapa, ludrák a zloděj sobů, z hlediska zákonnosti veskrze smutný případ? Nad tím teď bylo třeba přihmouřit obě oči. Hlavně že ženy dostanou šikovného průvodce - člověka, který se narodil a vyrostl tady na konci světa a který dokázal určovat směr bez kompasu lépe než ten nejzkušenější stěhovavý pták. Jak Piera Vittorm spatřil ty dvě krasotinky, neváhal ani vteřinu. Samozřejmě, že si pro taková stvoření najde čas! Vykoupal se a oholil, učesal se a oblékl si své nejlepší oblečení. A do podpaží si nastříkal půl láhve dezodorantu. "A de se na věc! " V Pulju Piera napřed naložil do skútru zavazadla a pak požádal ženy, aby se posadily do saní, které přivázal za skútr. Sám si natáhl kožešinový kabát a ženám dal tlusté sobí kožešiny, které je měly ochránit před větrem. Agneta a Kristýna se hned s chichotáním zabalily do kožešin. Všechno jim to připadalo velice zábavné a vzrušující, a tak si začaly Pieru dobírat: Že jako konečně potkaly opravdového Ježíška, který je doveze až do Korvantunturi. Piera samozřejmě věděl, kde leží Kuopsuvaara. V padesátých letech v tom kraji kácel les a sekl se sekyrou do levé nohy, že dodnes kulhal. A když byl opilý, tak ho ta mrcha noha někdy zradila, že se poroučel k zemi. Důchod však za tu hnátu nedostal, ačkoliv mnohý jiný s oběma zdravýma nohama bral podporu nebo dokonce rentu. Proto se nelze divit, že Piera občas, vlastně dost často složil cizího soba. Taky prodával kořalku, hrál v baráku telefonistů karty a dokonce, to když se jeho názor na zákonný způsob života hrubě neshodl s názorem většinové společnosti, párkrát navštívil vězení. Dnes však měl šťastný den. Dvě pomilováníhodné krasavice se choulily pod kožešinami v jeho nablýskaných saních. Nespěchavě vyrazil do temnějšího zimního večera. Nebyl důvod spěchat, ti lidé pod Kuopsuvaarou, ať již to byl kdokoliv počkají, vždyť možná ani nevěděli, že návštěva je už na cestě. Piera se rozhodl, že s krasavicemi stráví v pustině pár dnů a hlavně nocí ozářených plameny táboráku. Považoval se za docela slušného znalce žen, který jen měl tu smůlu, že dosud nepotkal takovou, která by byla ochotná se za něho provdat. Baby ho pomlouvaly, že smrdí kořalkou, potem a kouřem z ohně. Taky že jí rukama, často bezostyšně prdí, má zažloutlé zuby, vlasy jako vrabčí hnízdo... Když se Piera doslechl, co o něm ženské říkají, naštvál se a prohlásil: „O vás bych si ani neopřel koště, krásy pitomý." Teď ale měl oholenou bradu a v saních dvě půvabné cizinky. A všude kolem tajemně šuměla jeho milovaná zimní pustina. Piera sice mířil ke Kuopsuvaare, v poslední chvíli však zahnul na sever a horu minul. Dovezl svůj drahocenný náklad až k Sattalomavaare, vzdálené dobrých deset kilometrů od Kuopsuvaary. Tam zastavil a vysvětlil překvapeným ženám, že začal zlobit motor. Hned se taky jako pustil do opravování. Chvilí se šťoural v motoru a pak uvolnil karburátor a vyfoukl z něj benzin na sníh. Namontoval karburátor zpátky a pokusil se nastartovat.

Motor samozřejmě nenaskočil. Piera divoce škubal šňůrou startéru, až mu málem spadla kožešinová čepice, ale motor na pokusy proradného staříka nereagoval a dál zarytě mlčel. Nezbyvalo, než začít chystat oheň. Ženy temná pustina děsila. Choulily se v koutku saní a tulily se k sobě, zatímco Piera porážel uschlou borovici a rozdělával oheň. Také oklestil pár smrčků a udělal z nich a z větví borovice dostatečně velký přístřešek. Pak pověsil nad oheň konvici na kávu, rozprostřel kolem ohniště voňavé haluze a vyzval ženy, aby se ně uvelebily. Nebeská bář byla poseta tisíci hvězdami, mráz zesílil. S nocí se probudila polární záře a směrem od Země nebožtíka Juchy až sem doléhal nárek hladové lišky, Pětistovky. Ženy ty neznámé zvuky děsily, Piera však byl pozorný hostitel a ochránce. Třel ženám paže i šije, aby jim mrazem nezuhly, pak jeho ruce všudybylky vklouzly pod kožešiny, klouzaly hloub a hlouběji, až nakonec zmizel pod kožešinami i on sám. Napřed se přitulil k jedné ženě, pak k druhé... Celou noc Piera Vittorm skotačil s těmi krasotinkami. A věru, že bylo pod voňavým přístřeškem veselo - a tak krásně teplo! A vždy když někde v dálce Pětistovka zanotovala další sloku své hladové písně, Piera načil další kapitolu svého švédského blaha. Jen se v duchu divil, že jsou na světě i takovéhle ženy: dají a ani mu neuštedří pohlavěk. "To jsou holt cizinky." Nakonec Piera něžně zabalil ženy do kožešin a sám se uvelebil mezi ně, aby si v té předjitní hodině popřál na dovršení celonoční slasti ještě pár okamžiků zaslouženého spánku. Ve stejné chvíli se probudil major Remes. Když vyšel na dvůr, slyšel sice nářikavé volání Pětistovky, bledé jitní nebe mu však neprozradilo, jaké štěstí právě prožil Piera Vittorm. Laponské nebe všechno vidí, odhalí však jen to, co uzná za vhodné. Major si těžce vzdychl. Tak toužil po ženě, že mu ani kouření nechutnalo. V poslední době myslel na ženy víc než na pomerančovou kořalku. Zkoušej, Pane, ale nezavrhuj.

XXV.

ANI PŘÍŠTÍHO DNE SE PIEROVI VITTORMOVI nepodařilo nastartovat. Netrápil se tím však a místo planého lamentování zastřelil nádherného tetřeva. Ptáka oškubal, vyvrhl a opláchl v otvoru v ledu. Pak mu nacpal do břicha dvě kila cibule, téměř čtvrt kila slaného másla a pár hrstí klikví. Nakonec vrazil tetřevovi do zadku tlustou jeřabinovou větev a začal ptáka péct. Obracel tetřeva nad plameny a potíral ho máslem, aby se vytvořila krásně zlatá kůrka. Vonělo to, až se všem třem sbíhaly sliny. Oběd Piera servíroval na dřevěných "talířích", které nařezal ze silné borovicové větve. Ženy nalily do ojíňených sklenic bílé víno, jako zákusek si všichni dali kávu a pak si zopakovali to včerejší blaho. Až třetí den Piera Vittorm nastartoval skútr a zamířil na jih ke Kuopsuvaare. Jejich příjezd obyvatele baráku překvapil a také vylekal. Oiva Juntunen znovu musel konstatovat, že si nevolil místo dostatečně vzdálené od civilizace, když se u nich málem netrhly dveře. Napřed to byla Naska, pak vojáci, brzy nato Hurskainen a teď dokonce celá malá výprava. Piera Vittorm vyložil ze skútru na dvůr hromadu zavazadel a majoru Remesovi teprve teď došlo, že tohle asi bude ta objednaná ženská zásilka. Zrudl až po kořínky vlasů, když si vzpomněl na svůj rozhovor se Stickanem. Ženy se představily a vyřídily Oivovi Juntunenovi pozdrav od Stickana. Přitom se pořád významně pochichtávaly. Piera Vittorm zatím odnesl zavazadla do baráku a Oiva Juntunen

mu zaplatil za doprovod a za dopravu. Zaplatil dost, protože Vittorm tvrdil, že mu cesta kvůli poruše trvala ne jeden, ale tři dny. Dvakrát byl nucen přenocovat s těmi slečinkami pod Sattalomavaarou.

Když Piera odjel, Oiva Juntunen odvedl majora Remese do cely ve stáji.

"Co to má znamenat?" spustil na něj.

"No... asi jak jsem byl opilý, zavolať jsem Stickanovi..."

Oiva Juntunen byl pěkně našťvaný. Hned poznal, co jsou ty dámy zač: mladé a krásné, drahé oblečení, prostě kurvy.

"Jak tě jen napadlo objednat si sem takové ženské!"

Major Remes se vykrucoval. Že tenkrát na podzim se cítil hrozně opuštěný ... zvláště když bylo takové strašné počasí, bouřky a lijáky...

"Říkal jsem si, že kdyby člověk měl dámskou společnost...

hned by to bylo jiné... a pak jsem zvedl telefon ... ani nevím, jak mě napadlo zavolat zrovna Stickanovi..."

A major vrhl v šeru kobky na svého nadřízeného prosebný pohled.

Vlastně jsem myslel především na tebe ... jsi mladší... a Naska je přece jen trochu stará ... Ale jsou hezké, co?"

Hezké byly, to Oiva Juntunen přiznával. Jenže teď byla opět - a podstatněji než dříve - ohrožena bezpečnost jejich úkrytu.

"Za tenhle nápad by sis zasloužil půl roku v base," zavrčel Oiva Juntunen na majora, když se vrátili na dvůr. Ve dveřích baráku stála Naska a volala, aby okamžitě šli dovnitř. Dámy tu již byly jako doma: na stole stálo pět sklenic na vysokých nožkách a uprostřed trůnila láhev šampaňského. Agneta, asi pětadvacetiletá tmavovláška s jemnými rysy ve tváři, hodila po Oivovi Juntunenovi papírovou serpentinu, plavovlasá Kristýna, o pár let starší než Agneta, zručně otevřela láhev a nalila šumivý nápoj do sklenic. Naska vypila náraz celý její obsah.

"Taky ste mi mohli říct, že budete mít ženskou návštěvu, abych se mohla líp oblíct. Mluví ale po švédsku, musíš mi to, Oivo, překládat."

A tak se od nynějška ve zlatém baráku pod Kuopsuvaarou mluvilo dvojjazyčně. Oiva Juntunen a major byli Nasce a švédským děvkám za tlumočnický a měli celý den co dělat, protože ženám se nezastavila pusa.

Naska se zprvu divila, že ty paní nemluví finsky, ale pak si řekla, že v lepších kruzích se to asi tak dělá. Z dětství si pamatovala, že na dvoře cara Mikuláše se prý mluvilo francouzsky, ne rusky. . '

"Na to, abych se učila švédsky, jsem už moc stará. V Suotiikyla jsem se naučila trochu norsky, ale i to jsem dávno zapomněla. A z ruštiny znám jen pár písni."

Šampaňské příjemně zahřálo Oivův žaludek i mysl. Koneckonců i jemu se v téhle pustině stýskalo po společnosti mladých žen. Naska byla prima, ale zoufale stará. .

Major Remes se ujal úlohy průvodce po kuopsuvaarském hospodářství. Napřed předvedl Agnetě a Kristýně koupelnu, která v ženách vyvolala upřímný obdiv. Nahlédly do špižírny, kde se police prohýbaly pod zásobami jídla, pak do skříně s ložním prádlem. Remes návštěvě ukázal i studnu, saunu a stáj. Tady ženy nejvíce zaujaly mříže na otvoru, kterým se vyhazoval hnůj.

"Brr, vězení!" zapištěly obě současně. .

Oiva Juntunen jim zase předvedl sterea, na chvíli pustil barevnou televizi. Ženy ten nečekaný luxus ohromil a Oiva Juntunen se jen usmíval; po každém výkřiku obdivu jeho sebevědomí o kousek povyroستlo.

Dohodli se, že Naska, která byla sama, se přestěhuje z komory pro kuchaře do kuchyně a místo ní se do komory nastěhuje major Remes se svou ženou, tedy s tou starší, Kristýnou.

Oiva Juntunen pak zůstane ve světnici a společnost mu bude

dělat Agneta. Lůžkovin bylo dost pro všechny, Remes při svých návštěvách Rovaniemi nešetřil. Taký toaletního papíru měli dost, zbývalo ještě víc než čtyřicet rolí. Naska měla z návštěvy radost, považovala ty dvě dámy málem za své snachy. Dům potřeboval mladé ženské ruce jako sůl. Teď už nebude muset sama uklízet celý velký barák a chystat jídlo dvěma věčně hladovým chlapům. Nejvíc se ale těšila, že jí mladice pomůžou s praním.

Agneta a Kristýna zabraly svými věcmi dvě skříně ve zdi. Jen té parády, co vybalily z kufrů! Noční košilky, podprsenky, síťované punčochy, několik párů bot na vysokém podpatku a červené podvazkové pásy. Naska si říkala, že jen princezny mohou mít tak nádherné oblečení. Ženy měly také každá své velké zrcadlo a cestovní žehličky. Pořádná děvčata, konstatovala Naska. A ještě ta voňavá mýdla a ty úžasné voňavky! Stařenčiny stářím a sluncem zhnědlé nozdry se mohly roztrhnout, jak lačně nasávala ty libé vůně. Kristýna darovala Nasce lahvičku nejdražší voňavky a od Agnety stařenka dostala průsvitnou noční košili, která sahala až na zem. Byla tak lehká, že se Naska musela podívat do zrcadla, aby se ujistila, že ji skutečně má na sobě. Agneta a Kristýna chtěly Nasce věnovat i krásnou ohnivě rudou paruku, ale Naska byla spokojená se svými bílými vlasy.

"Přece nebudu na starý kolena nosit na hlavě nějakou umělotinu. Co by taky tomu řekl náš Spasitel, kdyby viděl, že mám na hlavě cizí chlupy... ještě bych ho tím popletla, je přece psáno: Ano, i vlasy na vaší hlavě jsou všechny spočteny. A kromě toho na starý palici by tolik vlasů vypadalo směšně." Dohodli také takřikajíc provozní stránku věci. Ženy budou dostávat každá za den a noc tisíc korun. Daň ani sociální a zdravotní pojištění se z toho neplatí - ve Finsku stejně jako jinde ve světě. Výdaje za pracovní oblečení si ženy hradí samy, na líčidla a voňavky jim Oiva Juntunen přispěje pěti sty korunami týdně. Dohodli se také na náhradách pro případ, že by ženy kvůli menstruaci nemohly pokračovat v práci. Zůstanou tu několik týdnů, minimálně do Tří králů. Pak ženy předaly dopis, který jim ve Stockholmu dal pro Oivu Juntunena Stickana.

Byl stručný, ale působivý. Stickan psal, že sehnat ženy nebylo snadné, ale nakonec se mu to podařilo. Pokud jde o jeho vlastní aktivity, je všechno při starém: obchod s děvčkami nic moc, revue taky žádný zázrak, s pornem jakbysmet, zato hazardní hry mu všechno vynahradí. Takže si nestěžuje. "Jak jistě víš," pokračoval Stickan, "marketinkového poradce Hemma Siiru propustili z lapáku. Párkrát taky zašel za mnou, jestli nevím, kde se schováváš. Je pěkně nervózní. V podsvětí se říká, že tě odsoudil k smrti. A od Siiry můžeš čekat to nejhorší. Moc nepříjemná věc, to je fakt. Jo, a Siira si taky zajel do Vehmersalmi a dokonce až na Floridu. Teď už se tady pár týdnů neukázal, ale zavřenej není. Je někde na cestách."

Oiva Juntunen si těžce vzdychl. Tak mnohonásobný vrah Siira je na cestách. Ví snad už, kde se Oiva skrývá? Tu noc Oiva Juntunen téměř nezahmouřil oko, a nebylo to jen vinou Agnety. "Na lenochy tu nejsme zvědaví," prohlásila Naska příštího dne, když se Agneta a Kristýna, jak bylo jejich zvykem, povalovaly v posteli až do poledne. A koltská stařenka jim hned přidělila práci. Nebyly zrovna zvyklé uklízet a dělat podobné nudné domácí činnosti, ale Naska byla trpělivý učitel. Názorně jim předvedla, jak se zametá podlaha, jak se ochucují omáčky, a taky je poučila, že prostěradla se napřed musí vyvařit v kotli, a teprve potom prát. Na oplátku pak Agneta a Kristýna pravidelně večer a ráno Nasku česaly, taky ji naučily používat kulmu a jak se ztenčuje obočí. Chtěly jí také nalakovat nehty na rukou, ale to Naska odmítla. "Byla bych jen pro smích,

stará bába," prohlásila, nakonec.
Ale dovolila Agnetě, aby jí aspoň rudě nalakovala nehty na nohou.
"Když budou schovaný v botě."
A když pak Kristýna poprášila Nasčiny stříbrošedé vlasy nějakým
zlatým pudrem, Naska běžela k zrcadlu a se smíchem
řekla:
"To by se Kiureli divil!"

XXVI.

REMES SE BEZHĻAVĚ ZAMILOVAL. Z hrubiána a mrzouta se stal
pozorný, téměř plachý džentlmen, který mluvil spisovně, dával
ženám přednost ve dveřích, líbal jim ruce, a dokonce si občas
sundal čepici z hlavy. Lyžoval s předmětem své milosti, s Kristýnou,
po Zemi nebožtíka Juhy, usilovně jí razil stopu v hlubokém
sněhu, a když si Kristýna chtěla odpočinout, Remes si
sundal kožich a rozprostřel ho na padlý strom, aby ženě nenastydla
zadinka. Byl tak zamilovaný, že se mu občas zamžily
oči. Krok bývalého opilce zpevněl a zenergičtěl, břicho už nepřepadalo
přes opasek, zatáhlo se pod něj a už tam zůstalo. Důstojnické
srdce se někdy bláznivě rozbušilo, a to zvláště tehdy,
když se majorovi poštětilo hlouběji než obvykle proniknout
k objektu své lásky. Kristýna odpovídala na majorovy city veškerou
něhou a vášní, jakých byla díky své vysoce profesionální
kvalifikaci mocna. Remes už plánoval rozvod se svou zákonitou manželkou.
Předpokládal, že Irmeli nebude mít námitky. Škoda jen, že
Kristýna byla prostitutka, a s takovými ženami se obvykle nežení
ani opilí důstojníci. Na řeči o případné změně zaměstnání
však Kristýna reagovala dosti vlažně, ba až odmítavě. Podle ní
bylo zpozdilé a nemělo smysl vracet se k počestnému a spořádanému
životu, jaký kdysi vedla a s nímž byla spojena věčná
chudoba. To člověk pochopil, teprve když vyslechl příběh
Kristýnina rodu. Děvče skutečně pocházelo z velice ubohých
poměrů.

Její předkové byli Němci. V Berlíně bylo za vlády Hindenburga
zvykem do sotva dokončených kamenných domů, na
kterých ještě nezaschla omítka, nastěhovat početné chudé rodiny.
V takových vlhkých, zdraví škodlivých barácích by normální
nájemník nebydlel, a tak bylo na lidech, jako byli Kristýnini
předci, aby ty domy zabydlili a hlavně vysušili. Hned
potom je přestěhovali do dalšího vlhkého bytu, a tak i Kristýnini
praprarodiče vysušili několik desítek bytů a učinili je obyvatelnými
i pro "normální" lidi. Odměnou jim bylo nejen bezplatné
bydlení, ale též tuberkulóza, černý kašel a revma. Až
Kristýnini rodiče se vzbouřili a odešli do Dánska. Ale ani tam
si moc nepolepšili. Revma se nezbavili a do kapsy měli stále
stejně hluboko. A tak jakmile Kristýně narostla prsa a dostatečně
se jí zakulatil zadek, odešla do Kodaně a začala pracovat
v jedné přístavní hospodě jako číšnice. Tam se také od kolegyně
dozvěděla o snadné a příjemné možnosti, jak si dobře vydělat,
a chudá a půvabná Kristýna se této možnosti bez váhání
chopila. Pro jistotu a taky že se zpočátku přece jen trochu styděla,
se přestěhovala do Stockholmu, kde mohla provozovat
své zaměstnání bez obav, že se o tom, co dělá,
dozvědí její rodiče. Neboť Kristýna chtěla ušetřit své milované, revmatizmem
zkrušené rodiče zklamání. Peníze na jídlo jim však posílala,
každý měsíc tisíc korun.

Na závěr svého vyprávění si Kristýna párkrát vzlykla, třebaže
ten zcela vymyšlený příběh vyprávěla snad už tisíckrát. Nakonec
ji vždycky dojal málem víc než toho, jemuž se s ním
svěřila.

Majoru Remesovi při tom truchlivém vyprávění pukalo srdce.
Poklekl před Kristýnou a zeptal se jí, co by řekla tomu, kdyby
se s ní oženil. Samozřejmě za předpokladu, že by se vzdala

svého povolání. Tvrdil, že s majorským platem by taková menší rodina docela dobře vyžila. Kristýna však smutně zavrtěla hlavou.

"Kdybys byl aspoň generál. .. pak by tu snad nějaká naděje byla," vyhrkla a v očích měla slzy. Ano, přála by si, ba toužila vzdát se toho nemorálního a ponižujícího způsobu života, na druhé straně jí ale bylo jasné, že plat finského majora nezaručoval, že by vzniklo něco trvalého a morálně bezúhonného.

Agnet a Oiva Juntunen podobné problémy neměli. Znali se totiž už z dřívější, z ve čírků v Oivově přepychovém stockholmském bytě. Na ty flámy oba vzpomínali jako staří kamarádi!

Jediná věc, pro kterou Oiva Agnetu huboval, byla její záliba v drogách. Nakázal jí, že během pobytu u nich nesmí brát hašiš, dokonce jí vyhrožoval, že ji pošle zpátky do Stockholmu, jestli se nevzdá svého odporného návyku. Agnet to nakonec vyřešila tak, že se vždycky nepozorovaně uchýlila do cely ve stáji, kde se pak v klidu mohla oddávat své neřesti. A když jí Oiva zase jednou kázal o nebezpečí drog, vybuchla poněkud nelogicky:

"Pro atomovou válku se tady má člověk šetřit? "

Ostatně v její rodině se vždycky umíralo předčasně, a to povýtce nikoliv přirozenou smrtí, ale v důsledku nadměrného pití a prostopášného života. Dokonce se tím vychloubala: pokud prý rodinná paměť sahá, v její široké rodině vždy byla nějaká ta kurva. Například babička Agnetiny tety pracovala jako prostitutka v Helsinkách v druhé polovině 19. století. Říkali jí

Hedvábná Sylva, protože chodila jen v šatech z pravého hedvábí.

Byla to movitá prostitutka, ze svého bohatství se však dlouho netěšila, protože zemřela v roce 1881 po potratu, to jí bylo teprve 24 let. Agnet věděla, že Sylva byla pohřbena na hřbitově u Starého kostela, ale protože jí tam nedali náhrobní kámen a dřevěný kříž se už dávno rozpadl, nebylo možné určit, kde přesně odpočívá.

Naska si hned všimla, že ty dvě ženy jejich chleboďárců jsou veskrze moderní a emancipované osoby. Koltská stařenka samozřejmě chápala, že lidé dneška jsou jiní, jinak se chovají i mluví, všechno však strávit nedovedla. Například když si Agnet večer natáhla červené síťované punčochy, nazula boty s vysokým podpatkem a polonahá se promenovala po světnici, Naska ji kárala:

"To je mi nápad! Koukej se pořádně oblíct, nebo ještě nastyďneš a dostaneš křipku. "

Naska Mosnikoffová byla velice zbožný člověk. Snažila se poučit obě Švédky ve věcech víry, ukazovala jim, jak se správně křížuje, nutila je zpívat církevní slovanštinou, s nevalným však úspěchem. Barákem nadále zněl bujarý smích a převažovala tu světská nálada. Radovat se, to sice Pánbůh nezakazoval, ale něco jiného bylo polonahý se natřásat před mužskými, popíjet červené víno a kouřit jednu cigaretu za druhou. Ty mladé dámy by měly pochopit, že život není jen samé hopsasa a hejsasa. Nakonec jim Naska řekla, že každý člověk by si měl vystavět svůj kopec hříchů. Pak by mu bylo odpuštěno a mohl by se těšit věčné radosti tak jako zbožní mniši.

"Co je to kopec hříchů?" chtěla vědět Agnet, ta ze všech nejhršíšnější.

Naska začala vyprávět. Kdysi byly v Petsamu dva kláštery, horní klášter a dolní klášter, přičemž se vědělo, že mniši z horního kláštera jsou ještě zbožnější než jejich bratři v klášteře dolním. Agnet i Kristýně je jistě známo, že mniši se musí stranit všech svodů světa. V dolním klášteře však žil jistý mladý mnich, pohledný mládenec, který jedné temné noci přešel přes hranici do Norska a tam se spustil s jedním norským děvčetem. Ta Norka se do mladého mnicha bláznivě zamilovala, přišla za ním do kláštera a prohlásila, že tam chce bydlet.

"Takovej bláznivej nápad si vzala do hlavy. Brečela a zapríisahala igumena, aby ji nevyháněl. Dokonce slíbila, že se stane řeholnicí..."

Zbožný igumen se tuze rozzlobil. Děvče hnali za zpěvu písní od klášterních vrat jako divé zvíře. Nevěstou d'ábla ji nazvali a všechna místa, kam stoupla noha té hříšnice, pečlivě vydrhli a znovu vysvětili. Nakonec se pak ještě pomodlili ke všem svatým, aby tu hříšnici přece jen neposílali rovnou do pekla, ale aby na posledním soudu dostala příležitost litovat svých nečistých úmyslů.

Pak si vzali na paškál mnicha, který podlehl ženě, notabene cizince. Takže ten nebožák spáchal dvojnásobný hřích. Celý týden si sypal popel na hlavu, velkým hlasem prosil Boha i všechny svaté, svíjel se na zemi, válel se v blátě, na kusy roztrhal půltucet mnišských kápí, aby dokázal, jak hluboce lituje svého hříchu. Nakonec se nad ním igumen slitoval a přijal ho zpět do lůna kláštera, ne však již jako rovného ostatním, nýbrž jako hříšného bratra, který navěky musí činit pokání, a to jak v tomto slzavém údolí, tak i potom v očištcí, který ho bezesporu čeká. Aby si pak hříšník připomínal, že se musí neustále kát, igumen stanovil, že každý den odnese na zadní dvůr kláštera pytel kamení a hlíny. Hektolitrový pytel plný šterku a hlíny byl těžký, přetěžký, přesto jej mladý mnich každý den naplnil až po hrdlo a klopýtavým krokem odtáhl na místo, jež určil igumen. Brzy z těch pytlů hříchu vyrostl kopec a po letech celá hora, která sahala až k okapu kláštera. Z mladého mnicha díky těm pytlům vyrostl silák, jakého by s radostí zaměstnali jako nakladače v kterémkoliv přístavu. Po deseti letech dosáhla hora hříchu výše dvoupatrového domu, mnich však dál pokračoval ve svém díle. Klášter zatím dostal nového představeného, který s obavami sledoval, jak hora každým dnem roste. Nakonec prohlásil, že dávný hřích byl již dostatečně odčiněn a nosit další pytle se šterkem a hlínou netřeba. Hrozilo, že hora hříchů klášter zcela zastíní - i to urychlilo omilostnění hříšného mnicha. Ten nešťastník však tak uvykl svému každodennímu dílu, že ho nedokázali přesvědčit, aby přestal. Tvrdil, že se ještě necítí hoden vykoupení a že pro spásu duše musí v nošení pytlů pokračovat. A tak hora dál mohutněla. Vyrostly na ní stromy, celý les stromů, a na vrchol vedly schody. Jezdili sem poutníci až z Norska a taky se říkalo, že když na horu hříchů vystoupí poběhlíci, vrátí se jako počestná žena. V turistické sezoně každý týden vyšplhal o na horu několik stovek žen.

"Já navštívila dolní klášter poprvé ještě před svatbou. To už tomu nebohému mnichovi bylo téměř devadesát a pořád denodenně vláčel na vršek pytel hlíny. V zimě dědula sjížděl dolů po pytli - byl to strmej a veselej kopec."

Když posléze mnich skončil, prohlásili ho za očištěného od všech pozemských hříchů a byl pohřben se všemi poctami, které příslušely ostatním zemřelým bratrům. Celá desetiletí kopec planěl a zarůstal býlím, až nakonec Petsamo obsadili Němci. Na vrcholu kopce si zřídili palebné ohnisko protivzdušné obrany, neboť místo bylo strategicky výhodné a v navršené hlíně se snadno kopalo. Po Němcích přišli Rusové, přitáhli bednu dynamitu - a bylo po kopci.

Jen ten hřích zůstal.

XXVII.

HURSKAINEN SE STÁLE NEMOHL zbavit pochybností, a tak se jednoho temného zimního večera vypravil na Kuopsuvaaru. Začínal totiž mít podezření, že za pobytem majora Remese v tom opuštěném lesním baráku vězí nějaká čertovina. Copak by normální člověk trávil v takové divočině zrovna nejhorší část roku?

Nebo je snad major blázen? To by samo o sobě trestné nebylo. Za bláznovství nelze lidi ani pokutovat. Za bezhlavé chování na silnici pokutovat lze, za bezhlavost v životě však ne. Co ale když má major něco za lubem? Co když se tu jedná o nějaké spiknutí? O špionáž nebo o tajný úkryt zbraní? Třeba major prodává údaje o výzbroji finské armády Norům. Je to odtud do Norska co by kamenem dohodil a Norsko je členem NATO... major by klidně mohl přejet skútre hranici a za těžké peníze prodat vojenské tajemství malé neutrální země. Stačilo by mu dojet do Kautokeina a domluvit si s agentem Severoatlantického paktu schůzku na nějakém klidném místě. Miliony korun by změnilly svého majitele...

Také se mluvilo o zlatém dolu. Remes prý našel v létě v potoce někde na horním toku Siettelojoki zlato - ale měl všechna nezbytná povolení? Objevil snad mateční skálu a doloval pak zlato, aniž k tomu měl oprávnění?

Hurskainen zastavil skútr asi dvě stě metrů před barákem. Major našel psa, a tak teď Hurskainen měl ideální příležitost nepozorovaně zjistit, co vlastně Remes v té divočině dělá. Pro jistotu se sobě policista blížil k baráku z návětrné strany. Když míjel stáj, ozvalo se z ní tlumené zakašlání. Zvuk však nevycházal z majorova hrdla, to si odkrčila žena, mladá žena!

Hurskainen nahlédl dovnitř otvorem na vyvážení hnoje. Překvapilo ho, že na otvoru jsou mříže - a za nimi skutečně spatřil ženu, půvabnou tmavovlásku, oblečenou po městsku. V nejasném světle svíce Hurskainen viděl, jak žena bere do chvějících se rukou strojek na cigarety. Byla to scéna jako z hororu: žena oblečená jako dáma si balí cigáro jako nějaký bezdomovec. Ale zřejmě ta žena dělala něco, co ostatní neměli vidět.

Agneta si zapálila hašišovou cigaretu, vtáhla kouř do plic a po tváři se jí rozlil blažený úsměv... Sobě policista hned poznal, že tady se fetuje. Po normální cigaretě se takhle nepoulí oči. Tuze podivný případ. Tady na kraji světa se bez vědomí úřadu postavilo vězení a v něm se teď dokonce holduje narkotikům. Krásná mladá žena si tu ničí život. To je tedy neslýchané, říkal si Hurskainen. Od majora Remese by něco takového rozhodně nečekal. A on, Hurskainen, na to přišel sám - bez upozornění či udání!

Agneta dokouřila, zhasla svíci a vrátila se do baráku. Ostatním řekla, že si jen odskočila na záchod: však taky na ní bylo znát, že si ulevila: Hurskainen zatím pátral dál a zjistil, že v baráku mají elektriku: ve stáji bzučel malý dieselový generátor. Major zřejmě nebude žádný chudáš, když si opatřil do téhle zapadlé díry krásnou ženu, elektřinu a čert ví co ještě. Teď už taky Hurskainenovi bylo jasné, proč se major táhl takový kraj cesty se smaltovanou vanou. Tahle žena by se stěží spokojila s plastickým škopkem z výprodeje.

Major zřejmě navykl tu krasavici na drogy, aby ji měl zcela ve své moci - omámil ji jako zlomyslný horský skřet půvabnou, bezbrannou vílu. Panstvo holt používá své vlastní špinavé triky, říkal si Hurskainen a cítil, jak se mu do srdce zatíná osten závisti. Přikradl se k nejbližšímu oknu baráku, aby zjistil, co uvnitř ten chlupák dělá.

Jaké však bylo jeho překvapení, když viděl, že v baráku je další žena. Teda ten major musí být zpustlík! Krasavice ze stáje bezstarostně rozprávěla s druhou, snad ještě půvabnější dívkou. Obě byly velice spoře oblečené, jako by se chystaly vystoupit v nějaké revue. Sítované punčochy, boty na vysokém podpatku, černé podprsenky... Hurskainen nestačil kulit oči. Tu se otevřely dveře komory a do kuchyně vešla stoletá stařena. Žena drobné postavy a nějak podezřele známá! Byla zachumlaná do koupacího pláště. Remes zřejmě představěl nepoužívanou komoru na koupelnu. Hurskainen se přikradl k oknu

komory a uvnitř skutečně byla ona vana, kterou major táhl za saněmi po pláních Laponska.

I stařenku Hurskainen nakonec poznal.

Určitě to byla ta ztracená Koltka. V novinách i v televizi byla její fotografie. Babka tedy byla naživu, a jak vidno, těšila se i dobrému zdraví. Dokonce se uprostřed zimy sama vykoukala.

Konečně Hurskainen objevil majora. Seděl ve velké světnici u stolu a hrál pasíáns. Vypadalo to, že hraje o peníze sám proti sobě. Zvrácený způsob, jak trávit čas, říkal si Hurskainen.

Taky to kdy si zkusil, vždy však prohrál, často velké sumy.

A když ty peníze použil, měl pocit, jako by je kradl sám sobě.

Během hry major upíjel pivo z plechovky a pokuřoval tenký doutník. Ten člověk si teda žil, fakt! Všichni si tu žili jako pašové, ale taky tu zjevně přiliš nectili zákony. Že je v lidech zakořeněný sklon k zločinnému jednání! Snaží se obcházet zákony, a když to nejde, tak je poruší. Úplně jako v New Yorku.

Překvapením však ještě zdaleka nebyl konec. Vpravo od okna seděl u malého stolku druhý muž, o něco mladší než major a zjevně městský člověk. V ruce držel malé kladívko, kterým poklepával na žlutý kousek kovu a dlátem pak z něj odděloval zlatinky. Na stole stál bronzový mozdík, váha na dopisy, trychtýř a litrová skleněná láhev. Na ubrusu pak svítila žlutá zrnka, která muž s pomocí lupy prohlížel a třídil.

Zlato, vyhekl sobě policista Hurskainen. Tenhle barák je hnízdem nezákonnosti a zločinu!

Hurskainen usoudil, že je nejvyšší čas provést v tom doupěti hříchu razii. Nabíl pistoli, zamířil k hlavním dveřím baráku, jediným kopnutím je otevřel a vřít se do světnice.

"Všichni ke zdi!"

Pak se Hurskainen přesvědčil, nemá-li někdo zbraň, žádnou však nenašel. Jen majoru Remesovi odepnul od pasu finku.

Když začal prohledávat Nasku, stařenka se rozčilila a dala mu pohlavek.

"Mě nikdo ošahávat nebude!"

"Zjistil jsem, že tu máte docela pěkné domácí vězení. Tak hajdy do něj, a všichni," poručil Hurskainen. Nechápal sice, k čemu si major v téhle pustině postavil kriminál, ale to se jistě časem vysvětlí. Až všechny vyslechne.

Jako první si předvolal Nasku. Ukázalo se, že to skutečně je Naska Mosnikoffová, ta uprchlice ze starobince. Oklamala úřady tím, že nezabloudila a zůstala naživu, ačkoliv ji v televizi i v tisku prohlásili za ztracenou a umřelou. To představuje peněžitý trest řekněme dvouměsíčního platu, vlastně v jejím případě důchodu, odhadl to Hurskainen. Protože tak starého člověka posílat do vězení už nestálo za to. I ten nejmírnější rozsudek by totiž mohl znamenat doživotí. Po výsledku musela Naska odcapkat zpátky do cely.

Jako další si Hurskainen pozval k výsledku ty dvě mladé krasavice.

Byly to Švédky a neuměly ani slovo finsky. Znalosti získané studiem švédského jazyka na střední škole v Hyvinkaa Hillskainenovi bohatě stačily k tomu, aby pochopil, že ty ženy zrovna nejsou vzorem ctnosti. A podle finských zákonů je mohl odsoudit přinejmenším za potulku. Mají takový zákon také ve Švédsku? uvažoval Hurskainen.

Jediný major Remes odmítl spolupracovat. Vyhrožoval, že rozmlátí Hurskainenovi hubu, zakrutí mu krkem a zpřeráží mu hnáty. Nic nepřiznal, ale dal Hurskainenovi na vědomí, že udělá nejlíp, když přestane šermovat pistolí a co nejdřív vypadne. Jinak ho snad začne pitvat. Zaživa.

Z té představy Hurskainena až zamrazilo. Při několika pitvách už byl. Zamkl Remese do cely a začal s výsledkem Oivy Juntunena.

To byla jiná káva! Vzletnými slovy Oiva hájil koltskou stařenku Nasku Mosnikoffovou. Až zaslzel, když líčil nezměrné

útrapy, jež ta žena se svým kocourkem prožila. Statečně vlekla nejstarší Koltka světa své horečkou zmítané a stářím zesláblé údy bouřící, na kost promrzlou pustinou, dokud ji nezachránil major Remes a neposkytl jí teplo a bezpečí dočasného domova. "Chtěli jsme o ní informovat úřady, ale stařenka si to nepřála a my si nakonec řekli, že může zatím zůstat u nás ... když nemá žádné příbuzné, kteří by ji postrádali. Snažně vás prosím, abyste ji pochopil a uvědomil si, že ta chudinka je taky člověk."

Hurskainen musel přiznat, že se tu opravdu nejedná o kdovíjak velký přečin. Ale odkud pochází to zlato? A jak se ten mládenec jmenuje, kdy se narodil a jaké má povolání?

Tak tohle je už o poznání tenčí led, říkal si v duchu Oiva Juntunen. Své pravé jméno přiznal, pokud však šlo o číslo sociálního pojištění a o povolání, tu zalhal. Pak si uvědomil, že chybil, když uvedl pravé jméno, a začal tvrdit, že ve skutečnosti je magistr Asikainen. Sobiho policistu to ale již nezajímalo, neboť se rozhodl, že celou tu bandu dopraví do Kittila.

„I kdybych vás měl vozit jednoho po druhém. Tam si vás znovu vyslechne náčelník policie. Zákony platí i v divočině."

Oiva Juntunen se pokusil celou věc zlehčit.

"Je to podle mě jen věc výkladu. Jaképak zločiny! Snažte se na to podívat i z té druhé, naší stránky. Máme tu dvě mladé ženy, cizinky - je to snad zločin? Proto nás chcete zadržet?"

A pokud jde o ten nešťastný kousek zlatého kovu ... nakonec by se našel nějaký ten gram i pro vás. Investovat do zlata se dnes vyplatí, to mi věřte."

Hurskainen si bezděky vzpomněl, jak ho před půldruhým rokem opustila žena a odvedla s sebou děti. Měl jí platit 845 marek měsíčně, což představovalo podstatnou část platu policisty. Však už teď bývalé ženě dlužil alimenty skoro za půl roku. Neměl ani dost peněz, aby si dal opatřit auto proti korozi. I když na druhé straně musel přiznat, že bylo již tak prorezlé, že by to moc nepomohlo. Kdyby ho chtěl vyměnit za nové, musel by doplatit třicet tisíc. Hurskainen si vzdychl. A tenhle člověk má tu drzost, že mu vykládá něco o zlatě!

"Takový závažný prohřešek nernůž nechat bez potrestání, i kdybyste mi nabízel 35 000 marek."

Oiva Juntunen jen velkopanský mávl rukou.

"Kdo tu mluví o pětaticeti tisících?! Dám vám ryzí zlato v hodnotě padesáti tisíc marek, necháte-li nás pokračovat v našem skromném, téměř poustevnickém životě. Nikoho přece nerušíme, nikomu nepřekážíme. A já vás ujišťuju, že nemáme co tajit, myslím jako před zákonem. Jsme jen trochu z normy... máme za sebou rozvody a podobné věci. Tady, daleko od proradného světa, hledáme zapomnění a klid. Achceme se od toho světa držet dostatečně daleko i nadále, ať to stojí, co to stojí. Třebas i těch padesát tisíc, co vám nabízím. Tak berete?"

Hurskainen horečně počítal. Kdyby zaplatil alimenty, koupil nové auto a k němu pneumatiky Nokia 09... zbylo by mu stále ještě šest tisíc marek. Za ty by si mohl pořídit parádní kožich a takové ty digitální hodinky, jaké používají potápěči. Taky stereo soupravu a oblek na míru. V hotelu by si poručil nadívané tetřívky a číšníci Elzu by pozval, aby s ním jela surfovat na Kanárské ostrovy.

"Nepřichází v úvahu," prohlásil nakonec, dosti však nepřesvědčivě.

Že by mu padesát tisíc bylo málo? kroutil v duchu hlavou Oiva Juntunen. A co takhle sedmdesát tisíc? To snad je už slušná cena za "jedno malé přimhouření oka, ne?"

Hurskainen začal uvažovat o věci jakoby z pohledu normálního člověka, ne policisty. Proč by musel do smrti dělat policajta, notabene tady v Laponsku, kde je pro legraci i těm nejubožejším zlodějům sobů? Může se na všechno vykašlat. Namrzl se už tady až hanba. Za toho půldruhého roku mu nejméně dvakrát omrzl obličej a do penze mu nos ozábne ještě aspoň

_dvacetkrát. Tohle ale vedení policie nezajímá. A známe ty policejní důchody!

"Kdyby toho zlato mohlo být za sto tisíc ...," začal Hurskainen opatrně, ale Oiva Juntunen ho ani nenechal dokončit. "Tak domluveno! Dostanete sto tisíc marek, a to buď ve zlatě, nebo v bankovkách, jak budete chtít. Major může zajet vyměnit zlato do Rovaniemi."

Radši bych si vzal zlato. Vidím, že tu máte váhu na dopisy...

A tady z toho nebudeme dělat případ. Máme už tak plné cely i záchytky."

Oiva Juntunen začal jednat. Požádal policistu, aby mu dal svoji zbraň, a pak ho odvedl do cely, kde ženy a Remes čekali na výsledek výslechu. Ještě jeden zadržený, oznámil jim Oiva Juntunen, než zamkl dveře. Poté vytáhl ze studny zlatý prut, odřízl z něj dostatečně velký kus, který pak ve světlici zpracoval a potom ještě chvíli jezdil sem a tam kolem baráku. Teprve pak osvobodil všechny vězně.

Oiva Juntunen odměřil do láhve zlato v hodnotě sta tisíc marek a Hurskainen podepsal kvitanci. Oiva Juntunen zapřísahal sobího policistu, že o téhle transakci nesmí nikomu povědět a že musí i nadále předstírat, že je chudý, třebaže má sto tisíc marek. Hurskainen prohlásil, že na předstírání je kadet.

V Hyvinkaa hrál v roce 1967 v místním dělnickém divadle Juhu a v novinách pak měl lepší kritiky než Topi Hiukkanen, třebaže Topi představoval Shemeikku, což je náročnější role.

"Výborně, věřím ti. Remesi, přines krém na boty."

Oiva Juntunen namočil konečky Hurskainenových prstů do krému a pak je otiskl pod kvitanci. Měl s touto činností bohaté zkušenosti. A dělalo mu náramně dobře, že jednou to taky bylo obráceně. Zločinec vzal otisky prstů policistovi.

"To pro případ, že by tě napadlo přijít a požadovat další zlato," vysvětlil Oiva Juntunen Hurskainenovi. Načež otiskl konečky policistových prstů ještě na láhev se zlatem, na zadní desku Remesova vojenského pasu a na střevíce a spony pásků obou mladých dam.

Hurskainen myslel už jen na to, jak smění zlatý poklad za peníze, a tak odmítl velkorysou nabídku noclehu i se stravou a okamžitě vyrazil na cestu. Prosvištěl na svém skútru Lesem oběšených lišek a zamířil k Pulju. Rozhodl se, že až se vrátí z Rovaniemi s markami v kapse, narazí náčelníkovi policie v Kittila na hlavu koš na odpadky. Narazí ho tomu dědkovi pěkně až po uši.

"To mě bude stát tak pět měsíčních platů. Nanejvýš."

XXVIII.

V TÝDNU PŘED VÁNOCEMI SI REMES půjčil od Piery Vittorma pušku, zastřelil dva tetřevy, oškubal je a pověsil do cely ve stáji. Tam aspoň budou v bezpečí před liškami - I před jejich Pětistovkou. To ale nebyla jediná příprava na svátky. Oiva Juntunen a major Remes se vypravili do lesa, porazili tam větší, pěkně rostlý smrček a Remes mu z hranolků udělal bytelný podstavec. Taký nanosili vodu do sauny, připravili dřevo do krbu, vycidili vanu a vydrhli podlahy. Oiva Juntunen vyřezal větší počet křížků na stromeček a na štedrovečerní stůl. Když tyhle kříže udělal o jedné Vánocích v turkuské věznici, dostal za to odměnu. Prodali je pak na bleším trhu, aby si vězni přilepšili. Většina vězňů si za stržené peníze nakoupila na černém trhu sedativa. Společně s ženami pak Oiva Juntunen vyrobil ozdoby na stromeček z šišek a hlavně z lišejníků, kterého Oiva za léto nasbíral úctyhodnou hromadu.

Čím více se Vánoce blížily, tím víc Naska bědovala, že tentokrát ani nenavštíví kostelíček. Major Remes se rozhodl, že zmírní stařenčin stesk po kostele. Snad ji uklidní, když bude

mít vlastní ikonu! Napřed udělal rám a pak na metrovou desku uhlem a jen v hrubých obrysech načrtl postavy Panny Marie a malého Ježíše. Kristýna, která byla mistr v líčení, dostala za úkol postavy vybarvit a obraz dokončit. Trvalo jí to dobré čtyři hodiny, tedy nejméně dvakrát tolik než krášlení obličeje. Výsledek byl ohromující. Kristýnina Panna Maria by byla jasným favoritem soutěže o Miss Evropu a malý Ježíš byl roztomilejší než malá Shirley Temple. Na trvanlivost malby však nikdo přísahat nemohl, neboť Kristýna použila maskaru, rtěnku, krém na pleť a lak na nehty. Oiva Juntunen kladívkem vytepal ze zla ta do všech rohů obrazu rozety, Ježíškovi oči a Panně Marii zuby. Drahocennou ikonu zabalili a uložili do komory, aby tu čekala na svatvečer.

Na Štědrý den muži vstali dřív než obvykle. Přinesli z věznice tetřevy, vyvrhli je a posypali solí. Pak na dvoře rozdělali velký oheň a opálili na něm kůžičku tetřevů do zlatožluta. Víc potom už nepřikládali, a zatímco se táborák měnil v hromádku žhavých uhlíků, naplnili ptáky sušenými jablky a švestkami a slaninou. Pak jim zavřeli břicha, zabalili tetřevy do navlhčené březové kůry a zahrabali je do řěavého uhlí. Major se podíval na hodinky.

"Do večera budou upečení."

V poledne začaly Agneta a Kristýna zdobit stromček. Nejprve pověsily šišky obalené lišejníkem, pak k větvím přivázaly Oivovy křížky a na špici stromku posadily hvězdu. Taký nastříhaly z bílého papíru proužky, na které nakreslily modrý kříž. Na Remesovu žádost vedle státních vlajek vyrobily také jednu vojenskou zástavu.

Pak muži zatopili v sauně. A byla to pořádně horká lázeň, sváteční! Napřed se vysaunovaly ženy; hodinu se tam napařovaly, než se konečně s křikem a smíchem vrátily přes zasněžený dvůr do světnice. Po ženách se vysaunovali muži. Na počest svátků Oiva Juntunen učinil výjimku a umyl majorovi záda. Pak lili na rozpálené kameny jednu naběračku vody za druhou a rozprávěli o všem možném. Také o tom, že Vánoce tady na konci světa jsou mnohem hezčí než svátky narození Páně strávené v kasárnách nebo ve vězení.

Zatímco ženy chystaly slavnostní večeři, muži připravovali tabuli pro dvounohé a čtyřnohé obyvatele lesa. Major Remes finkou otevřel několik vepřových konzerv a jejich obsah vydlabal na práh dřevníku. Snad Pětistovka přijde včas, než jí maso sežerou ostatní lišky a krtci. Ptákům nasypali na poklop studny a na schody celý sáček ovesných vloček. Zajáci budou mít k sváteční večeři kůru z mladých osik, jež Remes porazil na svahu Kuopsuvaary, a myši si pochutnají na krupici, kterou Oiva Juntunen rozsypal za saunou, ve stodole a ve velké místnosti pro dělníky. To všechno udělali tajně, aby o tom nevěděla Naska.

Večeře byla pohádková. Stůl se prohýbal pod nejrůznějšími lahůdkami, byly tu švédské pochoutky, ruská jídla, finské speciality a jako zlatý hřeb dva plnění tetřeví. V malých sklenkách se leskla čirá lihovina, v těch o něco větších se perlilo jiskřivé rosé. Před jídlem se Naska pomodlila a Remes se s vydatným pokašláváním rozpomínal na vánoční evangelium; sám se divil, kolik si z něj pamatoval.

Po večeři Agneta a Kristýna předvedly eroticky podbarvený tanec skřítků a pak již jen obdivovali obrovskou kupu dárků pod stromčkem. Remes se tak rozparádil, že se rozhodl zatančit kozáčka; prý se ho naučil tancovat od ruských vojenských atašé, kteří před lety sledovali cvičení jeho pluku.

Udělal však jen pár poskoků, když se za dveřmi ozvalo hlasité dupání a vzápětí do místnosti vpadl chlap jako hora, od hlavy k patě pokrytý jinovatkou. A hned prý Veselé Vánoce! Byl to on, sobí policista Hurskainen! Až z Rovaniemi se sem

vypravil, náruč plnou krásně zabalených dárků .
Zapálili s víčky, Hurskainen dostal večeri , a dokonce ho pověřili rozdáváním dárků.

Oiva Juntunen měl pod stromečkem elektrický zubní kartáček, ženám Ježíšek nadělil odvážné krajkové prádlo, na Remese pamatoval tím nejvyšším nožem z Marttiiniho továrny. Nejlepším dárkem však byla nádherná ikona pro Nasku. Se slzami v očích stařenka líbala svatý obraz. Pověsili ho na stěnu proti Nasčině posteli a rozžehli pod ním krásnou starožitnou svíci .
"Gospodi pomiluj," modlila se Naska k ikoně a slzy jí tekly po tvářích.

Když byly rozdány všechny dárky, Hurskainen vyprávěl, jak prodal zlato. Bylo ho 1750 gramů a dostal za ně něco přes sto tisíc marek. A teď si vzpomněl na laskavé obyvatele baráku pod Kuopsuvaarou a rozhodl se, že jim přiveze pár skromných dárků.

" Přeložili mě, v půlce ledna se stěhuju do Hyvinkaa. Už se nebudu muset krčit u ohně ani omrzlými prsty prošťouchávat karburátor skútru. A odvézt sem tam nějakého mladistvého výtržníka na záchytka bude v porovnání s hlídáním těch laponských ďáblů tady úplná brnkačka," rozplýval se Hurskainen radostí.
"Alimenty jsou zaplacené a dětem jsem poslal pod stromeček krásné dárky. Videohru a samopal na vodu, to ti pacholci určitě ocení."

Venku zářily na bezmračném nebi hvězdy, mráz zesílil , bylo už aspoň dvacet stupňů pod nulou. Po zasněženém dvoře poskakovaly plamínky velké svíce, kterou sem Remes postavil ještě před večerí, a po noční obloze se rozlévala polární záře .
Za barákem okusoval zajíc kůru z osikové větve a z Lesa oběšených lišek tlumeně doléhalo roztoužené vlčí vytí.

Major vytáhl z batohu ještě jeden vánoční dárek. Půlmetrový pružný předmět, zabalený do papíru potištěného zajíčky se skřítkovskou čepicí na hlavě.

"Nesmíme zapomenout na Pětistovku, " prohlásil.
Všichni se vyhrnuli na schody. Oiva Juntunen zapískal na Pětistovku, která zrovna za saunou vylizovala vepřovou konzervu.
Liška příběhla na osvětlený dvůr, a když uviděla sobího policistu Hurskainena, trochu se zaškaredila. Major Remes jí hodil svůj dárek. Liška ho chvíli nedůvěřivě očíhávala, ale zvědavost jí nedala, a tak balíček rozbalila. Když zjistila, že dostala úplně novou, nádherně vonící gumovou kost, šťastně vyštěkla a s kostí v hubě pelášila zpět ke svému lesu.
Tos jí udělal radost," uznale prohlásil Oiva Juntunen.
Vrátili se dovnitř a pokračovali v zábavě. Trochu tancovali, zapěli několik vánočních i jiných písní a mezitím vždy něco snědli. Největší úspěch sklídila Kristýna s dánskou koledou o krásné zemi, nebi a ráji .

Ta píseň všechny tak dojala, že chvíli mlčeli.
Pak Naska prohlásila, že už je trochu unavená, poděkovala všem za dárky a odebrala se do své komůrky. Že byla ta svatá noc, polkla před spaním dvě tablety na srdce. Normálně si brala jen jednu, třebaže někdy měla pocit , že se jí rozskočí srdce.
Několikrát se ještě před tou krásnou ikonou pokřižovala , opatrně sfoukla svíci a vklouzla mezi čistá prostěradla. Než usnula, stačila si ještě pomyslet, že tyhle Vánoce jsou možná její poslední. Ale i kdyby - stejně byly ze všech nejkrásnější. A pak už ji uspalo spokojené předání Jermakkiho.

Ostatní se vedle ve světnici ještě dlouho veselili. Ženy si nazuly černé kozačky, které jim sahaly do půlky stehů, a tančily kolem stromku jakýsi skřítkovský moderní tanec, kroutily zadky a zpívaly rozverně písničky. Jedli, pili a pilně přikládali do krbu. Spát šli až před ránem.

Když už zhasla všechna světla, major Remes se přikradl k Nasčině lůžku a lehce přiložil drsnou tlapu stařence na čelo .

Ne, neměla horečku a klidně a pravidelně oddychovala. Remes se vrátil do světnice, vzal ze stolu zbytek tetřevích prsíček a dal maso do Jermakkiho misky. Pak zvedl kocoura z nohou stařenčiny postele a odnesl ho k misce. Jak Jennakki pořádal svou štědrovečerní večeři, oči mu ve tmě plály jako řeřavé uhliky. A když ho Remes pohladil, chlupy na hřbetě mu modře zajiskřily. Venku v matném světle polární záře uháněli směrem k hranici s Norskem tři hladoví vlci v naději, že se jim podaří ulovit soba, jehož masem naplní zoufale prázdné žaludky. A v lese za barákem kousala svou novou kost Pětistovka.

XXIX.

VÁNOCE SKONČILY A HURSKAINEN ODJEL. Oslavili ještě příchod nového roku, na Tři krále odstrojili stromeček a začal opět všední život.

Agnetě došly drogy hned po Novém roce a taky cítila, že musí začít pracovat. Kristýna by byla ještě ochotná zpříjemňovat majorovi jeho neplacenou dovolenou, ale brzy měla dostat měsíčky a navíc se obávala, že by se nakonec sama zamilovala, což by značně zkomplikovalo její další práci. Proto se rovněž rozhodla opustit Kuopsuvaaru.

Oiva Juntunen dal ženám peníze na cestu, Remes jim pomohl balit a odnesl zavazadla do saní. Naska bědovala, cože je to napadlo odjet, když ty pravé mrazy teprve přijdou. Ted' zase bude všechno na ní.

Tuze nerad major Remes odvážel ten drahocenný náklad do Pulju, odkud ženy pokračovaly dál do velkého světa. Svět dal, svět vzal. Budiž jeho jméno pochváleno. I Remes to bude muset nějak přežít.

V Pulju Remes žádal Kristýnu, aby mu přísahala věčnou lásku, držel ji za ruku a tvářil se tak vážně, jako by se jednalo o vojenskou přísahu. Dokonce mu skanuly po zimou ztuhlých lících dvě velké slzy.

Než dospěly až k bradě, mráz polevilo pět stupňů a pod nohama milenců začal tát sníh. Agneta několikrát významně zakašlala a mávnutím ruky přivolala taxík, který obě krasavice odvezl do velkého světa. Major se vrátil do baráku pod Kuopsuvaarou jako zhrzený muž a oddal se svému žalu.

Ve Stockholmu dívky nevěděly nic lepšího, než se pochlubit svým laponským dobrodružstvím. Vyprávěly o roztomilých zarostlých poustevnících, o nádherné panenské přírodě, jejíž klid jen tu a tam narušilo smutné vytí vlků, které člověku nahánělo husí kůži. Také tvrdily, že pokud je ti hrdinové pustin opět pozvou (o čemž nepochybovaly), rády se na jaře zase vypraví na Kuopsuvaaru.

Všechny ty řeči se donesly k uším marketinkového, poradce a mnohonásobného vraha Siiry. Od chvíle, kdy mu ten pošetilý švédský král udělil milost, věnoval Siira všechnen čas a úsilí pátrání po Oivu Juntunenovi. Navštívil Vehmersalmi a Floridu, vyptával se, vyhrožoval, pohříchů však bez valné ho výsledku. A tak jeho vztek na proraďného kumpána den ode dne rostl. Neustále měl u sebe zbraň, ani ne tak pro vlastní obranu, ale aby mohl při první vhodné příležitosti zastřelit toho hnusného zrádce Juntunena. Po pěti dlouhých letech zbytečně promarněných v různých vězeních by zahořkl každý - a mnohonásobný vrah Siira nebyl výjimkou.

Děti a děvky občas řeknou pravdu, třebaže jinak si pustě vymýšlejí. A tak se Siira rozhodl, že se stane zákazníkem tmavovlasé Agnety, aby se dozvěděl pravdu. Padla na to jeho poslední sociální podpora, ale investice se vyplatila. Siira navštívil cestovní kancelář a začal si chystat zimní sportovní výzbroj. Jakmile hosté odjeli, Naska se pustila do velkého prádla. Bylo toho požehnaně: mužské spodky, ubrusy, závěsy, spousta ložního

prádla. Jen prostěradel se za dobu, co tu pobývaly ty dvě dámy, zašpinilo půldruhého tuctu. Naska odnesla špinavé prádlo do sauny a zatopila pod kotlem. Oiva Juntunen začal sice opět mluvit o automatické pračce, ale Naska ho hned zarazila: "Já jsem zvyklá prát takhle! Vy si hleďte svejch líšek a na mně nechte starost o tyhle hadry."

Velké prádlo však přece jen bylo na stařenčiny síly, i když před muži Naska dělala, že je všechno v pořádku. Jak v lednovém větru všela čistá prostěradla na zmrzlé šňůry, vyhublé žilnaté ruce měla promodralé chladem a tváře jí omrzaly. A když pak konečně komora byla opět až po strop plná bělostně čistého a voňavého prádla, Naska ulehla. Prochladla a v noci měla teplotu téměř 39 stupňů.

Dva dny tak proležela a na Remesovi zase bylo chystat jídlo a uklízet svítnici. Nasce major uvařil masovou polévku, kterou pak Oiva Juntunen po lžičkách krmil zesláblou stařenku. Muži zasmušile přecházeli po baráku, ani mluvit se jim nechtělo: měli pocit, jako by se jim rozstónala milovaná babička. Každou chvíli upravili Nasce přikrývku nebo naklepali polštář, hladili ji po rozpáleném čele. Taky zatáhli záclony, v místnosti udržovali stále stejnou teplotu a Jermakkimu zakázali příst příliš nahlas. A když se Naska potřebovala umýt, Remes jí napustil plnou vanu teplé vody a společně s Oivou Juntunenem pak stařenku vykoukali a utřeli.

Nic však nepomáhalo, horečka ne klesala. Třetího dne Naska začala blouznit. Napřed rozmlouvala s Bohem, pak dlouze rozprávěla s Kiurelim.

Muži usoudili, že je nejvyšší čas pozvat doktora. Nemocná potřebovala pořádné léky, penicilin nebo něco podobného. Když takhle prochladne starý člověk, je to vážné. A ta děsivá představa, že by Naska mohla umřít...

Pokud se stařenčin stav jen ještě trochu zhorší, musí ji za každou cenu dostat do nemocnice.

"Zajedu do Pulju a zavolám, aby poslali armádní helikoptér," prohlásil major Remes. "Ty se zatím můžeš schovat třebaš do vězení. Nenecháme přece Nasku zemřít."

Oiva Juntunen byl stejného názoru. Přinejhorším by mohl prchnout, třebaš odjet na lyžích do Norska. Teď bylo nejdůležitější zachránit Nasku. Udělat vše, co je v jejich silách.

"Kdybys nesehnal helikoptér, objednej letoun s lyžovým podvozkem. Jestli bude zataženo, rozdělám ohně, abyste viděli, kde přistát. A pro případ, že bych musel prchnout do Norska a ráno bychom se už nestačili rozloučit, tak sbohem!"

Muži si stiskli ruce a tvářili se přitom smrtelně vážně.

K horečkou obluzenému stařenčinu sluchu doléhaly z vedlejší místnosti útržky tlumeného hovoru. Rozeznával a jen jednotlivá slova: nemoc, armáda, helikoptéra. Naska se vyděsila.

Snad ji zase nechtějí vydat do spárů úřadů? Že by špatně vyprala ta prostěradla? Z posledních sil se vzchopila, vstala, oblékla se a začala zametat podlahu. Pobrukovala si přitom, a když ji užaslí muži chtěli odvést zpět na lůžko, Naska se nedala. Dokonce začala chystat oběd a sama si došla pro dřevo.

"Sem už zdravá," tvrdila a snažila se tvářit vesele.

To zoufalé úsilí ji však stálo zbytek sil. Odpoledne začala zvracet a nakonec se zhroutila na zem. Muži ji odnesli do postele a utřeli podlahu. Pak Nasku změřili - rtuť teploměru vyšplhala nad 40 stupňů! Stařenka sípavě oddychovala, srdce ve vpadlé hrudi jí bilo stále slaběji a slaběji a z očí jí vytékala žlutá voda. Naska požádala, aby jí do nohou položili Jermakkiho. Kocour nepředl, dovtípl se, že s jeho paničkou je zle. A tak jí jen lízal zvadlou ruku a oddaně jí hleděl do očí. I ta kočka pochopila... Major Remes a Oiva Juntunen se nehnuli od stařenčina lůžka. Každou chvíli ji změřili, napájeli ji horkým čajem. Nakonec rozdrobili hrst pilulek proti chřipce, prášek přelili horkou

vodou a snažili se lék po lžičkách vpravit Nasci do úst. Koltská stařenka se zpotila, dech jí ještě víc zeschraptěl a ani již sama nezvedla hlavu z polštáře.

V noci Naska usnula. Muži si netroufli svítit, zapálili jen svíčku před ikonou. Major Remes si občas vyšel ven zakouřit. O třetí hodině po půlnoci se Naska náhle probudila. Jasným hlasem děkovala Oivovi Juntunenovi a majoru Remesovi za všechno, co pro ni udělali.

"Přimluvím se za vás u Pána. Žijte jako lidi."

Když koltská stařenka Naska Mosnikoffová zemřela, drželi ji oba muži za ruce. Major Remes jí zatlačil oči a Oiva Juntunen jí zkřížil upracované kostnaté ruce na hrudi. Pak nebožku zakryli čistým prostěradlem, jedním z těch, které tak pečlivě vyprala. Major Remes zapálil před ikonou novou svíci a oba muži ještě dlouho pokašlávali a utírali si oči.

Nasčín kocour zatím zmizel.

Ráno ho našli pod schody mrtvého. Zmrzl ve spánku, stočený do klubíčka. Už nikdy si ten věrný kocourek nezapřede.

XXX.

OIVA JUNTUNEN A MAJOR REMES přenesli lehké tělo Nasky Mosnikoffové do vězení - z něhož se teď stala márnice - a dveře zcela zamkli. Oiva Juntunen našel v kuchyni igelitový pytel a do něj nactpal mrtvolu Jermakkiho. Podle majora Remese to ale nebylo důstojné.

"Copak ho hodíme jen tak do popelnice?"

Zabalil kocoura do čisté saunové osušky a odnesl ho do márnice.

Tam položil Jermakkiho pod prostěradlo nebožce do nohou, kde kocour strávil velkou část svého dlouhého života.

Teprve pak se začali radit, co udělají s nebožkou a jejím mrtvým kocourem. Nemají oznámit Nasčínu smrt úřadům? Její tělo přece patří na hřbitov... to by ale pak museli zařídit pohřeb, poslat smuteční oznámení do Laponského národa, koupit rakev, zamluvit obřadní síň, objednat nosiče rakve a náhrobní kámen.

"Zařídíš to všechno ty," rozhodl Oiva Juntunen. "Odvezeš tělo a vyřídíš, co je třeba." Major Remes si unaveně vzdychl. V životě nikoho nepohřbíval. O padlé vojáky se starala armáda. S tím, jak se loučit s nebožtíkem, neměl nejmenší zkušenosti.

"To chceš, abych zase vezl tu ubohou Nasku do Pulju?"

"Samozřejmě. Za to tě přece platím."

"Ale uvědomuješ si, že to bude proti nebožčině vůli? Jen si vzpomeň, jak se Nasci nechtělo do vesnice. Za ztracenou byla prohlášena ještě za života, takže její tělo nikdo nebude postrádat. Nikdy!"

Oiva Juntunen se zamyslel. Kdyby Nasku Mosnikoffovou pohřbili někde tady v pustině, vyhnuli by se zbytečnému papírování a možná i policejním výslechům. A Naska opravdu netoužila po farní vesnici. Stěží by jim měla za zlé, kdyby ji pohřbili například v Zemi nebožtíka Juhy. Naopak by jim za to ještě poděkovala.

A tak nakonec souhlasil s majorem. Proč tahat tělo staré ženy a mrtvolu kocoura do Pulju a odtud pak ještě kdovíkam? Lepší bude, když je pohřbí tady.

"Ale nebude to do požehnané země," uvažoval nahlas Oiva Juntunen. Remes však namítl, že když se to tak vezme, celá zeměkoule je požehnaná, všechno je přece dílo Boží. Bůh stvořil i takový zapadlý kout, jako je Země nebožtíka Juhy.

"Udělám jí ze suché borovice krásnou rakev," slíbil major Remes.

Pak Oiva Juntunen zvážil ještě takřkajíc náboženskou stránku věci.

"Pozvat faráře, aby Nasci požehnal, to by bylo riskantní. ... mohl by oznámit úřadům, že tu nelegálně ukrýváme mrtvolu."

Na druhé straně když pohřbíme Nasku bez faráře..."

Avšak i na tuhle choulostivou otázku znal Remes odpověď.

Naska se hlásila k pravoslavné církvi a byl by hřích, kdyby ji do hrobu doprovodil nějaký luterský nedouk. Kromě toho major znal dvě dostatečně truchlivé církevní písně. Takže když na to přijde, může i zazpívat.

"Nasčín pohřeb musí být důstojný! Kdyby ji pochovávali v Inari, za rakvi by kráčela jedna věčně úspěšná pracovnice ze sociálky a namazaný kostelník. Naska tu s námi žila jako ve vlastní rodině, proto je naší povinností prokázat jí i tuto poslední službu. Postaráme se o stařenku do konce."

Tím byla věc vyřízena. Major Remes porazil pár uschlých borovic, nařezal je na prkna a začal stloukat rakev.

Pracoval tak několik dní a po celou tu dobu muži téměř nepromluvíli.

Drželi smutek za Nasku: několikrát za den zašli do cely, postáli u jejího těla a vzdychali. Téměř nejedli a jen s nechutí myli nádoby nebo zametali podlahu. A když se major při sbíjení rakev praštil kladivem do ruky, ani nezaklel, jak by se slušelo, neboť držel smutek.

Když byla rakev hotova, muži oblékli Nascu jako rubáš dlouhou noční košili, učesali jí bílé vlasy a pod hlavu dali vysokou vrstvu měkkého lišejníku. Pak přitloukli víko a na místo, kde Naska měla nohy, položili jejího kocoura.

Oiva Juntunen spletl ze smrkových větvíček velký věnec, který ozdobil těmi nejkrásnějšími lišejníky z minulého léta.

Pak zvedli rakev na saně přivázané za skútr a na rakev položili věnec. S sebou si vzali sochor, motyku a dvě lopaty - zlatokopecké nářadí, jehož měli na rozdávání. Remes mlčky nastartoval a vyrazil. Jel pomalu a důstojně. Oiva Juntunen se nevezl, ale šel za saněmi s rakví až do Země nebožtíka Juhy. Muži byli přesvědčeni, že to je vhodné místo, když soudě dle názvu tam měli již dříve co dělat s nebožtíky. Pro vlastní hrob vybrali chráněné místo při úpatí písčitého pahorku. Napřed ale museli odstranit metrovou vrstvu sněhu.

Pracovali mlčky a usilovně. Byl jasný, mrazivý den, všude vládlo velebné ticho. Zdálo se, že i v nebi teď zmlkli, když k nim měla přijít Naska. Jen tu a tam se ze zasněžené větve stromu snesl střípek jinovatky a ozdobil Nasčinu rakev z černé borovice.

"Říká se, že jaké je o pohřbu počasí, takový byl nebožtík," prohlásil Remes ze dna hrobu.

"A Naska byla čistý a jasný člověk," potvrdil Oiva Juntunen majorova slova. "Nepochybně přijde rovnou do nebe ... byla by to neodpustitelná nespravedlnost, kdyby se tam nedostala zrovna ona, když se tam chystá tolik jiných ..."

"Jsem si tím úplně jistý," přerušil ho major z hlubin země. Chvilí ještě kopal a pak vystoupil z jámy hluboké teď dobře půldruhého metru. Měl chuť si zapálit, ale vzdal se svého úmyslu, neboť na pohřbech se obvykle nekouří. Zvlášť když nebožtík byl astmatik.

Muži odnesli rakev na kraj jámy, křížem pod ní provlékli dva provazy, smekli a začali spouštět rakev do hrobu. Lehoučká byla pozemská schrána koltské stařenky, stačily ruce dvou mužů, aby navždy klesla do lůna země.

Oiva Juntunen vzal ze saní věnec a spustil ho na rakev. Major Remes vykopl ze země hrst zmrzlého písku a hodil ho na víko rakev. Přitom zajímavě odříkával:

"Ze země jsi Nasko přišla... a v zem se proměníš ..."

Pak si odkašlal a zapěl Všichni lidé zemřít musí. ...

Velebně nesly se tóny zbožné písně borovicím Země nebožtíka Juhy. Oiva Juntunen se připojil a při třetí sloce uslyšeli z dálky necelých dvaceti metrů nářikavé vytí. Na zasněženém kopečku seděla Pětistovka, čumák obrácený k nebi. I ona se loučila s Naskou.

Ozvěna zpěvu a liščího nářku se odrážela od vzdálených hor

ještě i tehdy, když muži zmlkli a se sepnutýma rukama stáli na kraji otevřeného hrobu. Hodnou chvíli tak postáli, a teprve pak hrob zaházeli, nenavršili však na něm rúvek, ani křížem jej neoznačili.

Jen major Remes ještě zalitoval:

"Mít pušku, vzdal bych jí poctu několika výstřely. "

"Večer zapálíme svíci před ikonou," řekl Oiva Juntunen.

Kam ale pohřbíme Jermakkiho? vzpomněl si pak a zamířil ke skútru.

Přišel však pozdě. Předběhla ho Pětistovka , která se rychle vzpamatovala ze svého zármutku a zmocnila se kocouří zdechliny.

S Jermakim v hubě odběhla do bezpečné vzdálenosti od pohřebiště a na výhrůžky mužů nereagovala. Hned se také pustila do své kořisti , ale kocouří maso - zvláště když bylo zmrzlé na kost - jí zjevně nechutnalo. A pak muži sledovali, jak pětistovka s Jermakim v hubě běží až k patě nevysokého pahorku, tam vyhrabe ve sněhu hlubokou jámu a do ní pohřbí Nasčina kocourka. Tak byl nakonec i Jermakki pohřben, jak se slušelo

- dle přírodního řádu, pozvírecku.

Večer muži rozzehli před Nasčinou ikonou svíci , pokřížovali se a dlouho do noci mlčky truchlili . Dům bez hospodyně jim připadal zoufale prázdný.

XXXI.

DLOUHO TRUHLIT VŠAK Oivovi Juntunenovi a majoru Remesovi dopřáno nebylo. Hned příštího dne uslyšeli z Lesa oběšených lišek varovný výkřik krkavce. Muži naostřili zármutkem otupený sluch. Opět někdo přichází rušit klid a mír kuopsuvaarského baráku?

A vskutku!

Z lesa vyjel na lyžích pomešší muž v lyžařské bundě a mílovými kroky se blížil k jejich baráku. Na prsou se mužíkovi houvalo pouzdro na mapy, vpředu na kulichu měl připevněnou čelovku u pasu mu visela pistole a nůž. Tvářil se velice unaveně a ještě více pomstychtivě.

Oiva Juntunen přichozího poznal , jen co se objevil na kraji lesa. Nemohl to být nikdo jiný než marketinkový poradce a mnohonásobný vrah Hemmo Siira!

Oiva Juntunen ve zkratce vysvětlil majorovi, kdo ten malý muž je a proč sem nejspíš přijel. Siira si přišel pro svůj díl ze zlatého lupu, kvůli němuž si odseděl pět dlouhých let ve švédských a norských žalářích. Oivu čekalo náročné vysvětlování, které s pravděpodobností blížící se jistotě skončí jeho potupnou smrtí. Major v duchu odhadoval rychle se blížícího lyžaře, žádnou větší hrozbu v něm však neshledával. Takové tintítko by Remes dokázal sprovodit ze světa jedinou ranou pěstí. Na druhé straně ale ten směšný mužíček měl pistoli a byl to mnohonásobný vrah, kterému zřejmě nečiní potíže chladnokrevně zabít kohokoliv. A předtím ho možná ještě chvíli mučit.

Oiva Juntunen usoudil, že nejlepší bude ukrýt se do cely, a vyzval majora, aby se tam schoval s ním.

"Voják neutíká před bojem," zahřměl major, připravený postavit se vetřelci tváří v tvář. A pro sebe si zamumlal: "Tak on si sem přišel pro zlato. A našinec je vosk? Taky nic nedostal."

Pro jistotu se postavil ke studni, na dosah těžkého sekáčku na led, který byl opřený o poklop. Kdyby jím toho trpaslíka vzal po hlavě, byl by zázrak, kdyby měl ještě chuť mluvit o zlatě. Setkání na dvoře bylo řečně nevtřícné. Marketinkový poradce Hemmo Siira pozdravil majora Remese s pistolí v ruce a hned chtěl vědět, kde je majorův komplic, ten zrádný Juntunen. V pistoli že má pro to prase rezervovaných pár ostrých.

A když Siira viděl, jak přepychově si to uvnitř vybavili, ještě víc se rozčílil:

"Tak takhle si tu ten parchant žije, za moje zlato!"

Major postavil v kuchyni na kávu a prohlásil skromně:

"Trochu jsme tu barabiznu opravili a vylepšili. Ale jen tím nejnutnějším. Za zbytečnosti jsme neutráceli. Prosím, posad'te se."

Mnohonásobný vrah se neochotně posadil. Pistoli stále držel v ruce a nespouštěl z toho chlupatého obra zrak. Siira byl člověk, který vždy šel pevně za svým cílem. Za poslední peníze podnikl dlouhou a únavnou cestu do této nehostinné končiny a po celou dobu choval v hlavě jedinou myšlenku: Napřed z Oivy Juntunena vyrazí duši a pak sebere všechno zlato. Pokud by se mu postavil na odpor tenhle oficír, má smůlu, i jeho osud by byl zpečetěn. Cesta z Pulju před Iso Aihkiselka Siirovi jen dodala: byl hrozně unavený a ještě víc zahořklý. Těch pět let za mřížemi ho tlačilo v žaludku jako kámen.

Voda na sporáku začala vřít a major šel nasypat do konvice kávu. Pak prostřel na stůl. Na čistý ubrus, jeden z těch, jež Naska stačila vyprat těsně před smrtí, dal dva šálky a zbytek vánočního cukroví, které upekla Naska, a keksy, jež tu zbyly po prostitutkách.

"Kvůli mně se nemusíte obtěžovat," prohlásil mnohonásobný vrah Siira mrazivě.

"Víte, mladý muži, tady je každá návštěva velká událost. A po tak dlouhé cestě vám šálek horkého nápoje jistě přijde vhod," mazel major Siirovi med kolem úst. Pak ho požádal, aby se posadil ke stolu, a nalil kávu do šálků. Siira držel v jedné ruce cukroví, v druhé pistoli.

"Výborné cukroví, to se musí nechat," prohlásil.

"Ochutnejte i ty keksy," pobízel major hosta. "Berte si, kolik chcete, a nežinýrujte se."

Siira odložil pistoli na stůl, aby ochutnal keksy ve tvaru prasátka, které upekla Kristýna a jež měly oči z rozinek. Ve chvíli, kdy se otevřela ústa mnohonásobného vraha, aby pozřela první prasátko, dopadla pěst majora Rernese na mlsounovo čelo. Ozvalo se zlověstné zapraštění, Siira odletěl ke stěně a tam zůstal ležet. Ústa měl plná drobků a krve. Major strčil pistoli do kapsy, odepnul Siirovi od pasu nůž a hodil si mládence, který vypadal, že mele z posledního, přes rameno. Pak zamířil s mnohonásobným vrahem přes dvůr ke dveřím cely.

Vězni si vyměnili místa: Siiru major položil do jeslí, zamkl celu a s Oivou Juntunenem se vrátil do světnice, aby se poradili, co dělat dál.

Ty holky zřejmě hned po návratu do Stockholmu všechno vyslepičily... doneslo se to k sluchu Hernma Siiry a teď si mnohonásobný vrah přišel pro svůj podíl z kořisti. Život kuopsuvaarských poustevníků se zase jednou pořádně zkomplikoval.

Oiva Juntunen srkal kávu ze Siirova hrnku a cpal se cukrovím.

Major Remes opět prokázal, jaký je kabrňák, Marketinkový poradce Siira je za katrem, ukrytý stejně bezpečně jako zlaté pruty na dně studny. Oiva Juntunen zase může volně dýchat - alespoň tak dlouho, dokud mnohonásobný vrah bude odpočívat v jeslích.

Rozhodli se, že nebudou spěchat. Zatím ať Siira zůstane v chládku, třeba přijde k rozumu. Má ostatně s pobytem ve vězení zkušeností na rozdávání a několik dní navíc takovému protřelému kriminálníkovi nemůže uškodit.

Marketinkový poradce Siira však k rozumu nepřišel a dál požadoval svůj podíl ze zlaté kořisti. Aby ho trochu obměkčil, omezil major Remes přídělý vězeňské stravy na minimum, zhoršil i její kvalitu. Po týdně stráveném v kobce skutečně Siira prohlásil, že se spokojí s 20 kily zlata. Což byl podle Oivy Juntunena nestydatý požadavek. Zlata sice zbývalo ještě téměř 33 kilo, dvacet kilo mu však připadalo pro takového lumpa moc.

Aby uspíšil vyjednávání , zahájil Siira hladovku. Ve Švédsku si tak vězňové někdy vymohli zlepšení poměrů. Tady to však nefungovalo. Jediným výsledkem bylo, že nejen přestali nosit vězni jídlo, ale ani se nenamáhalí přesvědčit, zda ještě žije . Čtvrtý den dobrovolného půstu Siira kapituloval. Kopal do dveří cely, přivolával své žalávníky a dožadoval se jídla a pití. A když pak dostal misku zmrzlé ovesné kaše a nepříliš čistou vodu v Jernakkiho hrnku , byl připraven opět jednat.

Oiva Juntunen nabídl Siirovi deset kilo zlata. Marketinkový poradce si vzal dva dny na rozmyšlenou. V té době mráz ještě zesílil, v noci bylo téměř čtyřicet stupňů pod nulou, a protože v cele nebylo žádné topení, ba ani teplou deku vězeň neměl , nakonec Oivovu nabídku přijal.

A tak se zase jednou mnohonásobnému vrahovi Siirovi otevřela vrata vězení. Odvedli zesláblého a promrzlého vězně do světnice , nasýtíli ho a napojili a nechali ho přespat v teplé komoře. V cele strávil pro změnu zase pár hodin major Remes, zatímco Oiva Juntunen odkrajoval ze zlatého prutu desetikilový kus pro marketinkového poradce Siiru . Ve finské měně to představovalo něco přes šest set tisíc marek, tedy víc než slušnou podporu na stáří.

Když Siira podepisoval kvitanci, major mu připomněl, aby se vzdal myšlenek na pomstu. Jinak bude mít znovu co do činění s jeho pěstí! Siira se zapřísahal , že na něco takového už dávno nemyslí. Stačila mu jedna rána do hlavy a několik dní nedobrovolného pobytu v mrazivé stáji. Kuopsuvaarská cela a švédský kriminál se nedají vůbec porovnat! Stockholmské vězení bylo ve srovnání s tou smrdutou kobkou pěťihvězdičkový hotel a švédští dozorcí vedle majora Remese úslužní číšníci. Načež Siira začal vychvalovat Remesovy přednosti: Ve stockholmském podsvětí bylo jen pomálu goril, jejichž pěst by s takovou silou a přesností dokázala zasáhnout cíl.

"Ve Stockholmu byste udělal kariéru. V profesionálních kruzích je po takových zabijácích , jako jste vy, velká poptávka," vysvětloval Siira.

Den nato se mnohonásobný vrah Hemmo Siira již natolik vzpamatoval z útrap , jež prožil v kuopsuvaarském vězení, že se schystal na zpáteční cestu . Nahodil si na záda batoh, do něhož mu major Remes k deseti kilům zlata přibalil jídlo na dva dny, a rozloučil se s oběma muži stiskem ruky. Pak si připnul lyže a vyrazil k Lesu oběšených lišek.

" Stejně je to nepolepšitelný zločinec . Okradl mě o deset kilo zlata," prohlásil Oiva Juntunen.

Muži se ještě nestačili vrátit do světnice , když se z Lesa oběšených lišek ozvalo srdceryvné ječení. Připomínalo smrtelný křik mývalovce, vražděného elektrickým proudem, bylo však hlasitější a trvalo déle.

S neblahým tušením v mysli rozběhli se Oiva Juntunen a major Remes po Siirově stopě. Vedla přímo k lesu plnému pastí a brzy Se očím obou mužů naskytl hrůzný , byť svým způsobem i komický pohled. Marketinkový poradce Siira se chytil do liščí pasti ! Zločincovy údy sebou trhaly v posledních smrtelných záškubech. Když muži dorazili až na místo, nemohli již pro záchranu nešťastného mnohonásobného vraha nic udělat. Siira svíral v jedné ruce výstražnou cedulku a z koutku úst mu visel napůl Snědený zmrzlý párek.

Položili tělo na lyže, major si klekl a pokusil se Siiru oživit dýcháním z úst do úst. Mohutně fučel jako motor starého traktoru, marně však vháněl do plic mnohonásobného vraha hektolitry Vzduchu. Hemmo Siira měl zřejmě zlomený vaz.

Muži mlčky odnesli nejčerstvější liščí obět' na dvůr baráku a major začal vyrábět další rakev . Tentokrát se nebožtík musel spokojit s prkny, které Remes vytrhal z příhrady ve stáji . Ani věnec mu Oiva Juntunen nespletl a za rubáš Siirovi posloužily

šaty, v kterých si přišel pro zlato . Rakev zatloukli čtyřpalcovými hřeby a na noc ji zamkli do cely. Za prvního rozbřesku ji pak přinesli na saně skútru a vyrazili do Země nebožtíka Juhy. Oiva Juntunen se posadil na rakev, aby při jízdě po nerovném terénu nesklouzla do závěje.

Jámu pro hrob kopali již jako zkušený hrobníci. Do oběda byl výkop hotový: dva metry hluboký a dobrých dvacet metrů na východ od hrobu Nasky Mosnikoffové. Tak velkou vzdálenost mezi hroby zvolili proto, aby se v létě ostatky nebožtíků nakonec nesmíchaly. Kvůli Nasce to mužům nepřipadalo vhodné: aby si stejní červi na střídačku pochutnávali na milované koltské stařence a zatvrzelém mnohonásobném vrahovi. .

mlčky spouštěli Oiva Juntunen a major Remes rakev do hrobu, dokud to temně nezahlodilo, jak truhla dopadla na dno jámy. Muži smekli, zapět žalm však ani jeden z nich nepovažoval za nutné . Hrob zaházeli a zakryli vrstvou sněhu. Stopy kolem zahladí nejbližší sněhová vánice a v létě hrob i s nebožtíkem zmizí pod hustým mlázím. Pozemská pouť mnohonásobného vraha Siiry definitivně skončila - teď už nejspíš byl na cestě do ohnivé pece Pekla.

Muži se vrátili do baráku, který jim připadal zoufale prázdný a opuštěný. Celý život v pustině jim náhle připadal zbytečný a nudný, ty dva hroby v Zemi nebožtíka Juhy jako by v nich umrtvily všechnu radost z pobytu pod Kuopsuvaarou. V noci se ozývalo z míst, kde odpočívali Naska a Siira, vytí hladových vlků . Mřížemi márnice profukoval vítr, skleněná tabulka praskla mrazem. Generátor občas bez zjevné příčiny vysadil. Když zatopili v sauně , kouř je štípal do očí. Na náladě jim pak nepřidal zlomyslný krkavec, který občas přeletěl nad barákem a schválně utrousil černý smrdutý cákanec přímo na poklop studně.

Nakonec Oiva Juntunen usoudil , že neexistuje jediný rozumný důvod déle se trápit v této nehostinné pustině. Co jim bránilo jednoduše se sebrat a vrátit se do civilizovaného světa? Major Remes uvažoval podobně. Měl plné zuby věčného lenošení i té nekonečné zimy a stýskalo se mu po Rovaniemi, po Pohjanhovi. Taky by mohl zavolat Stickanovi...

Oiva Juntunen požádal majora, aby se zase jednou nechal zavřít do cely. Docházely jim peníze, a tak musel opět navštívit svoji zlatou skrýš a zásobit se na cestu.

Oiva Juntunen napřed vytáhl ze studny zlatý prut a pak vysypal zlatou kořist z batohu nebožtíka Siiry. Teprve potom osvobodil majora Remese a předal mu Siirovo zlato .

"Máš rodinu a zlato sis zasloužil," prohlásil Oiva Juntunen slavnostně. Načež se muži objali.

Pak major Remes připravil saunu a naposled se vysaunovali.

Po lázni začali do saní nakládat zavazadla. Spěchali, aby mohli do tmy vyrazit do Pulju a odtud pokračovat dál do světa.

Pětistovka, která za tu dobu z liščete vyrostla v téměř dospělé lišku, seděla před dřevníkem a sledovala jejich přípravy.

Mávala ocasem a tvářila se pobaveně . Tuze pobaveně.

"Bylo by fajn vzít si tu lišku do Stockholmu a mít ji místo psa," řekl Oiva Juntunen.

"To jo , jenže pokud si vzpomínám, Finská státní banka zakazuje vývoz pětistovek ze země , " konstatoval major Remes.

Načež nastartoval skútr, obrátil jej směrem k Pulju a brzy skútr s oběma muži zmizel v šeru večera. Projeli Lesem oběšených lišek , minuli Zemi nebožtíka Juhy... až se nakonec zvuk motoru definitivně ztratil v dálce a Kuopsuvaara se opět ponořila do ticha.

Pětistovka zvedla čumák k nebi a několikrát smutně zavyla.

Pak se zvolna rozběhla směrem k Zemi nebožtíka Juhy, aby se vymočila na růvek kocoura Jermakkiho, jak to pravidelně dělala v tuto část dne.

XXXII.

BYLO SPRAVEDLNOSTI UČINĚNO ZADOST? Zafungoval opět nějaký vrtošivý přírodní zákon, nebo byl viník potrestán řádným soudem?

Po odpykání pětiletého trestu bývalý bagrista Sutinen spáchal ještě několik menších špatně naplánovaných zločinů, za něž vždy pobyl nějaký čas ve vězení. Až nakonec vypustil svoji černou duši, když se připlétl do bezvýznamné rvačky mezi dvěma partami zlodějů.

"V podsvětí je spousta podlidí," suše konstatoval Oiva Juntunen, když se dozvědělo smrti bývalého kumpána.

Agnetta ještě nějaký čas holdovala hašiši, až se ufetovala k smrti. Byla z ní prý mimořádně krásná mrtvola - však si taky patolog na její pitvě dal záležet, hrál si s ní tři dny a tři noci.

Kristýně se podařilo dostat do Stikkanova harému, a tak si zajistit postavení v nejhořejším patře podsvětí.

Piera Vittorm se nastěhoval do kuopsuvaarského baráku. Dál pytláčil, lovil tetřevy a občas zastřelil soba, který patřil sousednímu sobařskému sdružení. A ve velké světnici od rána do večera hřmělo stereo.

Major Remes se hned poté, co mu vypršela neplacená dovolená, vrátil ke své jednotce. A když plukovník Hanninen odešel do penze, zdědil po něm brigádu a byl povýšen na podplukovníka.

V současné době se podplukovník Remes s chotí těší ve své malé posádce pověsti vzdělaného příslušníka vyšší společenské třídy. Dokonce občas hostům zahraje na bílé křídlo a k rakům místo koskenkorvy podává pomerančovou kořalku.

V Turku celníci objevili u jednoho německého turisty pod podlážkou zavazadlového prostoru jeho vozu vzácnou, asi metr velkou ikonu. Pašerák tvrdil, že ji našel v Laponsku v jednom opuštěném lesním baráku. Ikonu zkonfiskovali a darovali finské pravoslavné církvi. Nyní je vystavena v pravoslavném muzeu v Kuopiu. Cañhradský metropolita se několikrát pokoušel tuto unikátní ikonu získat, zatím však bezvýsledně.

Pětistovka, ta poloochočená malá potvůrka, porodila deset liščat. Což převedeno na peníze představuje 5000 marek. Je to další důkaz, že lesy se vyplatí pěstovat nejen kvůli dřevu.

Oivovi Juntunenovi se brzy po Sutinenově smrti omrzel přepychný způsob života, jaký vedl ve svém přepychovém bytě poblíž luxusní čtvrti. Všechno prodal a začal cestovat. Kde se nachází teď, není známo.

Konečně v Lese oběšených lišek klapala jedna liščí past po druhé, jak se němečtí turisté vrhali na vzduchem vysušené párky.

Nakonec bylo těch německých viselců téměř šest desítek.

Divoká zvěř se sem stahovala až z dalekého okolí a dnes jsou v Lese oběšených lišek k vidění již jen lidské kostry, které za větrného počasí zlověstně chřestí na svých oprátkách. Když pak je silný mráz, kostry se potáhnou bílou jinovatkou. Na pozadí zasněžené krajiny působí strhujícím, až magickým dojmem, a kdo je jednou spatřil, nezbaví se jejich kouzla a do smrti nezapomene na exotické, zlaté Laponsko.